

STRATEGIJA RAZVOJA GRADA OMIŠA do 2020.

Zagreb, svibanj 2017.

IMPRESSUM

Naručitelj: Grad Omiš

Izrađivač: Urbanex d.o.o.

Voditelj izrade: dr. sc. Ivana Katurić, Urbanex d.o.o.

Autorski tim:

Mario Gregar, mag. geogr.

Krunoslav Kranjec, mag. geogr.

Neven Tandarić, mag. geogr.

Sven Simov, mag. geogr.

Tamara Buble, mag. soc. ethno. et anthrop.

Tomislav Pintarić, mag. geogr.

Marija Boroša, mag. geogr.

Suradnici u izradi:

mr. sc. Dunja Bonacci Skenderović

Ranko Lipovac

SADRŽAJ

0. SAŽETAK	6
1. PROSTORNI KONTEKST	8
1.1. Geografski i geoprometni položaj	8
1.2. Osnovna prirodna obilježja	9
2. METODOLOGIJA	11
2.1. Metodologija analize stanja	11
2.1.1. Prikupljanje podataka	11
2.1.2. Analiza podataka	12
2.2. Metodologija identifikacije razvojnih potreba i potencijala (SWOT analiza).....	13
2.3. Metodologija izrade strateškog okvira.....	13
2.3.1. Prioritizacija razvojnih potreba	14
2.3.2. Definiranje vizije	14
2.3.3. Definiranje strateških ciljeva.....	14
2.3.4. Definiranje razvojnih prioriteta i mjera	15
2.4. Metodologija izrade financijskog okvira.....	15
3. ANALIZA STANJA – SAŽETAK	16
3.1. Društvo.....	16
3.1.1. Demografsko stanje i dinamika.....	16
3.1.2. Društvena infrastruktura	19
3.1.3. Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi	22
3.1.4. Odgoj i obrazovanje.....	23
3.1.5. Kulturna resursna osnova.....	26
3.2. Gospodarstvo	28
3.2.1. Opća gospodarska kretanja	28
3.2.2. Tržište rada.....	29

3.2.3.	Poslovno okruženje.....	34
3.2.4.	Poljoprivreda i ribarstvo.....	36
3.2.5.	Turizam.....	38
3.3.	Urbano okruženje.....	40
3.3.1.	Gospodarenje urbanim okolišem i izloženost rizicima.....	40
3.3.2.	Upravljanje javnim urbanim površinama.....	44
3.3.3.	Komunalna infrastruktura.....	47
3.3.4.	Prometna infrastruktura	52
3.3.5.	Urbani prijevoz	55
3.3.6.	Internetska infrastruktura.....	57
4.	PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA (SWOT ANALIZA)	60
4.1.	Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za društvo	60
4.2.	Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za gospodarstvo.....	63
4.3.	Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za urbano okruženje	67
5.	STRATEŠKI OKVIR	72
5.1.	Vizija	72
5.2.	Razvojni ciljevi.....	73
5.3.	Razvojni prioriteti i mjere	79
6.	PROVEDBA.....	121
6.1.	Razvojni projekti.....	121
6.2.	Financijski okvir za provedbu Strategije.....	123
6.3.	Institucionalni okvir za provedbu Strategije.....	128
7.	HORIZONTALNA NAČELA	129
7.1.	Implementacija horizontalnih načela tijekom analize stanja.....	130
7.2.	Implementacija horizontalnih načela tijekom izrade strateškog okvira	131
7.3.	Implementacija horizontalnih načela tijekom provedbe Strategije	134
7.3.1.	Implementacija načela održivog razvoja tijekom provedbe Strategije	134

7.3.2.	Implementacija načela nediskriminacije u provedbi Strategije	135
7.3.3.	Implementacija horizontalnih načela u praćenju provedbe Strategije	135

0. SAŽETAK

U prvom poglavlju dan je pregled teritorijalnog obuhvata Grada Omiša pri čemu je tekstualno i kartografski prikazan teritorijalni sastav Grada i dana osnovna prirodna obilježja. Poglavlje daje i pregled užeg i šireg teritorijalnog konteksta Grada Omiša s naglaskom na geoprometni položaj i osnovna prirodna obilježja.

U drugom je poglavlju objašnjena metodologija korištena u izradi Strategije. Opisane su metode prikupljanja i obrade podataka, korišteni izvori podataka i tehnike izrade pojedinih dijelova Strategije.

U trećem poglavlju dan je sažet prikaz analize stanja koja je u svom cjelovitom obliku priložena kao Prilog 1. Strategiji. Postojeće stanje analizirano je kroz tri glavne tematske cjeline: društvo, gospodarstvo i urbano okruženje, te je podijeljeno na manje sastavne cjeline radi detaljnije provedbe analize. Na kraju je analiziran i okvir upravljanja razvojem kroz tri sektora: javni, privatni i civilni kako bi se utvrdile mogućnosti i potencijali za sudjelovanje svih dionika u razvoju Grada Omiša.

Na temelju rezultata analize stanja za ista je velika tematska područja napravljena SWOT analiza (poglavlje 4.) kroz koju su utvrđene razvojne potrebe i potencijali Grada Omiša. Rezultati SWOT analize poslužili su za prioritizaciju razvojnih potreba i potencijala potrebnu za izradu strateškog okvira.

U strateškom okviru (poglavlje 5.) definirana je općenita vizija razvoja Grada Omiša do 2020. g. u skladu s kojom su definirana četiri razvojna cilja:

Cilj 1. Konkurentno i održivo gospodarstvo temeljeno na održivom korištenju prirodnih i društvenih dobara te razvoju poduzetničkog potencijala

Cilj 2. Unaprjeđenje kvalitete života kroz ulaganja u razvoj društvene infrastrukture i društvenih usluga

Cilj 3. Održivo gospodarenje prostornim resursima uz poboljšani standard života i kvalitetu okoliša

Cilj 4. Dobro upravljanje

Svaki razvojni cilj detaljnije je razrađen kroz razvojne prioritete s naznačenim mjerama i aktivnostima njihove provedbe koji će doprinijeti rješavanju razvojnih potreba i potencijala

Provedbeni okvir (poglavlje 6.) daje financijski i institucionalni okvir za provedu Strategije te pregled strateških projekata za razdoblje do 2020. godine. Financijski okvir pruža prikaz razrade planiranih sredstava s naznačenim izvorima sredstava na razini ciljeva i prioriteta za cjelokupno razdoblje provedbe Strategije s naznačenim vrijednostima za razvojne projekte. Navedena će se sredstava koristiti iz lokalnog, županijskog i državnog proračuna te putem sredstava iz fondova EU. Financijski okvir usko je povezan s akcijskim planom Strategije razvoja Grada Omiša. Institucionalni okvir prikazuje sustav na koji će se provoditi Strategije i pratiti provedba, odnosno definira odgovornosti za realizaciju strateškog okvira.

U poglavlju 7. opisana su horizontalna načela koja su uzimana u obzir pri izradi Strategije, planiranju strateškog okvira i planiranju provedbe Strategije razvoja Grada Omiša koja će biti uzimana u obzir u procesu provedbe, a uključuju načela nediskriminacije i održivog razvoja.

Osmo poglavlje čini mišljenje o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Grada Omiša.

1. PROSTORNI KONTEKST

1.1. Geografski i geoprometni položaj

Područje Grada Omiša obuhvaća prostor priobalnog i zaobalnog dijela Splitsko-dalmatinske županije. Graniči s općinama Zadvarje i Šestanovac na istoku, Gradom Triljem i Općinom Cista Provo na sjeveru, Općinom Dugopolje i Gradom Splitom na zapadu, Općinom Dugi Rat na jugozapadu dok ga na moru Brački kanal odvaja od općina Postira, Pučišća i Selca. Prema uvjetno homogenoj (fizionomskoj) regionalizaciji Hrvatske Grad Omiš dio je srednjodalmatinskog priobalja, odnosno Poljičko-omiškog priobalja te valorizira položaj unutar Urbane Aglomeracije Split kao glavne nodalno-funkcionalne cjeline Dalmacije.

Administrativna jedinica Grada sastoji se od 31 naselja: Blato na Cetini, Borak, Čelina, Čišla, Donji Dolac, Dubrava, Gata, Gornji Dolac, Kostanje, Kučice, Lokva Rogoznica, Marušići, Mimice, Naklice, Nova Sela, Omiš, Ostrvica, Pisak, Podašpilje, Podgrađe, Putišići, Seoca, Slime, Smolonje, Srijane, Stanići, Svinišće, Trnbusi, Tugare, Zakućac i Zvečanje. Ukupna površina Grada Omiša iznosi 266,2 km² i u njemu je prema popisu stanovništva 2011. godine živjelo 14.936 stanovnika. S gustoćom naseljenosti od 56,1 st./km² Grad Omiš je rjeđe naseljen od nacionalnog (75,7 st./km²) i županijskog prosjeka (100,5 st./km²).

Geografskim položajem u središnjem dijelu Jadranske Hrvatske i smještajem na dodiru Jadranskog mora i Dinarskog planinskog sustava, područje Grada Omiša ima povoljan geoprometni položaj (Sl. 1.). Autocesta A1 od je velike društveno-gospodarske važnosti i omogućuje brzo povezivanje Grada s glavnim gradom i dalmatinskim te srednjoeuropskim i jugoistočnoeuropskim središtima. Međutim, veliku važnost ima državna cesta D8, tzv. Jadranska turistička cesta koja je ključna za prometno povezivanje Grada Omiša. Ona prolazi kroz njegov priobalni dio pretežito kao cesta namijenjena daljinskom prometu, ali i kao gradska ulica kroz gradsko naselje Omiš što dovodi do problema u organizaciji prometa, posebice tijekom najvećih opterećenja koja se javljaju u tijekom ljeta. Željeznički i zračni promet u Gradu Omišu nisu razvijeni te su u geoprometnim kontekstu potrebe za ovim vrstama prometa orijentirane na Grad Split. Pomorski promet razvijen je samo na županijskoj i lokalnoj razini u luci Omiš koja se svrstava u II. kategoriju luka otvorenih za javni promet.

Sl. 1. Cestovna mreža Grada Omiša

Izvor podataka: Geofabrik, 2016

1.2. Osnovna prirodna obilježja

Grad Omiš smješten je u prostoru srednjodalmatinskog priobalja na dodiru Jadranskog mora i Dinarskog planinskog sustava. Morfogenetski i geološki uvjeti uvjetovali su karakteristično dinarsko pružanje reljefa u smjeru sjeverozapad-jugoistok formirajući gorski niz planina i brda Opor, Kozjak, Poljičke planine, Omiška Dinara, Mosor i Biokovo. Ove planine odvajaju i štite od kontinentalnih utjecaja prostrane potopljene i površinske flišne zone s nižim vapnenačko-dolomitnim pobrđem i udolinama središnjeg prostora srednjodalmatinskog priobalja. Poljičko-omiško priobalje predstavlja prostor dviju zona – višeg krškog mosorskog hrpta te mikoreljefno raščlanjenog flišnog i krškog priobalja sa specifičnim oblicima abrazivno-akumulacijske obale.

Grad Omiš obilježava dvije vrste klime, priobalni dio ima obilježja sredozemne klime s vrućim ljetom koja prema zaobalju (Mosor i Omiška Dinara) postupno prelazi u kontinentalnu klimu.

Mediterransku klimu s vrućim ljetom obilježava maksimum padalina u jesen i zimi, blage zime i suha ljeta dok kontinentalnu klimu karakteriziraju niže temperature zraka i nešto veće količine padalina, a nerijetko se pojavljuje i snijeg. Godišnja insolacija Grada Omiša iznosi više od 2.630 sati, a dnevni prosjek iznosi 7,2 sata dok u ljetnim mjesecima dnevni prosjek iznosi čak i do 12 sati što pogoduje razvoju turističkih djelatnosti.

Glavni prirodni resursi Grada Omiša su vodni resursi, Jadransko more i rude (cementni lapor). Prevlast karbonatne podloge nije omogućila jači razvoj riječne mreže, a održale su se samo snažnije tekućice koje su tekle kroz slabije propusne naslage te koje su se opskrbljivale vodom iz jačih krških vrela. Najvažniji i najveći kopneni vodni resurs je rijeka Cetina koja svojim srednjim i donjim tokom prolazi područjem Grada te čiji je hidroenergetski potencijal (HE Peruća, HE Orlovac, HE Đale, HE Kraljevac i HE Zakućac) iskorišten za potrebe proizvodnje električne energije i vodoopskrbe većeg dijela Dalmacije.

Jadransko more i s njime povezani resursi imaju neizmjernu važnost za gospodarski razvoj Hrvatske. U prometnom i prostornom smislu, ono je rubno more Sredozemnog mora što nije prepreka globalnom prometnom povezivanju Grada Omiša i Splitsko-dalmatinske županije s ostalim svjetskim središtima. Ljepota Jadranskog mora, razvedenost obale, bogato kulturno i povijesno nasljeđe te vrlo povoljna klima ključni su faktori koji omogućuju razvoj turizma Grada Omiša. Međutim, ukupan gospodarski i turistički potencijal Jadranskog mora je nemjerljiv i još uvijek nije dovoljno iskorišten njegov potencijal u svrhu razvoja polifunkcionalnog gospodarstva koji bi omogućilo stvaranje uvjeta za održivo gospodarstvo i kvalitetan socioekonomski standard na području Grada Omiša.

2. METODOLOGIJA

Strategija razvoja Grada Omiša sastoji se od analize postojeće stanja i trendova koja služi prepoznavanju razvojnih potreba i potencijala na kojima se temelji strategija razvoja Grada za razdoblje do 2020. g. Prepoznavanje razvojnih potreba i potencijala provedeno je putem SWOT analize, a čiji rezultati služe za definiranje razvojnih ciljeva, prioriteta i mjera danih u strateškom okviru.

2.1. Metodologija analize stanja

Analiza stanja analizira postojeće stanje i trendove iz domene društva, gospodarstva, urbanog okruženja i lokalnog upravljanja razvojem kako bi se stvorio detaljan prikaz Grada Omiša te postavili temelji za razumijevanje stanja i potrebe razvoja.

2.1.1. Prikupljanje podataka

Analiza stanja bazira se na analizi kvalitativnih i kvantitativnih podataka prikupljenih iz različitih pouzdanih izvora podataka. Podatci su prikupljeni na tri osnovna načina:

- ciljanim upitima za primarnim podatcima i već provedenim analizama od različitih javnih tijela i tijela s javnim ovlastima (Grad Omiš, TZ Grada Omiša, DZS, MUP, FINA, DUUDI, HZZ, CZSS, HEP, AZO i dr.)
- organizacijom fokus grupa s relevantnim dionicima
- provođenjem vlastitog istraživanja na temelju javno dostupnih podataka

Prilikom procesa prikupljanja primarnih podataka uočeni su određeni problemi poput nedostatak kontinuiteta u praćenju pojedinih obilježja (uz naglasak na nepostojanje nacionalnog registra stanovništva), komercijalizacije dijela podataka (dio podataka može se nabaviti jedino kupnjom od DZS-a, FINA-e i drugih ustanova) te nedostatka centraliziranih baza podataka. Uslijed navedenih problema analiza stanja za pojedina obilježja je manjkava i manje detaljna, no identificirani su osnovni nedostaci koji će omogućiti kvalitetniju analizu za izradu Strategije. Podatci prikupljeni izravno od pojedinih ustanova dani su u posebnom popisu nepubliciranih izvora podataka.

Radi uključivanja javnosti u proces strateškog planiranja razvoja održane su fokus grupe na kojima su prikupljeni kvalitativni podatci vezani uz osnovne probleme, prepreke i izazove te snage i mogućnosti u okviru šest razvojnih područja (društveni razvoj, gospodarski razvoj, okoliš i infrastruktura, turizam i kultura te upravljanja razvojem u priobalju i zaobalju Grada Omiša) (Tab. 1.). Metoda fokus grupa koristi se za prikupljanje subjektivnih podataka i stavova koji mogu ukazati na pitanja i probleme koji kvantitativnim analizama nisu identificirani. Fokus grupe trajale su od 60 do 140 minuta, a na njima su sudjelovali svi relevantni dionici iz javnog, privatnog i civilnog sektora.

Tab. 1. Održane fokus grupe

Datum održavanja	Mjesto održavanja	Tema
08.09.2016.	GRAD OMIŠ, Trg kralja Tomislava 5/I, Omiš	Društveni razvoj Grada Omiša
08.09.2016.	GRAD OMIŠ, Trg kralja Tomislava 5/I, Omiš	Gospodarski razvoj Grada Omiša
08.09.2016.	GRAD OMIŠ, Trg kralja Tomislava 5/I, Omiš	Okoliš i infrastruktura Grada Omiša
08.09.2016.	GRAD OMIŠ, Trg kralja Tomislava 5/I, Omiš	Turizam i kultura Grada Omiša
09.09.2016.	GRAD OMIŠ, Trg kralja Tomislava 5/I, Omiš	Upravljanje razvojem u priobalju Grada Omiša
09.09.2016.	GRAD OMIŠ, Trg kralja Tomislava 5/I, Omiš	Upravljanje razvojem u zaobalju Grada Omiša

2.1.2. Analiza podataka

Prikupljeni podatci obrađeni su statističkim i GIS metodama te metodama kartografske vizualizacije kako bi se pokrila njihova vremenska i prostorna dimenzija. Podatci su analizirani na nekoliko prostorno-administrativnih razina:

- gdje god su postojali podatci na razini naselja Grada Omiša, uspoređivali su se stanje i trendovi među pojedinim naseljima pri čemu je naglašavana prostorna razlika između gradskog naselja Omiša i prigradskih naselja te razlika između priobalnih i zaobalnih naselja.
- stanje i trendovi u Gradu Omišu uspoređivani su s istima na razini Splitsko-dalmatinske županije i Republike Hrvatske, a gdje je bilo relevantno i s drugim

županijama, prvenstveno onima koje pripadaju statističkoj (NUTS II) regiji Jadranske Hrvatske

Valja napomenuti kako je većina GIS analiza provedena na razini naselja te je s obzirom na to kartografskim prikazima obuhvaćen prostor Grada Omiša raspodijeljen na pripadajuća naselja.

2.2. Metodologija identifikacije razvojnih potreba i potencijala (SWOT analiza)

Prema rezultatima analize stanja provedena je SWOT analiza kroz koju su definirane snage, slabosti, prilike i prijetnje razvoju kako bi se identificirale razvojne potrebe i potencijali Grada Omiša. Slabosti i prijetnje analizirane su radi identifikacije razvojnih potreba, dok su se snage i prilike analizirale sa svrhom identificiranja razvojnih potencijala.

Objašnjenje komponenata SWOT analize:

- *snage* podrazumijevaju područja, resurse i sposobnosti unutar Grada na koje se ono može osloniti u razvoju i koje pružaju najveće mogućnosti za uspjeh;
- *slabosti* ukazuju koja područja, resursi i sposobnosti unutar Grada ograničavaju ili onemogućuju njegov razvoj;
- *prilike* su područja, resursi i sposobnosti izvan Grada koje bi se mogle iskoristiti za razvoj Grada odnosno kroz koje bi se mogle povećati snage i/ili smanjiti slabosti;
- *prijetnje* predstavljaju područja, resurse i sposobnosti izvan Grada koje mogu ugroziti njegov razvoj, odnosno koji bi mogli smanjiti snage i/ili povećati slabosti.

SWOT analiza provedena je u tri dijela, sukladno definiranim velikim poglavljima u analizi stanja: društvo, gospodarstvo i urbano okruženje.

2.3. Metodologija izrade strateškog okvira

Dubinska analiza stanje te na njoj temeljena SWOT analiza zajedno čine osnovu za izradu Strategije razvoja Grada Omiša. Kako bi osnova za izradu strateškog okvira bila kvalitetna bitno je da konačni rezultati analize adresiraju realne potrebe i potencijale Grada Omiša.

Koraci u izradi strateškog okvira su prioritizacija identificiranih potreba, definiranje vizije, definiranje strateških ciljeva te definiranje razvojnih prioriteta i mjera.

2.3.1. Prioritizacija razvojnih potreba

Identificiranim potrebama dodjeljuje se prioritet za njihovo rješavanje. Pri određivanju prioriteta vođeno je računa o usklađivanju strateškog okvira s javnom politikom, strateškim usmjerenjima, ciljevima i prioritetima razvoja na višim i nižim teritorijalnim razinama (lokalna, županijska, regionalna, nacionalna i EU razina), usklađivanju s prostornoplanskom dokumentacijom te usklađivanju s odlukama donesenim na političkoj razini.

2.3.2. Definiranje vizije

Nakon prioritizacije razvojnih potreba definirana je vizija razvoja Grada Omiša koja je zapravo zorna predodžba budućeg razvoja Grada Omiša. vizijom se predstavlja očekivani napredak koji će biti rezultat provedbe Strategije razvoja Grada Omiša.

2.3.3. Definiranje strateških ciljeva

Definiranje strateških ciljeva odvija se u skladu s definiranom vizijom razvoja Grada Omiša. Strateški ciljevi su planirane promjene koje će adresirati stvarne potrebe i izazove s kojima je Grad Omiš suočen. Ciljevi su definirani tako da svojim ukupnim djelovanjem ostvare međusektorsku suradnju te u konačnici dovedu do ostvarenja predstavljene vizije razvoja Grada Omiša.

Za svaki se cilj utvrđuju relevantni pokazatelji učinka koji su određeni očekivanim vremenom ostvarenja te su kvantificirani. Pokazatelji učinka razvijeni su sukladno Prijedlogu pokazatelja za praćenje provedbe (Dodatak 3. Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, 2015).

2.3.4. Definiranje razvojnih prioriteta i mjera

Nakon definiranja razvojnih potreba slijedi definiranje razvojnih prioriteta kojima se konkretiziraju ciljevi i utvrđuju njihove sastavnice. Prioriteti su definirani tako da budu mjerljivi, ostvarivi, određeni rokom ostvarenja, međusobno usklađeni, sveobuhvatni i usklađeni s prioritetima postavljenim u strateškoplanskim dokumentima na drugim prostorno-administrativnim razinama. Kako bi prioriteti bili mjerljivi moraju biti određeni kvantitativni pokazatelji ishoda. Na taj način moguće je pratiti proces provedbe prioriteta te se određuje uspješnost prioriteta. Kvantitativni pokazatelj stavlja se i u vremenski kontekst (očekivano vrijeme ostvarenja). Pokazatelji su definirani na isti način kao i pokazatelji učinka ciljeva.

Slijedi proces daljnje konkretizacije i razrade prioriteta, točnije niza specifičnih i vrlo konkretnih aktivnosti, projekata i programa čija realizacija doprinosi ostvarenju prioriteta i ciljeva u određenom području. Mjere se stavljaju pod isti nazivnik prema tematici i komplementarnosti, a to su prethodno definirani prioriteti. Kvantitativni pokazatelji nisu određivani na razini mjera.

2.4. Metodologija izrade financijskog okvira

Financijskim okvirom razrađuju se planirana sredstva za cjelokupno razdoblje Strategije razvoja Grada Omiša sa jasnom naznakom izvora sredstava na razini ciljeva i prioriteta. U tom procesu procjenjuje se alokacija sredstava koja se očekuje iz lokalnog, županijskog i državnog proračuna (uključujući ESI fondove). Procjena se temelji na jednostavnoj projekciji za naredne godine uzimajući u obzir pokazatelje kao npr. rast BDP-a, kretanje stanovništva i sl.

3. ANALIZA STANJA – SAŽETAK

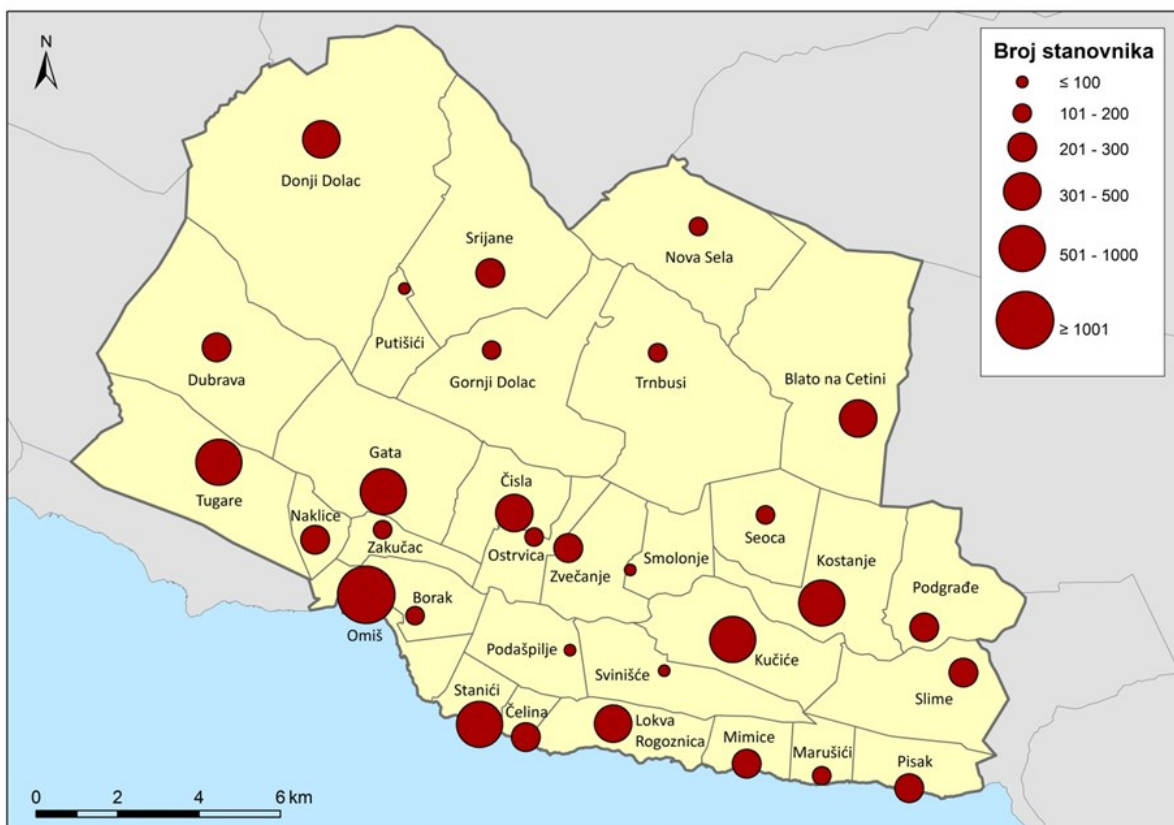
Stanje i trendovi na prostoru Grada Omiša analizirani su kroz tri velika tematska poglavlja: društvo, gospodarstvo i urbano okruženje, a u svrhu identifikacije kapaciteta za upravljanje razvojem, dodatno je analiziran i okvir upravljanja razvojem. Analiza stanja temelje je za identifikaciju i razumijevanje prostornih procesa Grada Omiša, a rezultati analize osnovni su izvor za utvrđivanje razvojnih potreba i potencijala. U ovom poglavlju prikazan je sažetak analize stanja, dok se cjelovita analiza stanja nalazi u Prilogu 1. Cjelovita analiza stanja.

3.1. Društvo

3.1.1. Demografsko stanje i dinamika

Grad Omiš se s demografskog aspekta suočava s mnogim poteškoćama koje će u budućnosti biti sve izraženije što zahtjeva provođenje mjera s ciljem ublažavanja i zaustavljanja negativnih trendova. Oni su vidljivi u sastavnicama prostornog razmještaja stanovništva, općeg kretanja stanovništva (prirodno kretanje i migracije) i dobno-spolnom sastavu (starenje i depopulacija).

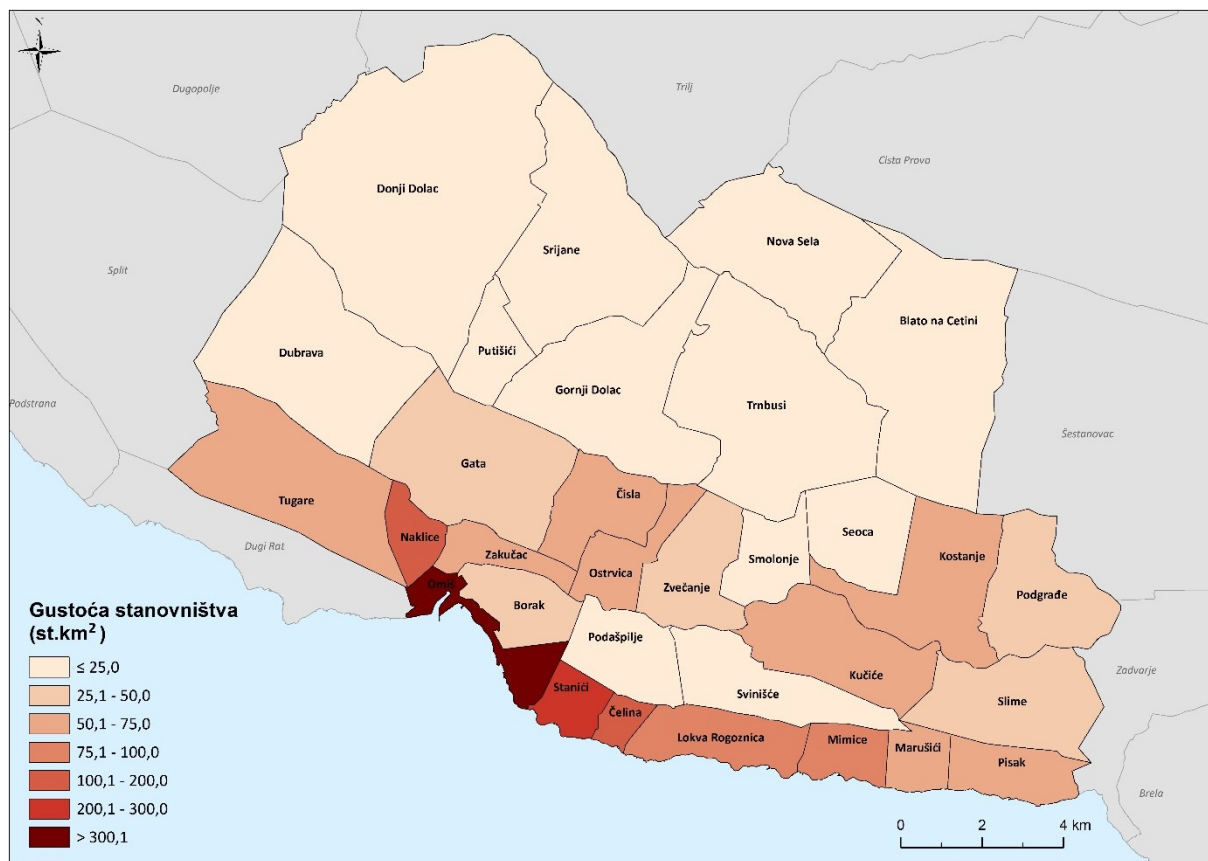
U Gradu Omišu prevladava neravnomjeran prostorni razmještaj stanovništva kojeg su determinirale prirodna osnova te organizacija i obilježja prometne mreže. Glavni procesi koji su utjecali na prostorni razmještaj stanovništva Grada su urbanizacija i litoralizacija, nastali kao odraz socioekonomskog restrukturiranja, odnosno procesima deagrarizacije i deruralizacije pokrenutih urbano poticanom industrijalizacijom tijekom 50-ih i 60-ih godina 20. st. Suvremeni razvoj gospodarstva temeljen je na tercijarizaciji u kojoj turizam kao glavna djelatnost uvelike utječe na ukupan socioekonomski razvoj Grada. Ove procese u demografskom smislu potvrđuje činjenica kako se u devet priobalnih naselja Grada Omiša smjestilo čak dvije trećine stanovništva. Stoga je primjetno kako u Gradu Omišu postoji izrazita centralizacija po pitanju prostornog razmještaja budući u najvećem naselju Omišu živi 43,2 % ukupnog stanovništva Grada (Sl. 2.).

Sl. 2. Prostorni razmještaj naselja prema demografskoj veličini na području Grada Omiša 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011.

Osim distribucije broja stanovnika po naseljima relevantan pokazatelj koji ukazuje na prostorni razmještaj stanovništva je i gustoća stanovništva. Prema Popisu 2011. g. iznosila je 56,1 stan./km² što je manje od županijskog (100,5 stan./km²) i nacionalnog prosjeka (75,7 stan./km²). Intenzivnije naseljavanje dužobalnog prostora Grada zbog povijesnog razvoja Grada, povoljnih prirodno-geografskih čimbenika, razvoja sekundarnih i tercijarnih djelatnosti te povoljnijeg prometno-geografskog položaja na Jadranskoj turističkoj cesti (Jadranska magistrala ili državna cesta D8) ogleda se i u različitoj gustoći naseljenosti između naselja priobalnog i zaobalnog dijela Grada (Sl. 3.). Tako se s jedne strane izdvaja gradsko naselje Omiš sa iznimno visokom gustoćom od čak 1.941,7 stan./km² te naselje Podašpilje s gustoćom naseljenosti od svega 3,8 stan./km².

Sl. 3. Gustoća naseljenosti po naseljima Grada Omiša 2011. god.

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011.

Prirodna promjena (prirodno kretanje) kao odnos i dinamika broja rođenih i umrlih te migracijska obilježja stanovništva zajednički čine opće kretanje stanovništva. U rubnim dijelovima Grada, prvenstveno onima u njegovom sjevernom dijelu, prevladavaju manja naselja koja bilježe negativnu prirodnu promjenu, dok je u zapadnom dijelu Grada pozitivna stopa vidljiva u naseljima Tugare, Dubrava i Gata koja su pod velikim socioekonomskim utjecajem Grada Splita.

Glavno demografsko obilježje Grada Omiša je depopulacija (smanjenje broja stanovnika). Prirodno kretanje na razini Grada je negativno, a prosječna stopa prirodne promjene u razdoblju 2010.-2014. g. iznosila je -0,7 ‰, pri čemu je stopa nataliteta bila 10,7 ‰, a mortaliteta 11,4 ‰. Najveći prirodni pad bilježe naselja Ostrvica, Putišići, Nova Sela, Blato na Cetini, Pisak, Trnbusi i Svinjšće koja su najudaljenija od gradskog središta i u kojima je zbog povećane emigracije mladog stanovništva na djelu uznapredovali proces starenja stanovništva kojeg prati smanjenje stopa nataliteta i povećanje stopa mortaliteta. Analiza prostorne pokretljivosti koja obuhvaća sve vrste teritorijalne mobilnosti stanovništva u

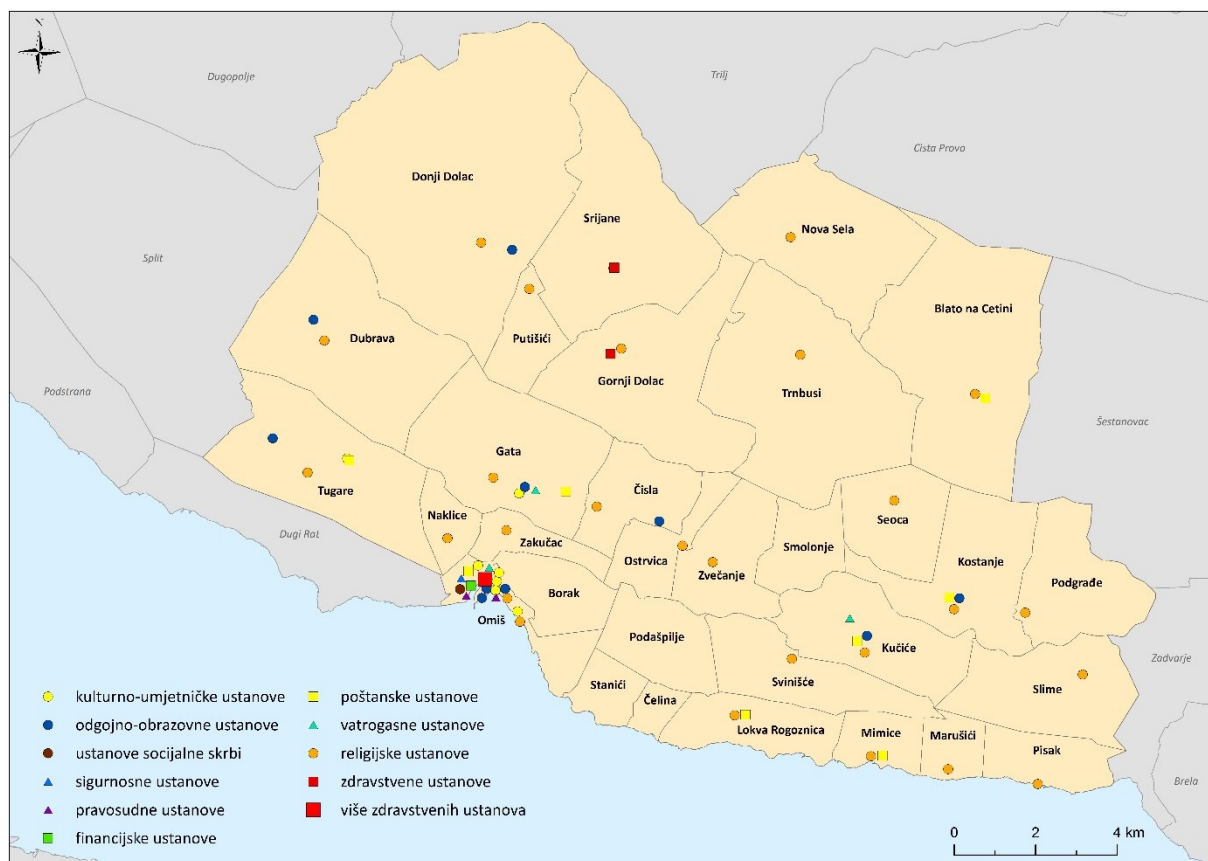
određenom vremenu i prostoru govori o tome koliko je neka teritorijalna jedinica zahvaćena emigracijskim ili imigracijskim procesima. Prema podacima Popisa stanovništva 2011. moguće je zaključiti kako je Grad Omiš u prošlim razdobljima bio prostor značajnog doseljavanja. O tome govori podatak kako je od ukupnog broj stanovnika Grada njih 46,55 % doseljeno. Najveći udio doseljenih zauzimaju osobe doseljene iz druge JLS Splitsko-dalmatinske županije (16,81 %) te osobe doseljene iz drugog naselja Grada Omiša (15,16 %). U odnosu na Splitsko-dalmatinsku županiju Grad Omiš ima veći udio doseljenih iz drugog naselja iste JLS, što se može tumačiti spomenutim procesima urbanizacije i litoralizacije kao rezultata preseljavanja stanovništva iz gospodarski slabije razvijenih zaobalnih naselja u gospodarski razvijenija priobalna naselja. S obzirom na navedene trendove i stanje prirodnog i prostornog kretanja vidljivo je kako opće kretanje stanovništva također bilježi izrazito negativne trendove. Grad u razdoblju 1991.-2011. g. bilježi pad broja stanovnika. U posljednjem međupopisnom razdoblju (2001.-2011. g.) Grad bilježi pad broja stanovnika za 3,5 %, a isti je trend zabilježen i kod naselja Omiš za 1,5 %.

Struktura stanovništva Grada Omiša prema dobi je nešto povoljnija od prosjeka Hrvatske. Grad Omiš tako se ističe nešto većim udjelom mladog stanovništva od ekvivalentnog udjela na državnoj razini (17,0 % u Gradu Omišu nasuprot 15,2% u Republici Hrvatskoj) te manjim udjelom staroga stanovništva (15,2% u Gradu Omišu nasuprot 17,7% u Republici Hrvatskoj). Veći udio mladog stanovništva u odnosu na staro vrlo je pozitivna pretpostavka za planiranje obrazovnih programa i cjelovitog socioekonomskog razvoja. Prema udjelu starijeg dijela populacije (65 i više godina), Hrvatska se s udjelom od 17,7% nalazi u samom europskom vrhu. Iako je indeks starosti Grada Omiša manji od županijskog i državnog prosjeka, vrijednosti indeksa starosti pojedinih naselja Grada Omiša višestruko premašuju državni i županijski prosjek. Taj proces najizraženiji je u zaobalnim naseljima, a nešto niži u naseljima u priobalju. U pogledu manjina, može se zaključiti kako je prisutna dobra integriranost manjinskih skupina u društvo koje čine 1,5 % stanovništva Grada Omiša.

3.1.2. Društvena infrastruktura

Poglavlje analizira pokrivenost područja postojećim društvenim uslugama i ustanovama društvene, zdravstvene, sportske i rekreacijske te stambene infrastrukture, njihove kapacitete, dostupnost te tipologiju usluga koje pružaju. Društvena infrastruktura je odraz socijalnih funkcija nekog područja te se u prostornoplanskom kontekstu razmatra kao

pokazatelj stupnja centraliteta naselja te ukazuje na stupanj razvijenosti određene prostorne jedinice. Sukladno provedenoj analizi, Grad Omiš karakterizira izrazita koncentracija stanovništva i funkcija njegovom najvećem naselju - Omišu (Sl. 4.).

Sl. 4. Ustanove društvene infrastrukture po naseljima

Izvor: Registar muzeja, galerija i zbirki RH, 2016; Posta.hr, 2016; Sudacka-mreza.hr, 2016; Splitsko-makarska nadbiskupija, 2016; FINA, 2016.

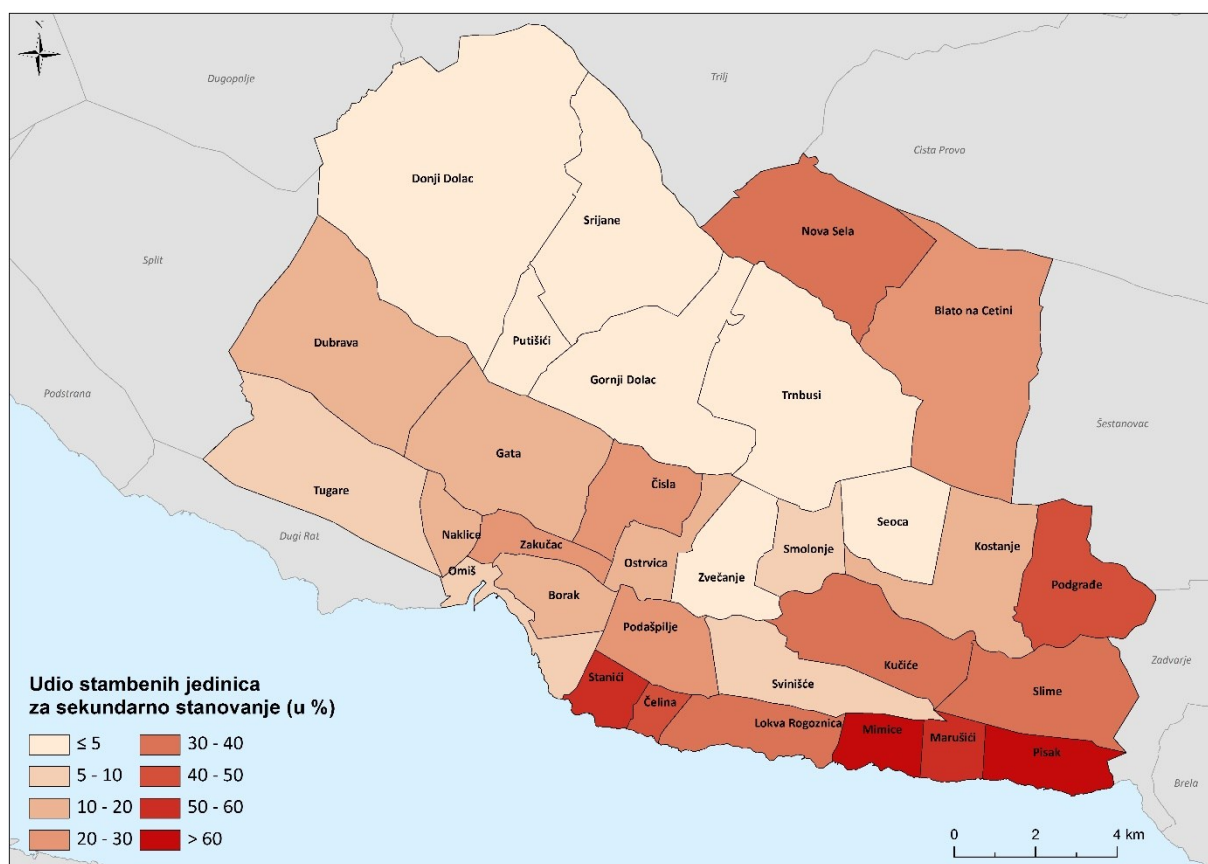
Od zdravstvenih ustanova u Gradu Omišu djeluju ustanove primarne zdravstvene zaštite dok ustanove sekundarne i tercijarne zaštite nema (najbliža ustanova tercijarne zaštite je Klinički bolnički centar Split udaljen oko 25 km). U primarnoj zdravstvenoj zaštiti djeluje Dom zdravlja s ordinacijama opće/obiteljske medicine, zdravstvene zaštite dojenčadi i predškolske djece, zdravstvene zaštite žena, dentalne medicine, biokemijski laboratorij i ordinacija radiološke dijagnostike. U području Doma djeluju Hitna pomoć i Zavod za javno zdravstvo sa Službom za školsku i sveučilišnu medicinu i Službom za epidemiologiju zaraznih bolesti. Prostorni raspored ordinacija zdravstvene zaštite ukazuje na visoku centralizaciju usluga, posebice ordinacija opće medicine i dentalne medicine u Omišu što ukazuje na problem dostupnosti odgovarajuće zdravstvene skrbi posebice najugroženijim skupinama poput starijih i teže pokretnih osoba, kroničnih bolesnika i osoba s posebnim zdravstvenim potrebama. Uočen je

i visok nivo privatizacije usluga i gašenje određenih ordinacija zbog nedovoljnog broja pacijenata i nemogućnosti pronalaženja zajedničkog rješenja između nadležnih tijela u pogledu njihovog financiranja.

Problem nedostatka sportsko-rekreacijske infrastrukture te koncentracija sadržaja u Omišu glavna su obilježja ovog segmenta društvene infrastrukture. Na centralizaciju sportskih sadržaja ukazuje i popis udruga koje djeluju u kategoriji „Sport“ od kojih se 69 % nalazi u naselju Omiš. Zbog navedenog su u većem dijelu Grada mogućnosti za bavljenje sportom ograničene što ukazuje na nužnost unaprjeđenja nedovoljno razvijenih aktivnosti koji mogu biti iskorišteni kao dodatni rekreacijski sadržaji.

Broj stanova i njihova opremljenost važan su pokazatelj kvalitete života nekog područja. Analizom stanja, evidentirano je povećanje stambenog fonda za gotovo trećinu te je zamijećena pravilnost kako porast stanogradnje ne prati i porast stanovništva što ukazuje na porast izgradnje objekata namijenjenih turizmu. Od ukupnog broja stanova prema načinu korištenja, 69,75% ih je bilo za stalno stanovanje, 18,05% se koristilo povremeno, a u 12,2% stanova su se samo obavljale djelatnosti. Koliko je stambeni fond stavljen u funkciju turizma govori podatak da stanovi koji se koriste za odmor i rekreaciju te stanovi namijenjeni turistima čine 29 % ukupnog stambenog fonda. Opremljenost nastanjenih stambenih jedinica osnovnim komunalnim priključcima (instalacijama) vrlo je visoka, ali je potrebno istaknuti kako postoje kućanstva u zaobalnom dijelu koja nemaju barem jednu od ključnih instalacija – vodovod, kanalizaciju ili el. energiju.

Vikendaštvo kao oblik sekundarnog stanovanja dinamičan je društveni fenomen koji zauzima sve veću važnost u praćenju turističke djelatnosti. Najveći broj stanova namijenjenih odmoru i rekreaciji zamijećen je istočnom dijelu priobalnog dijela Grada (Pisak, Mimice, Marušići i Stanići) u kojima je ustanovljen ravnomjeran omjer stanova za stalno stanovanje u odnosu na stanove za odmor i rekreaciju (Sl. 5.).

Sl. 5. Sekundarno stanovanje po naseljima Grada Omiša

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011.

3.1.3. Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi

Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi značajan su pokazatelj socioekonomskog stanja društva i kvalitete života. Socijalna slika Grada Omiša analizirana je prema relevantnim pokazateljima siromaštva – zajamčenoj minimalnoj naknadi, prihodima te nezaposlenosti. U 2014. g. na području Grada Omiša zajamčenu minimalnu naknadu koristilo je 225 korisnika, odnosno 1,5 % ukupnog stanovništva što potvrđuje prisutnost siromaštva. To potvrđuje i porast broja korisnika za 34,7 % u odnosu na 2013. g. Prema podacima Popisa stanovništva 2011. g. manje od 30 % stanovništva Grada Omiša ima prihode od stalnog rada dok nešto više od 35 % stanovništva nema prihoda. Prepoznati uzroci koji vode siromaštvu u Gradu su upravo dugotrajna nezaposlenost, nezaposlenost mladih te nedostatni prihodi. Nezaposlenost mladih u dobi od 15-30 g. jedan je od najvećih socijalnih problema koji ima dugoročne posljedice jer je riječ o stanovništvu koje u gospodarskom smislu čini vitalan dio radnog kontingenta te nosi reproduksijski potencijal u demografskom kontekstu. Najčešće je

dugoročna nezaposlenost i nedostatak prihoda, odnosno nedostatak uvjeta za podmirivanje osnovnih životnih potreba glavni uzrok emigracije čime se negativni trendovi prirodnog kretanja pojačavaju i mehaničkim odljevom stanovništva što dodatno pogoršava socijalnu sliku područja Grada. Poseban problem u pogledu nezaposlenosti je dugotrajna nezaposlenost. U 2014. g. 38,0 % nezaposlenih činili su nezaposleni dulje od godinu dana.

Središnja ustanova socijalne skrbi u Gradu Omišu je Centar za socijalnu skrb Omiš koji je nadležan za pružanje socijalnih usluga u obliku savjetovanja i pomaganja, pomoći u kući, psihosocijalne podrške, rane intervencije, pomoći pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja (integracija) te pružanja pomoći kroz boravak, smještaj te organizirano stanovanje. Ukupan broj korisnika socijalnih usluga Centra za socijalnu skrb Omiš 2014. g. iznosio je 1.654 od čega je 96,3% (1.593 korisnika) koristilo neki oblik financijske pomoći. Osim Centra za socijalnu skrb, u Gradu Omišu ne postoje druge ustanove socijalne skrbi koje pružaju institucionalnu skrb, odnosno stacionarni smještaj za starije i nemoćne osobe. Međutim, potreba za ovim sadržajima će u budućnosti još više rasti zbog uznapredovanog procesa starenja stanovništva što će biti potrebno popratiti odgovarajućim kapacitetima. Značajan doprinos socijalnom uključivanju i koheziji zajednice kroz pružanje pomoći ranjivim skupinama imaju pojedine udruge i javne ustanove (udruge umirovljenika, ratnih veterana, društva žena, Caritas i dr.).

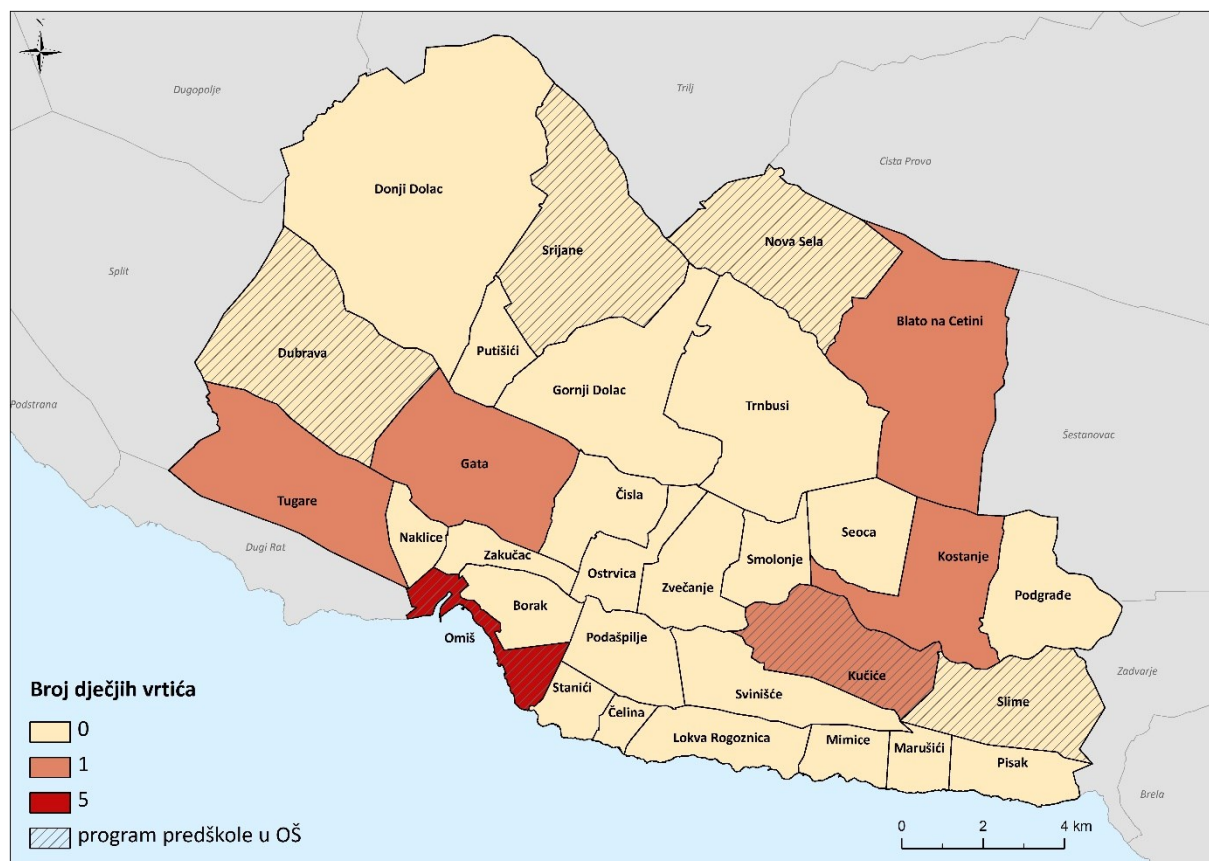
S aspekta sigurnosti građana trendovi ukazuju na pozitivne promjene jer se stopa kriminaliteta u razdoblju 2010.-2014. g. smanjila te je značajno niža u odnosu na županijske i nacionalne stope.

3.1.4. Odgoj i obrazovanje

Obrazovnu infrastrukturu Grada Omiša čine sve odgojno-obrazovne ustanove koje provode djelatnosti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja. Njihova je zadaća provođenje programa odgoja i obrazovanja u svrhu osobnog razvoja svakog pojedinca pod jednakim uvjetima i u skladu s njegovim sposobnostima.

Predškolsko obrazovanje u Gradu Omišu organizirano je kroz djelovanje dviju ustanova predškolskog odgoja – Dječji vrtić Omiš (gradski), te Dječji vrtić Čarobni pianino (privatni). Dječji vrtić Omiš djeluje na 13 lokacija, a u svom sastavu ima 10 vrtićkih odjela, od kojih se pet nalazi u Omišu, a druga polovica je prostorno dislocirana na području Grada (Gata, Tugare,

Kostanje, Blato na Cetini te Kučiće). Uz navedene programe predškolskog odgoja, Dječji vrtić Omiš organizira i obavezni program Predškole unutar osnovnih škola (u naseljima Dubrava, Srijane, Nova Sela, Kučiće i Slime) (Sl. 6.).

Sl. 6. Prostorni raspored dječjih vrtića i Programa predškolskog odgoja na području Grada Omiša 2016. godine.

Izvor podataka: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Postojeći problemi djelovanja Dječjeg vrtića Omiš vezani su uz nemogućnost pronalaženja adekvatnih prostora za normalno odvijanje djelatnosti zbog dislociranosti pojedinih objekata. U organizacijskom smislu, postoji izražena potreba za povećanjem kapaciteta budući da prema postojećim kvotama Dječji vrtić nije u mogućnosti prihvatiti svu djecu što je vidljivo po broju djece na listama čekanja u pojedinim vrtićima. Dodatan je problem nedostatna pokrivenost stručnim kadrom što je izraženo u pružanju odgovarajuće usluge u naseljima u kojima ne postoji vrtić pa se u tu svrhu organizira rad terenskih odgajatelja.

Osnovnoškolsko obrazovanje u Gradu Omišu organizirano je u tri osnovne škole i njihovim područnim školama. Prostorna distribucija školskih ustanova je nepravilna, s njihovom većom zastupljenošću u priobalnom području i apsolutno najvećom koncentracijom u

jugozapadnom dijelu cjelokupnoga administrativnoga područja Grada Omiša, što odgovara suvremenom trendu rasta broja stanovnika samog grada Omiša i priobalnih naselja. Postojeći problemi kvalitetne organizacije osnovnoškolskog školovanja vezani su uz nedostatne kapacitete i popratne sadržaje (dvorana, školsko igralište, školska kuhinja), odgovarajuće kadrove, nemogućnost organizacije toplih obroka za djecu slabijeg imovinskog stanja, neprilagođenost postojeće infrastrukture djeci s posebnim potrebama, pojačana potreba za adekvatnim suradnicima i asistentima u nastavi zbog rasta broja djece s poteškoćama u razvoju, te velikom broju djece putnika. Unatoč ograničenjima koja proizlaze iz razgraničenja nadležnosti prema kojima je Splitsko-dalmatinska županija osnivač i nositelj svih aktivnosti kojima se unaprijeđuju uvjeti u školama, Grad Omiš aktivno sudjeluje u projektima koje provode škole, kao što je sufinanciranje asistenata u nastavi i različitih izvannastavnih programa, a daljnje aktivnosti razvoja osnovnoškolskog obrazovanja bi se trebale odrediti izradom odgovarajuće strategije obrazovanja i odgoja.

Jedina srednjoškolska ustanova na području Grada Omiša je Srednja škola Jure Kaštelan koja se nalazi u naselju Omiš. U školi se odvijaju četverogodišnji programi gimnazije (opće i jezične) te programi strukovnog trogodišnjeg (prodavač, frizer, kozmetičar, kuhar i konobar) te četverogodišnjeg obrazovanja (hotelijsko-turistički tehničar i tehničar za elektroniku). Analiziraju li se kretanja ukupnog broja učenika u proteklih u razdoblju 2012.-2016. g., primjetno je kontinuirano opadanje u svim školskim programima što se može objasniti negativnim demografskim trendovima koji određuju upisne kvote te potražnjom za određenim zanimanjima na tržištu rada koji utječu na formiranje obrazovnih programa. Sukladno tome, Srednja škola Jure Kaštelan prilagođava upisne programe prema potrebama tržišta rada, stavljajući pritom naglasak na deficitarna zanimanja sukladno potrebama lokalnog tržišta rada definiranih prema Preporukama za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja. Postojeći problemi rada Srednje škole Jure Kaštelan vezani su uz nedostatak vlastite sportske dvorane, prostora za praktičnu nastavu i stručnih kadrova te se sukladno navedenom očekuje poboljšanje uvjeta nakon izgradnje nove škole.

Na području Grada Omiša ne postoji visokoškolska ustanova koja pruža programe visokoškolskog obrazovanja. Međutim, Grad Omiš pruža podršku studentima koji imaju prebivalište na području Grada kroz dodjeljivanje stipendija čime se pokušavaju stvoriti uvjeti za potencijalnim jačanjem društveno-gospodarskih resursa kako bi se studenti nakon školovanja vratili u Grad Omiš.

Obrazovna struktura stanovništva je zajedno s kompatibilnošću ponude i potražnje struka ključan čimbenik konkurentnosti radne snage, ali i gospodarstva u cjelini. Obrazovna struktura prema starosti ukazuje kako je udio stanovništva bez i sa završenom osnovnom školom te visokoškolskim obrazovanjem niži od udjela na županijskoj i nacionalnoj razini. Razlike su vidljive i u obrazovnoj strukturi prema spolu prema kojoj postoje značajne razlike u završenom stupnju obrazovanja muškaraca i žena. Najveće razlike uočene su na najnižoj razini tj. kategoriji bez škole ili s nezavršenom osnovnom školom u kojoj žene čine 70,1 % od ukupnog broja. Vrlo važan pokazatelj integracije na tržište rada lokalnog stanovništva jest i računalna, odnosno informatička pismenost. Prema posljednjem Popisu stanovništva, u Gradu Omišu je 49,4% kućanstava posjedovalo osobno računalo, a internetom ih se koristilo 43,7%, što je manje od županijskog i nacionalnog prosjeka.

Na području Grada Omiša djeluje jedna ustanova namijenjena obrazovanju odraslih, i to Pučko otvoreno učilište Žižić koje nudi programe prekvalifikacija u 32 programa srednjoškolskog obrazovanja u osam različitih područja. Potreba za poboljšanjem obrazovne strukture nalaže razvijanje svijesti i potrebu za daljnji razvoj programa cjeloživotnog obrazovanja koje ima vrlo važnu ulogu u tematici obrazovanja EU.

3.1.5. Kulturna resursna osnova

Kulturno-resursnu osnovu Grada Omiša čine ustanove i udruge, kulturna baština, kulturne manifestacije te kulturna produkcija. U smislu valorizacije kulturne baštine koristi se kulturna infrastruktura javnih ustanova te ostali javni prostori dostupni za korištenje u svrhu razvoja kulture. Najveći dio kulturne infrastrukture nalazi se na području gradskog naselja Omiš u kojem djeluju dvije muzejske ustanove (Gradski muzej Omiš i Muzej franjevačkog samostana), Narodna knjižnica Omiš i Centar za kulturu Omiš. U ostalim naseljima Grada Omiša izražen je nedostatak javnih ustanova u kulturi zbog čega se djelovanje lokalnih udruga u naseljima oslanja na postojeću infrastrukturu drugim ustanova, poput obrazovnih ili upravnih (prostorije mjesnih domova, osnovnih i područnih škola i ostalih pogodnih objekata).

O bogatstvu kulturne resursne osnove Grada govori podatak o postojanju 45 nepokretnih kulturnih dobara, jednog pokretnog kulturnog dobra (muzejska građa Gradskog muzeja) te tri nematerijalna kulturna dobra od kojih se neki od njih nalaze na UNESCO-ovoj listi Svjetske baštine. Bogatstvo materijalne baštine odražavaju arheološka baština, fortifikacijski

kompleksi, gospodarske, sakralne i stambene građevine, ruralne i urbane cjeline dok nematerijalnu baštinu čine klapsko pjevanje, ojkanje i izrada tradicijskog poljičkog jela soparnika. Prema podacima Turističke zajednice Grada Omiša u ukupnoj turističkoj ponudi nalazi se 27 elemenata materijalne kulturne baštine što je tek 60 % ukupnog kulturnog potencijala Grada Omiša. Prezentiranje bogate kulturne baštine Grada Omiša odvija se i kroz održavanje brojnih kulturnih manifestacija, pri čemu se ističe Festival Dalmatinskih klapa Omiš, Gusarska bitka, Dani Ive Marjanovića, Dani Mile Gojsalić, Omiško kulturno ljeto, Omiš Guitarfest, Večer soparnika, Ribarske večeri te brojne druge manifestacije ključne za kulturu i turizam Grada.

Djelatnost kulturne produkcije na području Grada svedena je na djelatnost Centra za kulturu u sklopu kojeg je organiziran rad amaterskog kazališta, filmske grupe, plesnog studija i nakladničke djelatnosti. Vrlo važan dio kulturne ponude čine udruge u kulturi koje svojim radom omogućuju čuvanje i prezentiranje bogatstva kulturnog života na području Grada. Registrirano ih je 26 od čega ih nešto više od trećine djeluju na području gradskog naselja Omiš. Udruge u ostalim naseljima imaju značajnu ulogu u čuvanju lokalnog identiteta te kulturne i turističke ponude.

Analizom stanja kulturnog života na području Grada evidentirani su brojni problemi koji onemogućuju da se bogat kulturni život iskoristi u svrhu razvoja kulturnog turizma. Oni se odnose na nedostatak sredstava u svrhu poboljšanja i prezentacije rada javnih ustanova u kulturi kao i udruga u kulturi te obnovu objekata kulturne baštine.

U tu svrhu prepoznata je važnost kulturnih i kreativnih industrija kao ključ za poticanje gospodarskog razvoja koji je moguće ostvariti sinergijom kulture i turističke djelatnosti čime ona postaje komplementarna djelatnost i omogućuje sinergiju u stvaranju turističkog proizvoda zasnovanog na kulturi. Njihovim razvojem stvorio bi se koncept kreativne destinacije koji bi naglasio da je sinergija ljudskog kapitala te infrastrukture i arhitekture temelj za stvaranje za prepoznatljivosti na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini. U tu svrhu nameće se potreba za koordinacijom rada dionika svih sektora (civilnog, javnog i privatnog) u svrhu unaprjeđenja kulturnog života Grada Omiša.

3.2. Gospodarstvo

Određivanje temeljnih karakteristika, razvojnih trendova i problema gospodarstva Grada te identifikacija potencijalnih budućih nositelja gospodarskog razvoja napravljena je kroz analizu sljedećih kategorija: opća gospodarska kretanja, tržište rada, poslovno okruženje, turizam te djelatnosti poljoprivrede i ribarstva. Postojeći trendovi razvoja gospodarstva Grada Omiša odraz su onih na županijskoj razini, pri čemu se jasno izdvaja polarizirani razvoj u pogledu tradicionalne podjele prostora na zaobalni i priobalni prostor. Ove su karakteristike vidljive i u stupnju razvijenosti Grada Omiša u odnosu na JLS u zaleđu Splitsko-dalmatinske županije koji bilježe lošije demografske i gospodarske procese i trendove u odnosu na priobalje. Ove su karakteristike izražene su i na razini naselja Grada Omiša u smislu smještaja gospodarskih djelatnosti budući da su prostorni procesi izraženi u proteklih pola stoljeća kroz procese deagrarizacije, industrijalizacije i tercijarizacije uvelike odredili organizaciju i orijentaciju gospodarstva Grada Omiša. Sukladno provedenoj analizi u recentnom razdoblju ustanovljena je velika važnost turizma u lokalnom gospodarstvu, ali i trgovine, prerađivačke industrije i građevinarstva. Navedeno ukazuje na nužnost strateškog promišljanja u svrhu postizanja diversificiranog gospodarstva kako bi se stvorile temeljne pretpostavke za valorizaciju komparativnih prednosti što bi omogućilo stvaranje dodane vrijednosti te u sinergiji s unaprjeđenjem društva i kvalitete okoliša omogućilo povećanje kvalitete života na području Grada.

3.2.1. Opća gospodarska kretanja

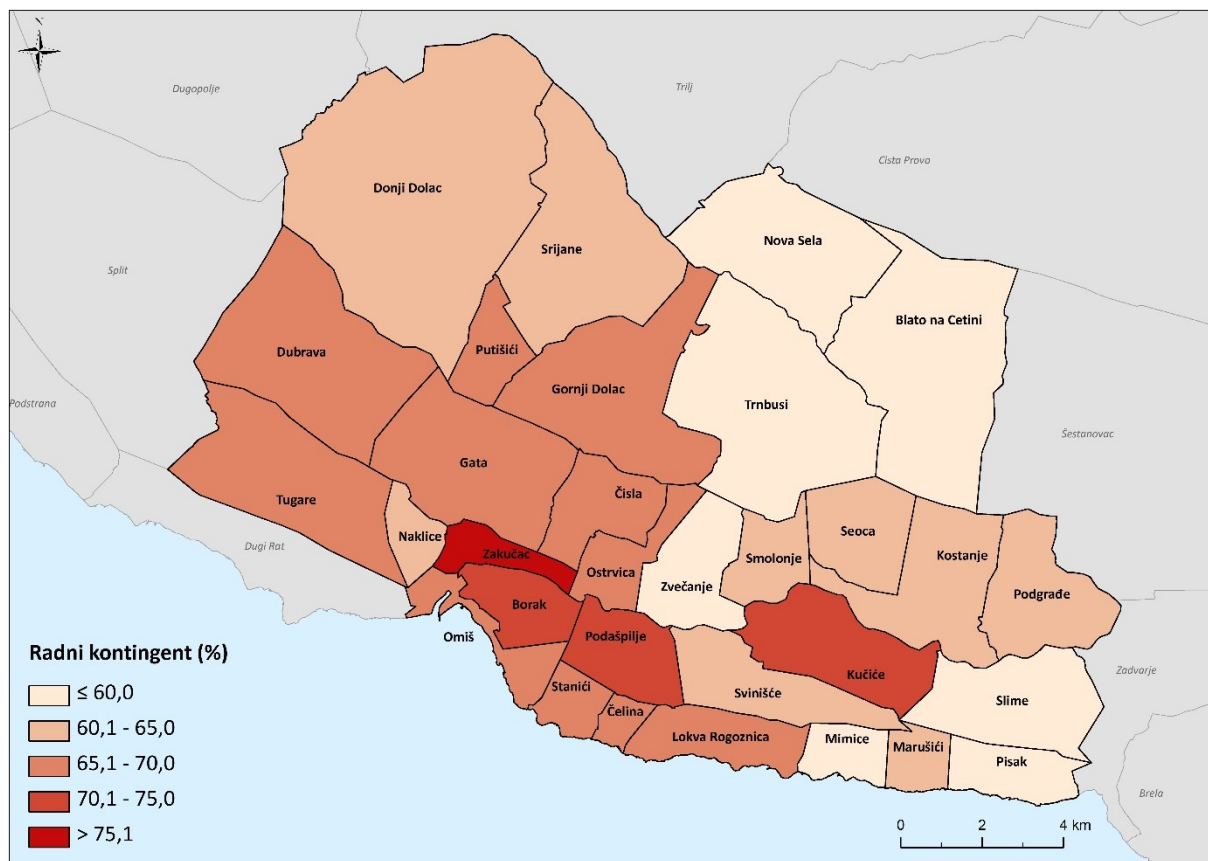
Udio tradicionalno važnih grana tercijarne djelatnosti poput trgovine na veliko i malo, prijevoza i skladištenja, smještaja, pripreme i usluživanje hrane sa značajnim udjelom u BDP-u ukazuje na njihovu veliku važnost za Splitsko-dalmatinsku županiju. Od pojave svjetske gospodarske krize 2008. g. kretanja u gospodarstvu Hrvatske, a samim time i Splitsko-dalmatinske županije ogledaju se u negativnim trendovima kretanja BDP-a. Međutim, Splitsko-dalmatinska županija je u ukupnom državnom BDP-u 2013. g. sudjelovala s udjelom od 8,2 % što je znatno više u odnosu na većinu županija. Kretanje BDP-a po stanovniku Splitsko-dalmatinska županija ukazuje na to kako županija realizira svoje mogućnosti i potencijale, no potrebno je kontinuirano težiti njihovoj većoj realizaciji. Dakle, Splitsko-dalmatinska županija prema oba pokazatelja BDP-a značajno zaostaje za državnim prosjekom

i Jadranskom Hrvatskom, stoga se kao razvojna potreba nameće diversifikacija gospodarstva. Time će se postići veća kvaliteta života i održivost razvoja.

3.2.2. Tržište rada

U radnom kontingentu Grada Omiša 2011. g. nalazilo se 9.894 stanovnika, odnosno 66,2 % ukupnog broja stanovnika Grada. U razdoblju 2001.-2011. g. zamićen je apsolutni pad broja stanovnika radnog kontingenta, ali relativan porast što ukazuje kako postojeći demografski procesi uvelike utječu na to da je broj stanovnika koji ulazi u radni kontingent manji od onog koji iz njega izlaze. Ovi pokazatelji upućuju na probleme koji će zahvatiti Grad Omiš jer će ovim procesom doći do smanjenja broja stanovnika u radnom kontingentu, što će posljedično utjecati na slabljenje gospodarstva te će predstavljati poteškoće prilikom pokušaja njegove revitalizacije. Udio stanovništva radnog kontingenta u naselju Omiš iznosi 68,2%, dok je opća zakonitost smanjenje udjela od središnjeg naselja prema udaljenijim naseljima, te od priobalne zone prema zaobalnoj (Sl. 7.).

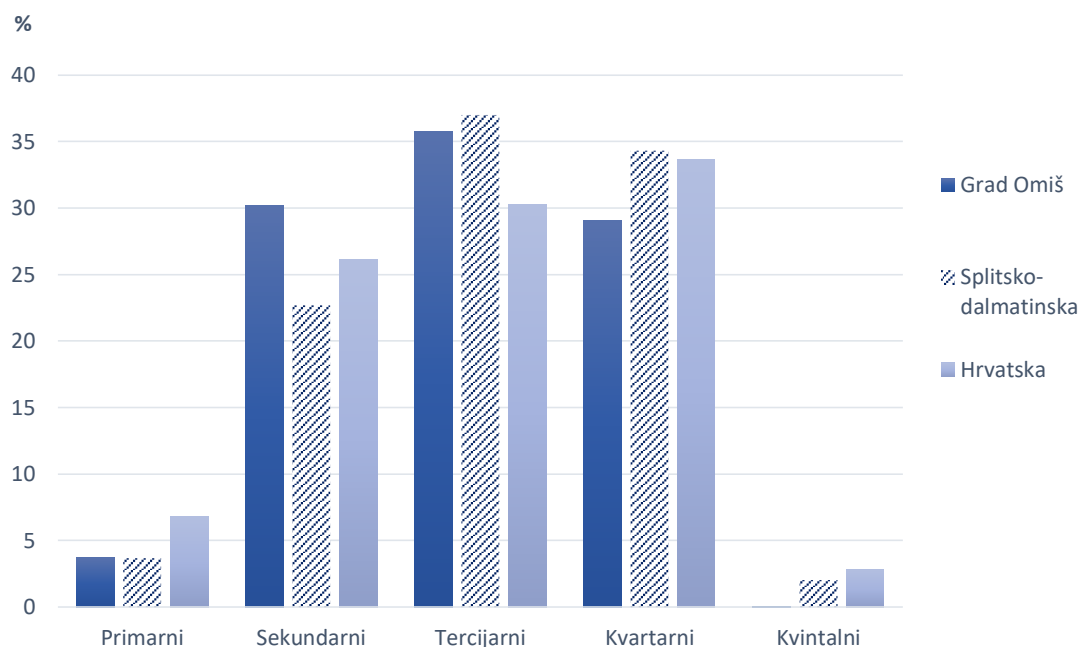
Uz problematiku vezanu uz radni kontingent, veliki problem predstavlja već postojeći proces smanjenja broja radno aktivnog stanovništva u recentnom razdoblju. Tako je broj radno aktivnih stanovnika pao za 4,9% u razdoblju 2001.-2011. g. što je manji pad u odnosu na Splitsko-dalmatinsku županiju (4,6%) i Republiku Hrvatsku (8,0 %). Udio radno aktivnog stanovništva u odnosu na broj stanovnika radnog kontingenta iskazan stopom aktivnosti stanovništva pokazatelj je iskorištenosti radnog kontingenta. Prema tom pokazatelju Grad Omiš zaostaje za županijskim i nacionalnim prosjekom. Međutim, ističe se pozitivan trend kretanja stope aktivnosti žena što ukazuje na veću dinamiku zapošljavanja žena te stvaranje povoljnog temelja za osmišljavanje novih programa zapošljavanja.

Sl. 7 Udio stanovništva u radnom kontingentu po naseljima Grada Omiša 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011.

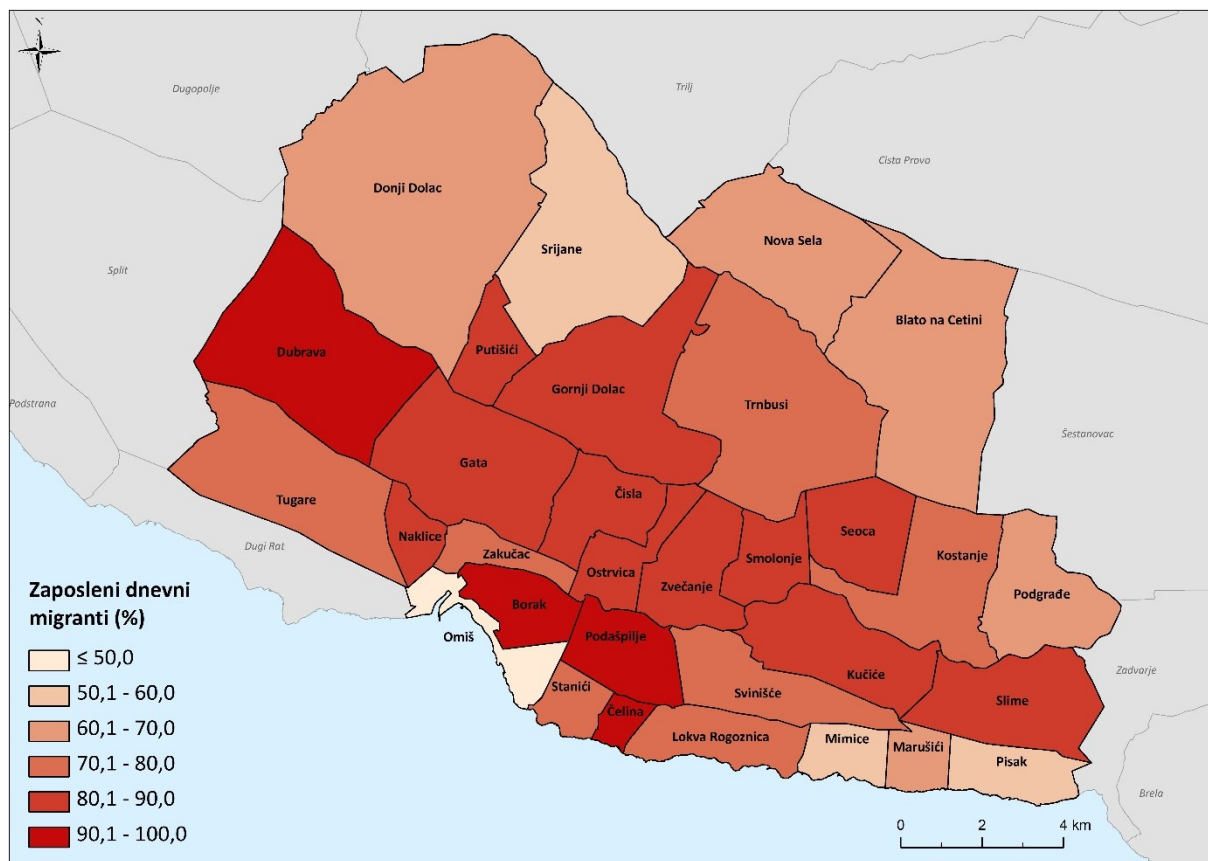
Glavni pokazatelj zaposlenosti je stopa zaposlenosti koja se odnosi na udio zaposlenog u ukupnom radno sposobnom stanovništvu. U Gradu Omišu je u recentnom razdoblju prisutan trend smanjenja broja zaposlenih. U razdoblju 2011.-2014. njihov broj pao je za 20,2 %. Stopa nezaposlenosti u Gradu Omišu u prosjeku je dvostruko viša u odnosu na Splitsko-dalmatinsku županiju i Republiku Hrvatsku što znači kako na gospodarstvo Grada Omiša uvelike utječu postojeća recesivna gospodarska kretanja koja onemogućuju ublažavanje negativnih trendova. Prema sektorima djelatnosti ističe se natprosječan udio zaposlenih u tercijarnom sektoru (35,8 %), prvenstveno u djelatnosti trgovine (17,3 %). Udio zaposlenih u sekundarnom sektoru iznosio je 30,2% što je znatno više od udjela Splitsko-dalmatinske županije i Republike Hrvatske te ukazuje na činjenicu kako sekundarni sektor još uvijek ima veliku važnost u gospodarstvu Grada. Kvarterni sektor, koji je neproizvodan, zapošljava gotovo trećinu stanovnika (29,1%) pri čemu je najviše stanovnika zaposleno u javnoj upravi, obrani i obveznom socijalnom osiguranju (7,5%) (Sl. 8.).

Sl. 8. Udjeli zaposlenih prema sektorima djelatnosti u Gradu Omišu, Splitsko-dalmatinskoj županiji i Hrvatskoj 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011.

Prostorna kretanja s obzirom na zaposlenost uključuju svakodnevno putovanje na posao i s posla. Prema podacima Popisa 2011.g. na području Grada Omiša 25,7 % od ukupnog broja stanovnika bili su dnevni migranti od čega su 68,3 % činili zaposleni dnevni migranti. Iako u ukupnom broju zaposlenih dnevnih migranata prevladavaju oni koji rade u drugoj JLS iste županije, usporedbom s prosjecima Splitsko-dalmatinske županije i Republike Hrvatske u cjelini vidljivo je kako na području Grada Omiša postoji razvijen dnevni sistem migriranja. Analizom podataka o zaposlenim dnevnim migrantima koji rade u drugom naselju izvan mjesta stanovanja po naseljima Grada Omiša vidljivo je kako su naselja s najvećim udjelom migranata, koji rade u drugom naselju, ona koja se nalaze u neposrednoj blizini središnjeg naselja te se generalno prostiru duž priobalne zone (Sl. 9.).

Sl. 9. Udio zaposlenih dnevnih migranata koji rade u naselju različitom od mjesta stanovanja u ukupnom broju zaposlenih po naseljima Grada Omiša 2011. godine

Izvor podataka: Popis stanovništva, 2011

Prema podacima o broju nezaposlenih na području Grada Omiša krajem 2016. g. evidentirana je stopa nezaposlenosti od 17,0 %. Kada se promotri odnos stope nezaposlenosti 2014. g. Grada Omiša (22,9 %) s onom Splitsko-dalmatinske županije (24,4 %) i Republike Hrvatske (17,6 %) primjetno je kako je stane na području Grada Omiša nešto povoljnije u odnosu na Županiju, no znatno lošije u odnosu na vrijednost stope nezaposlenosti na razini države. Dobne skupine s najvećom zabilježenom stopom nezaposlenosti 2016. g. na području Grada bile su one od 15-19 g. (48,6 %), te starije dobne skupine, >60 g. (34,3%) i 55-59 g. (30,9 %), što je očekivano s obzirom na velik broj mladih koji tek dolaze na tržište rada te teže zapošljavanje starijih dobni skupina. Navedena problematika ukazuje na potrebu razvijanja mjera kojima će se poboljšati mogućnosti zaposlenja starijih dobni skupina. Negativan pokazatelj nezaposlenosti predstavlja viša stopa nezaposlenosti starijih dobni skupina u odnosu na Splitsko-dalmatinsku županiju i Republiku Hrvatsku, dok su ostale stope nezaposlenosti u pravilu niže od onih na razini Županije, no više u odnosu na nacionalni prosjek. Prema nezaposlenosti po spolu analiza pokazuje pad broja nezaposlenih oba spola u

recentnom razdoblju, pri čemu je broj nezaposlenih žena 2016. g. bio nešto manji od broja nezaposlenih muškaraca.

Smanjenju stope nezaposlenosti na godišnjoj razini doprinose sezonska zapošljavanja što ukazuje na visoku ovisnost gospodarstva o turizmu, odnosno nedostatak odgovarajuće politike zapošljavanja zasnovane na poticanju diversifikacije gospodarstva. O tome svjedoče i podaci nezaposlenih prema djelatnosti prethodnog zaposlenja koji ukazuju kako je na području Grada Omiša 2016. g. najveći broj nezaposlenih prethodno radio u djelatnostima vezanima uz turizam, prvenstveno jednostavnim zanimanjima (ulična prodaja, čišćenje i sl.) te uslužnim i trgovačkim zanimanjima (Sl. 10.).

Sl. 10. Broj nezaposlenih prema djelatnosti prethodnog zaposlenja u Gradu Omišu 2016. godine

Izvor podataka: HZZ Omiš, 2017

Neadekvatno obrazovanje i nedostatak pojedinih vještina znatno otežava integraciju nezaposlenih na tržište rada. Na području Grada Omiša evidentirana je visoka nezaposlenost u kategoriji osoba koje imaju završenu srednju školu što je povezano velikim brojem

strukovnih programa koje nezaposleni u ovoj kategoriji završe te nakon toga nisu u mogućnosti naći posao u struci. Navedeno ukazuje na važnost osiguranja usklađenosti ponude i potražnje na tržištu rada kroz ponudu adekvatnih programa za obrazovanje svih dobnih skupina i osoba kojima nedostaju odgovarajuće vještine kako bi bili konkurentni na tržištu rada.

3.2.3. Poslovno okruženje

Rezultati analize uvjeta poslovnog okruženja u Gradu Omišu ukazuju kako se poduzetnici suočavaju sa nizom problema te kako učinci nacionalnih trendova u kontekstu poslovnog makrookruženja utječu na interakcije gospodarskih subjekata i lokalnog okruženja. To je posebice uočljivo u dinamici neposrednih veza između poslovnih subjekata i tržišta roba u poslovnom mikrookruženju koje želi postati konkurentno na regionalnom, nacionalnom i svjetskom tržištu.

Analizom poslovnog okruženja zaključeno je kako u Gradu Omišu postoji izrazita koncentracija gospodarskih subjekata u najvećem naselju Grada – Omišu. U razdoblju 2010.-2014. g. broj poduzetnika na području Grada kontinuirano raste, a zabilježeni porast u promatranom razdoblju iznosi 20,2 %. Prema veličini ističu se mikro-poduzeća koja su činila 89,8 % od ukupnog broja poduzeća što ukazuje na njihovu veliku važnost u razvoju sektora i cjelokupnog gospodarstva. To potvrđuje i porast njihovog broja u razdoblju 2010.-2014. g. za 25,3 %.

Kretanje broja poduzeća po najzastupljenijim djelatnostima na području Grada Omiša u razdoblju 2010.-2014. g. ukazuje na trend porasta njihova broja u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane što ukazuje da Grad Omiš svoj razvoj uvelike temelji na uslužnim djelatnostima. Najveći broj poduzeća 2014. g. zabilježen je u djelatnosti trgovine na veliko i malo i popravka motornih vozila i motocikala (21,2 %), a slijede poduzeća u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (16,4 %), građevinarstva (13,7 %), prerađivačke industrije (11,5 %) te administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (8,4 %).

Trendovi poslovanja poduzeća ukazuju na veći broj dobitaša u odnosu na gubitaše u gotovo svim djelatnostima, što je izrazito pozitivan pokazatelj. U razdoblju 2010.-2014. g. bilježi se kontinuirani trend porasta prihoda, pa su tako prihodi 2014. g. viši za 20,9 % u odnosu na

2010. g. Ukupni rashodi također bilježe trend porasta, a 2014. g. su iznosili 1,8 mil. kn, što je 19,3 % više u odnosu na 2010. g. Prema navedenom je vidljivo kako su prihodi rasli u većoj mjeri, što ukazuje na pozitivne trendove poslovanja. Analizom poslovanja poduzeća prema prihodima ustanovljena je neravnomjernost prihoda po sektorima djelatnosti kao i neravnomjernost prihoda prema veličini poduzeća. Velika poduzeća sudjelovala su 2014. g. u ukupnoj dobiti sa 64,1 %, a slijede mala (16,7 %), mikro (9,8 %) i srednja poduzeća (9,4 %). Od gubitaka najzastupljenija su mikro poduzeća (59,2 % gubitaka), a slijede mala (38,8 %) i srednja poduzeća (2,0 %).

Dominacija djelatnosti trgovine primjetna je i prema dobiti gdje je ova djelatnost ostvarila 71,5 % od ukupne dobiti svih djelatnosti. Pozitivan pokazatelj je kako je druga prema dobiti prerađivačka industrija koja se često smatra pokretačem ekonomije. Prerađivačka industrija ističe se i investicijama (29,4 % ukupnih investicija 2014. g.) što je vrlo povoljan pokazatelj, a ukazuje na postojanje baze na kojoj se može temeljiti diversifikacija gospodarske strukture.

Budući da trenutno lokalno poslovno okruženje uvelike obilježavaju problemi povezani s pronalaženjem odgovarajućih financijskih sredstava za unaprjeđenje poslovanja, administrativnim i zakonskim regulativama, visokim porezima i troškovima poslovanja te nelojalnom konkurencijom i radom na crno nameće se nužnost da nadležna tijela zajednički rade na stvaranju povoljnijeg poslovnog okruženja. Sukladno tome, evidentirana je potreba za razvojem djelatnosti čiste industrije, proizvodnog zanatstva te ostalih komparativnih gospodarskih grana kroz razvoj manjih pogona i programa zasnovanih na ekološkom, tehničko-tehnološkom, ekonomski održivom i društveno prihvatljivom poslovanju koje je teži poboljšanju kvalitete života i prevladavanju razvojnih poteškoća, posebice demografskih.

Na području Grada Omiša se nalaze dvije poduzetničke zone – Gata 2 i Kostanje, a potporu pruža i županijska razvojna agencija Javna ustanova RERA S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije. Poduzetničke zone potrebno je kontinuirano unaprjeđivati i opremiti kako bi uvjeti poslovanja bili podignuti na višu razinu. Zbog važnosti i potencijala koji ovo područje ima, za daljnji razvoj poduzetništva nužno je pružiti snažniju potporu postojećim poduzetnicima, a novim pružiti inicijalne uvjete i podršku za pokretanje poslovanja. Pritom vrlo važnu ulogu ima međusobna suradnja javnog, privatnog i civilnog sektora u stvaranju pozitivnog poduzetničkog okruženja. Veliku važnost ima i pružanje podrške razvoju socijalnog poduzetništva i socijalnih poduzeća, posebice onima koja potiču poduzetništvo kod ranjivih skupina.

3.2.4. Poljoprivreda i ribarstvo

Glavna obilježja poljoprivredne proizvodnje na području Grada Omiša su heterogenost proizvodnih mogućnosti, autarkičnost i ekstenzivnost kao posljedica nepovoljnih demografskih procesa u ruralnom prostoru (depopulacija i senilizacija), emigracije mladog i radno sposobnog stanovništva te smanjenje proizvodnih resursa poljoprivredne proizvodnje. Prepreka jačem razvoju poljoprivrede predstavlja i krški teren, neodržavani poljski putovi, nesređeni imovinsko-pravni odnosi te usitnjenost zemljišta. U Gradu Omišu je 2015. g. prosječna površina parcele iznosila 0,1 ha, dok je prosječna površina zemljišta po poljoprivrednom gospodarstvu iznosila 0,5 ha što je vrlo malo u odnosu na nacionalni i županijski prosjek.

Na smanjenu važnost ovog sektora gospodarstva ukazuje mali udio zaposlenih u primarnom sektoru (1,3 %), odnosno naglašava važnost turizma kao osnove razvoja gospodarstava te blizinu Splita kao većeg centra rada u kojem zbog diversificiranog gospodarskog razvoja postoje znatno veće mogućnosti zapošljavanja. Poljoprivredna djelatnost je bez obzira na potencijal i razvojne mogućnosti ostala samo dopunska djelatnost.

Prostorna distribucija analiziranog poljoprivrednog zemljišta prema kategorijama (osobito vrijedno obradivo tlo, vrijedno obradivo tlo te ostala obradiva tla) ukazuje na različite mogućnosti njegovog korištenja (Sl. 11.)¹. Najveće površine osobito vrijednog tla nalaze se uz rijeku Cetinu u naselju Blato na Cetini dok se vrijedno obradivo tlo nalazi u naseljima Tugare, Gata, Seoca i Čisla. Kategorija ostalog obradivog tla najvećom površinom se pojavljuje u naseljima Nova Sela i Kostanje.

Organizacija sektora poljoprivrede na Gradu Omišu temelji se na različitoj strukturi poljoprivrednih gospodarstava. Na prostoru Grada se 2015. g. nalazilo 586 OPG-a koji su činili 98,7 % svih poljoprivrednih gospodarstava na području Grada, odnosno 4,2 % ukupnog broja OPG-a u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Veliki pogodnost za poticanje poljoprivredne proizvodnje predstavlja trend povećanja broja poljoprivrednih gospodarstava, prvenstveno OPG-a čiji je broj porastao u razdoblju 2011.-2014. g. za 4,69 %. Isto tako, ističe se i povećanje broja parcela i površina što može ukazivati na proširenje površina obradivih tala, ali daljnje

¹ Osobito vrijedno obradivo tlo obuhvaća komplekse polja u zaleđu i kultivirano terasasto tlo u priobalju dok vrijedno obradivo tlo obuhvaća manje komplekse vinograda, maslinika i voćnjaka u blizini naselja. Ostala obradiva tla čine neobrađene livade i oranice udaljenije o naselja i lošije kakvoće tla.

usitnjavanje zemljišta. Kao područje najvećih mogućnosti razvoja poljoprivrede ističe se prostor uz desnu obalu rijeke Cetine u kojem se nalazi najveći broj poljoprivrednih gospodarstava na 1.000 stanovnika. U naseljima zaobalnog područja postoje male mogućnosti za razvoj poljodjelstva, ali se ističu nešto veće mogućnosti razvoja stočarstva, posebice uzgoja koza i ovaca.

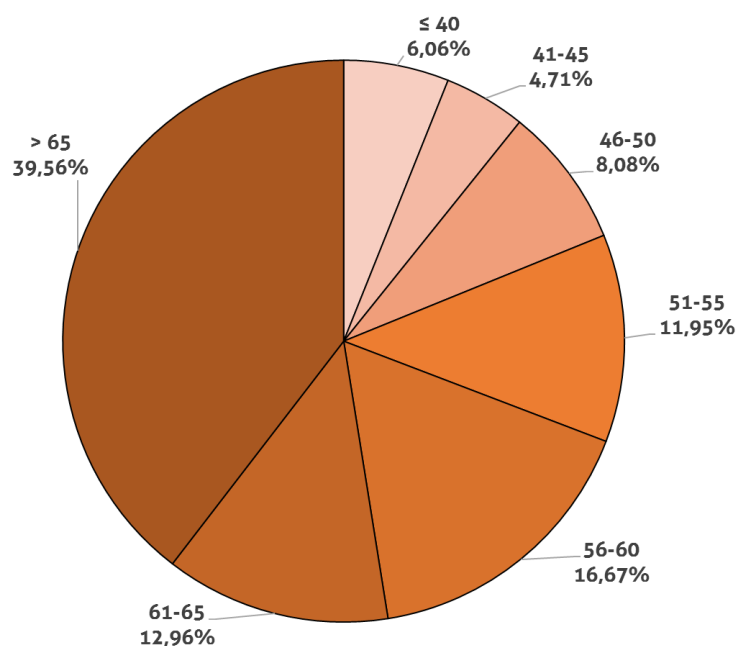
Sl. 11. Prostorna distribucija kategorija obradivog tla u Gradu Omišu

Izvor podataka: Prostorni plan uređenja Grada Omiša, 2015.

Veliki problem razvoja poljoprivrede vezan je uz postojeća negativna demografska kretanja mladog stanovništva te s još uvijek prisutnih procesa deagrarizacije, urbanizacije i litoralizacije koji za posljedicu imaju visok udio starih osoba na poljoprivrednim gospodarstvima koji se bave poljoprivredom (Sl. 12.).

Ribarstvo i akvakultura kao tradicionalna gospodarska djelatnost izgubila je svoju nekadašnju važnost. Djelatnost ribarstva odvija se kroz obavljanje gospodarskog ribolova i to uglavnom malog obalnog ribolova. Na području Grada za djelatnost ribarstva registrirana su 3 broda i 29 brodica. Mogućnosti udruženog djelovanja u svrhu razvoja ribarstva još uvijek nije dovoljno zasutpljeno budući da na području ne djeluje niti jedan LAGUR/FLAG. Međutim,

pojedinačne aktivnosti koje zajednički provode lokalni proizvođači i kooperanti u svrhu posobljavanja ove djelatnosti ulijevaju nadu u povećanje njezine konkurentosti na lokalnom i regionalnom tržištu. Na području Grada Omiša nema registriranih uzgajivača u akvakulturi niti razrađenih mjera za razvoj ove djelatnosti.

Sl. 12. Starost vlasnika poljoprivrednih gospodarstava na prostoru Grada Omiša 2015. g.

Izvor podataka: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, 2016

3.2.5. Turizam

Područje Grada Omišao obuhvaća dvije komplementarne prostorne cjeline koje zajednički čine razvojni potencijal turističke ponude destinacije. To je obalni dio gradsko naselja Omiš s ostalim priobalnim naseljima te omiško zaobalje. Međutim bez obzira na turistički potencijal s kojim Grad Omiš raspolaže on nije dovoljno iskorišten, posebice u pogledu ponude selektivnih oblika turizma. Značaj turističke djelatnosti za Grad Omiš uočljiv je u svim promatranim segmentima koji utječu na formiranje konačnog dojma o destinaciji – turističkim tokovima, turističkoj infrastrukturi, turističkom poslovanju te aktivnostima i inicijativama brendiranja i promidžbe. Analizom postojećih turističkih tokova zamijećen je porast broja dolazaka i noćenja u razdoblju 2010.-2015., pri čemu se ističe izrazita sezonalnost što je ujedno i karakteristika cjelokupnog turizma u Hrvatskoj. Pritom se ističe veći broj dolazaka i

noćenja u priobalnim naseljima što ukazuje na to kako je turizam u destinaciji još uvijek vezan uz turistički proizvod „sunce i more“. U strukturi posjetitelja prevladavaju domaći turisti, dok najveći udio u strukturi stranih turista čine oni iz srednjoeuropskih zemalja (Češka, Poljska i Njemačka). Ovakva struktura ukazuje na potrebu privlačenja turista i s ostalih turističkih tržišta za što je potrebno i proširiti postojeću turističku ponudu. Struktura registriranih smještajnih objekata na području Grada Omiša ukazuje na podatak kako se 81,1 % kreveta nalazi u privatnom smještaju u kojima se ujedno ostvari i najveći broj noćenja (Tab. 2.). Međutim, najveći rast u broju dolazaka i noćenja u razdoblju 2014.- 2015. ostvareno je u hotelima i to za 11,7 % odnosno 10,8 %.

Tab. 2. Dolasci i noćenja po grupama naplatitelja u Gradu Omišu 2014. i 2015. godine

	Dolasci		Noćenja	
	2014.	2015.	2014.	2015.
Hoteli	24.419	27.287	111.779	123.888
Kampovi	22.660	24.659	112.543	124.675
Privatni smještaj	53.661	57.947	395.230	427.539
UKUPNO	100.740	109.893	619.552	676.102

Izvor: TZ Grada Omiša, 2016

Važnost turizma za lokalno gospodarstvo vidljiva je i rezultatima turističkog poslovanja budući da je u razdoblju 2010.-2014. došlo do povećanja i broja poduzeća te stvaranje dobiti od 2,8 mil. kn kod poduzeća koje se bave djelatnosti pružanja smještaja i pripreme te usluživanja hrane. Međutim, potrebno je istaknuti povećanje dispariteta u broju dolazaka i noćenja između tvrtki i obrta registriranih za ugostiteljsku djelatnost u korist tvrtki što može imati negativne posljedice po razvoj lokalnog poduzetništva.

Postojeći resursi bogate kulturne materijalne i nematerijalne baštine te prirodne baštine na području Grada Omiša još uvijek nisu dovoljno valorizirani i prepoznati na domaćem i stranom turističkom tržištu što znači da još uvijek nije moguće ponuditi kvalitetan proizvod destinacije. Tu su i atrakcije koje predstavljaju različite elemente kulturne, zabavne, enogastronomske, ekoturističke i različite druge turističke ponude koji je potrebno prilagoditi za turističke posjete i sukladno tome turistički valorizirati i promovirati. U tom smislu, potrebno je provesti aktivnosti kojima će se postojeći resursi prezentirati na turističkom tržištu koje je danas zasićeno velikim brojem destinacija i potencijalnih ulagačkih zona što znači da je brendiranje Grada postaje nužnost i preduvjet za kvalitetno pozicioniranje na tržištu.

3.3. Urbano okruženje

3.3.1. Gospodarenje urbanim okolišem i izloženost rizicima

Gospodarenje urbanim okolišem i procjena izloženosti rizicima ima važnu ulogu u ocjeni stanja sastavnica urbanog okruženja. Sukladno tome, analizirana je kakvoća i onečišćenost osnovnih sastavnica okoliša (zrak, voda i tlo) gospodarenje otpadom, prirodni rizici i klimatske opasnosti na području Grada Omiša. Prema podacima Registra onečišćavanja okoliša na području Grada Omiša 2014.g. zabilježeno je ukupno 59 izvora emisija u okoliš od čega ih se 89,9 % nalazi na području naselja Omiš. Analizom ukupnog broja potencijalnih onečišćivača ustanovljeno je kako na području Grada Omiša djeluje 9,2 % ukupnog broja registriranih poduzeća na području Splitsko-dalmatinske županije što u odnosu na udio od 5,6 % izvora emisije koji proizvode ukazuje kako je gospodarski pritisak na okoliš Grada Omiša unutar dopuštenih granica.

Kvaliteta zraka određuje se na temelju godišnjih izvješća o razinama onečišćenosti i ocjeni kvalitete zraka na mjernim postajama. Budući da na području Grada Omiša nema državnih postaja za trajno praćenje zraka, ono se provodi unutar lokalne mreže (lokacije Lučica i Rina Baučića) te na području općine Dugi Rat (lokacije Oriji i Duće) koji odgovaraju kriterijima da se nalaze trajno izgrađenom području te imaju tip prometne postaje u odnosu na izvor emisije. Sukladno provedenoj analizi ustanovljeno je kako u razdoblju 2010.-2013. g. sve promatrane postaje imaju kategoriju iznimne kakvoće zraka, tj. I. kategorije – čist ili neznatno onečišćen zrak (Tab. 3.). Prema analiziranim količinama ispuštanja onečišćujućih tvari u zrak Grad Omiš u razdoblju 2010.-2014. bilježi stalan porast ispusta štetnih tvari u zrak, ali bez incidentnih ispusta u zrak ili prekoračenja normi.

Tab. 3. Kakvoća zraka po mjernim postajama lokalne mreže Omiša u razdoblju 2008.-2011. godine

Postaja lokalne mreže - Omiš	Onečišćujuće tvari	Godina mjerenja			
		2008.	2009.	2010.	2011.
Orij (Dugi Rat)	UTT, Pb, Cd, Ni, TL	I.	I.	I.	I.
Duće (Dugi Rat)	UTT, Pb, Cd, Ni, TL	I.	I.	I.	I.
Lučica (Omiš)	UTT, Pb, Cd, Ni, TL	I.	I.	I.	I.
Rina Baučića (Omiš)	UTT, Pb, Cd, Ni, TL	I.	I.	I.	I.

Izvor podatka: UOGKIZ, 2012

Prema registru onečišćavanja okoliša na području Grada Omiša 2014.g. zabilježeno je ukupno 45 izvora emisija u vode od čega 64 % čine emisije s lokacija obveznika dok ostatak čine

izvori iz sustava javne odvodnje (Tab. 4.). Svi izvori evidentirani su na području gradskog naselja Omiša osim šest izvora emisija iz jednog objekta u naselju Lokva Rogoznica. U 2014. g., omiški izvori emisija u vodu (ukupno) činili su 2,0% svih izvora emisija u vodu na razini Splitsko-dalmatinske županije. Ekološko stanje na svim promatranim postajama ocijenjeno je kao vrlo dobro što ukazuje na poboljšanje uvjeta i povećanje mjera opreza kod zaštite voda. Ispitivanjem kakvoće mora na šest plaža (Autokamp – zapad, Plaža Punta – početak, Plaža Punta – sredina, Brzet, Nemira, Vela Luka) u razdoblju 2011. – 2015. g. ustanovljena je izvrsna kakvoća mora.

Tab. 4. Broj i količina ispusta u vodu na području Grada Omiša u razdoblju 2010.-2014. godine

Grad Omiš	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	Indeks (2014./2010.)
Emisije u vodu (obveznici)	21	22	25	27	29	138,10
Količina ispusta (kg/god)	13.966,58	33.101,01	31.611,87	38.687,83	42.493,86	304,25
Emisije u vodu (javna odvodnja)*	16	16	-	16	16	100
Količina ispusta (kg/god)*	136.321,64	180.156,09	-	183.253,73	121.193,68	88,90
Ukupan broj emisija*	37	38	(25)	43	45	121,62
Ukupna količina ispusta (kg/god)*	150.288,22	213.257,10	(31.611,87)	221.941,56	163.687,54	108,92

Izvor podataka: ROO, 2016a (*Nema podataka za 2012. g.)

Na području Grada Omiša kao i u Splitsko-dalmatinskoj županiji u razdoblju 2008.-2015. g. nije zabilježen niti jedan izvor emisija u tlo. Negativne učinke na tlo na području Grada Omiša, kao i u drugim urbaniziranim područjima, imaju i divlja odlagališta otpada, sve veće potrebe za građevinskim zemljištem i ispuštanje otpadnih tvari. Na području Grada Omiša nema nalazišta metalnih i nemetalnih mineralnih sirovina čija bi eksploatacija mogla uzrokovati teže onečišćenje tla.

Posljedice klimatskih promjena Grada Omiša identične su kao i u ostatku Hrvatske (povećanje prosječne temperature, smanjenje količine padalina, toplinski valovi, povećanje vrućih dana i trajanja suša), no ističe se rizik od potapanja obalnih dijelova naselja ukoliko dođe do porasta razine mora. Područje zaobalja Grada Omiša često je izloženo dugotrajnim ljetnim sušama koje karakteriziraju sredozemni tip klime. Iz tog je razloga moguće očekivati i povećanje učestalosti i intenziteta suša u budućnosti. Kao mogućnosti ublažavanja suše i njezinih posljedica potrebno je istražiti broj i kapacitet izvora vode (izvori, bunari, gustirni i čatrnje) kako bi se koji svojim kapacitetima mogu poslužiti kao alternativni izvori vode od javnog interesa.

Najveći prirodni rizici na području Grada Omiša vezani su uz padinske procese tj. urušavanje i odrone koji se javljaju usred jakih kiša. Prema procjeni ovi procesi trenutno mogu ugroziti 2.000 stanovnika posebice dijelova u starom dijelu Omiša (lijeva obala Cetine), stare gradske jezgre te lokaliteta na desnoj obali Cetine (Smokvica, Točilo, Peovo, Sv. Mihovil, Baučići i Preko). Osim odrona, kao rizik se javljaju i klizišta koja mogu ugroziti normalno odvijanje prometa, posebice na dionicama D70 (Omiš-Gata-Blato), D8 (Omiš-Dupci) i Ž6166 (Omiš-Kučiće). Ako se visokom potencijalu od klizišta pridoda i relativno srednja izloženost prirodnim rizicima od potresa grad Omiš nalazi se pod nešto većom opasnošću od prirodnih rizika. Sukladno tome, evidentirana je potreba za osiguranjem zaštite od potresa IX° MSK ljestvice što je potres koji može izazvati oštećenja i rušenje objekata te ljudske gubitke. Na području Grada Omiša postoje blagi rizici od poplava koji su vezani uz tok rijeke Cetine, posebice u donjem dijelu u kojem može doći do plavljenja naselja i prometnica. Takvim scenarijem najviše bi bio ugrožen grad Omiš. U tu svrhu potrebno je provoditi stalne kontrole vodotoka i praćenje rada HE Zakućac u svrhu sprječavanja rizika. S druge strane, u Gradu Omišu se periodično pojavljuju i dani bez padalina, a najviše tijekom srpnja i kolovoza što povećava rizik od stvaranja požara. Sušenjem biljnog pokrova povećava se rizik od stvaranja potresa čime se ujedno može smanjiti turistička atraktivnost krajolika kao prirodnog privlačnog faktora za turiste. Kao prirodni uzročnik požara javljaju se i munje. U Gradu Omišu srednji godišnji broj dana s grmljavinom iznosi 30-33 dana, a najveći se rizik javlja ljeti. Od ostalih prirodnih i klimatskih opasnosti i nepogoda ističu se tuča, snijeg, poledica i oluja koji se na području Grada Omiša javljaju tek sporadično.

Antropogeni rizici koji mogu prouzročiti najveće štete na području Grada Omiša su požari i tehnološke eksplozije. Prema Procjeni ugroženosti i tehnoloških eksplozija Grada Omiša iz 2014. g. naznačeno je devet lokacija koje moraju biti pod povećanim nadzorom zbog veće mogućnosti od nastajanja i širenja požara te se ističu kao lokacije na kojima su uskladištene veće količine zapaljivih tekućina i plinova, eksplozivnih i drugih opasnih tvari (najveću količinu zastupaju boce UNP) (Tab. 5.). Sve navedene lokacije s povećanom opasnosti od nastajanja požara nalaze se u priobalnom dijelu i u neposrednoj blizini rijeke Cetine, prostorima koji su osjetljivi na onečišćenje. Četiri lokacije nalaze se na prostoru grada Omiša, tri lokacije nalaze se u naselju Zakućac, dok je jedna lokacija na obali u naselju Lokva Rogoznica.

Tab. 5. Pregled pravnih osoba s povećanom opasnosti od nastajanja i širenja požara

Lokacija	Opasna tvar	Količina opasnih tvari (u t)	Udio opasnih tvari (u %)	Indeks opasnosti ²	Opasno svojstvo
INA d.d. Benzinska postaja Omiš	bezolovni motorni benzin, dizel gorivo, eurodizel, boce UNP, UNP	1210	78,93	D=2 i D=3	eksplozivnost, zapaljivost, opasnost po okoliš
HEP d.d. Pogon HE Zakučac	turbinsko ulje, trafo ulje i rabljeno turbinsko ulje	244,5	15,95	D=3	opasnost po okoliš
Galeb d.d. (Lisičina)	ekstra lako lož ulje	25	1,63	D=2	eksplozivnost, zapaljivost
Omiš, Vumaža bb, Omiš	UNP	24	1,57	D=3	opasnost po okoliš
Prerada Cetina, u luci 1, Omiš	lako lož ulje	13	0,85	D=2	eksplozivnost, zapaljivost
Galeb d.d. (Punta)	ekstra lako lož ulje	9	0,59	D=2	eksplozivnost, zapaljivost
Hotel Ruskamen, Lokva Rogoznica	propan-butan	3,5	0,23	D=3	opasnost po okoliš
Vodovod d.o.o. Omiš Pogon za obradu vode Zagrad	klor	3	0,20	D=4	otrovnost
Autokamp Ribnjak, Omiš	propan-butan	1,1	0,07	D=3	opasnost po okoliš
UKUPNO GRAD OMIŠ	-	1533,1	100	-	-

Izvor: PUPT, 2014

Sustav prevencije rizika i djelovanja u slučaju katastrofa na području Grada propisuju dva dokumenta – Plan zaštite i spašavanja Grada Omiša i Plan civilne zaštite Grada Omiša kojima su definirane smjernice za zaštitu i spašavanje od poplava, suša, tuče, orkansnog vjetrova, požara, potresa i ostalih prirodnih uzroka. U slučaju onečišćenja mora za područje Grada Omiša provodi primjenjuje se Plan intervencija iznenadnog onečišćenja mora Splitsko-dalmatinske županije (2010).

Na prostoru Grada Omiša nema profesionalnih vatrogasnih postrojbi, već djeluju dobrovoljna vatrogasna društva. Evidentirana su samo tri DVD-a što ukazuje da u pogledu intervencija zbog rastrkane naseljenosti može očekivati kašnjenje uočavanja nastanka požara te početka intervencije, posebice u naseljima u sjevernom dijelu Grada. Dodatan problem je nepokrivenost vodoopskrbnom infrastrukturom i hidrantskom mrežom što također može produljiti vrijeme intervencije.

² Tri kategorije prema indeksu opasnosti su: D=2 (zapaljivost, eksplozivnost), D=3 (opasnost po okoliš) i D=4 (otrovnost).

U svrhu osposobljavanja stanovništva za krizne situacije nadležna tijela (Područni ured za zaštitu i spašavanje Split, Policijska postaja Omiš, DVD Omiš, Zavod za hitnu medicinu Splitsko-dalmatinske županije – Ispostava Omiš i HGSS) provode edukacije za djecu i odrasle za svrsishodno djelovanje u slučaju prirodnih i antropogenih katastrofa.

3.3.2. Upravljanje javnim urbanim površinama

Javne urbane površine podrazumijevaju zaštićena područja prirode, javne zelene površine, šumske površine i nekadašnja industrijska i vojna područja („*brownfield*“). Na području Grada Omiša nalaze se dvije prostorne cjeline koje sukladno Zakonu o zaštiti prirode (2015) imaju status zaštićenih područja. To je područje kanjona rijeke Cetine zaštićeno u kategoriji značajnog krajobraza te Ruskamen u naselju Lokva Rogoznica zaštićen kao geomorfološki spomenik prirode. Kanjon rijeke Cetine ističe se izuzetnom geomorfološkom vrijednosti unutar krškog područja pri čemu se ističe impresivna probojnica koja završava utokom u Jadransko more kod Omiša. Lokalitet Ruskamen ističe se specifičnim geomorfološkim obilježjima kao posljedica djelovanja vode i vjetra na vapnenačku podlogu u čijem sastavu se nalaze otporniji lapori i pješčenjaci što je rezultiralo stvaranjem specifičnog reljefnih oblika. Osim spomenutih, predložena je dodatna zaštita za pet lokaliteta - Balića rat s pećinom, izvor i vodotok rijeke Cetine, kanjon rijeke Cetine (iza Radmanovih mlinica), prijevoj Dupci i Vrulja (Tab. 6.). Upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i proglašavanje dijelova zaštite novih lokaliteta u nadležnosti je Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije.

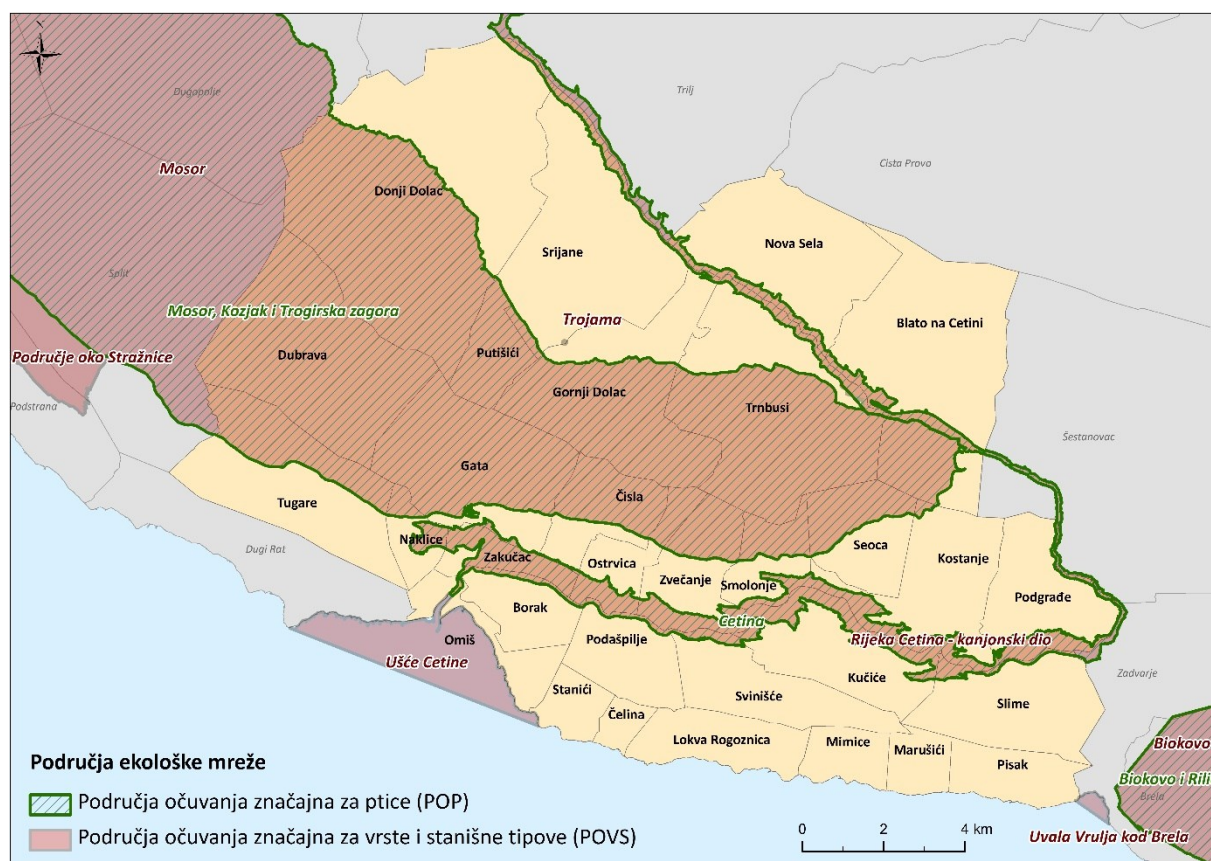
Tab. 6. Zaštićeni dijelovi prirode i predloženi dijelovi prirode za zaštitu na području Grada Omiša

Naziv/lokalitet	Status	Vrsta zaštite
kanjon rijeke Cetine (od ušća do Radmanovih mlinica)	zaštićeno	značajni krajobraz
Ruskamen	zaštićeno	spomenik prirode (geomorfološki)
Balića rat s pećinom	predloženo	značajni krajobraz
izvor, okolni prostor i vodotok rijeke Cetine	predloženo	značajni krajobraz
kanjon rijeke Cetine (iza Radmanovih mlinica)	predloženo	strogi rezervat
prijevoj Dupci	predloženo	spomenik prirode (geomorfološki)
Vrulja	predloženo	spomenik prirode

Izvor podataka: Program ukupnog razvoja, 2011, Prostorni plan uređenja Grada Omiša, 2015

Na području Grada Omiša nalaze se i područja koja se nalaze unutar Natura 2000 ekološke mreže Republike Hrvatske koja predstavlja sustav povezanih ili prostorno bliskih i ekološki značajnih područja koja svojom biogeografskom raspoređenošću značajno pridonose

očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti. Tipovi zaštićenog područja koja se javljaju u Naturi 2000 na omiškom području su Mosor, Kozjak i Trogirska zagora te rijeka Cetina (područje očuvanja značajno za ptice) i Trojama, Ušće Cetine i rijeka Cetina - kanjonski dio (područje očuvanja značajno za vrste i staništa) (Sl. 13.).

Sl. 13. Područja u sklopu ekološke mreže Natura 2000 na omiškom području

Izvor podataka: Bioportal, 2016

Javne zelene površine na području Grada Omiša 2008. g. obuhvatile su 56.000 m² koje čine javni parkovi, javne travnate zelene površine, drvoredi i dječja igrališta. Prema iznesenim brojkama prosječna površina javnih zelenih površina po stanovniku Grada Omiša iznosila je 3,7 m² što je dvostruko manje od prosjeka Splitsko-dalmatinske županije koji iznosi 8,4 m². Glavni koncesionar zadužen za održavanje javnih površina na području Grada Omiša je tvrtka Peovica d.o.o. koja obavlja sve potrebne aktivnosti za njihovo redovito održavanje i privođenje svrsi sukladno namijeni. Budući da je evidentirana mala površina javnih zelenih površina od velike je važnosti stvaranje novih i održavanje postojećih jer njihovo održivo i funkcionalno korištenje može imati povoljan efekt na smanjenje troškova energije, mikroklimatske karakteristike, uštede vode kroz sadnju lokalnih biljaka koje su adaptirane na

klimu, povećanje zdravlja stanovništva, povećanje kvalitete tla i zraka te bioraznolikosti, povećanje prostora javne namjene što može povoljno utjecati na povećanje atraktivnosti područja Grada.

Na području Grada Omiša šumama gospodari javno nacionalno poduzeće Hrvatske šume, podružnica Split na površini 16.999,55 ha. Navedena površina podijeljena je u šest zona gospodarenja za gospodarske jedinice Šćadin, Omiška Dinara, Srednja Poljica, Kotlenice, Mosor-Perun i Blato na Cetini. Od navedene površine, obraslu površinu obuhvaća (72,1%) dok ostatak otpada na neobraslo i neplodno tlo. Obrasle površine obuhvaćaju 11.456,44 ha gospodarskih šuma (93,5% obraslih površina), 189,15 ha šuma posebne namjene (1,6%), 443,82 ha zaštićenih šuma (3,6%) te 163,81 ha značajnog krajobraza (1,3%) kojeg obuhvaća Kanjon Cetine od ušća do Radmanovih mlinica. U strukturi gospodarskih šuma dominira šikara (81,0% gospodarskih šuma) te šibljak (12,0%). Dakle, na području Grada Omiša isto kao i na većini dalmatinskog prostora prevladavaju gospodarski slabije iskoristivi degradacijski oblici niskih šuma kao što su makija i šikara koje, iako gospodarski slabijeg potencijala, imaju važnu ulogu u zaštiti tla od površinske erozije te u obnovi vegetacije. Visoke šume zauzimaju male površine i čine ih zajednice hrasta medunca te melioracijske vrste poput crnog i alepskog bora. Sukladno Zakonu o šumama na području Grada Omiša potrebno je provoditi mjere pošumljavanja terena, posebice u priobalnom dijelu kako bi se povećale pejzažne vrijednosti prostora koji je izgrađen stambenim i turističkim objektima, ali i na prostoru južnih obronaka Mosora.

Na području Grada Omiša nalazi se pet *brownfield* područja koji čine napuštene, prazne i/ili nedovoljno iskorištene industrijske ili komercijalne građevine koje su nastale pod utjecajem gospodarskih, socioekonomskih i kulturoloških promjena tijekom historijsko-geografskog razvoja Grada. Njihova prenamjena danas čini izniman potencijal u podizanju vrijednosti gradskih prostora u svrhu regeneracije urbanih površina, odnosno stimuliranju održivog razvoja i povećanju kvalitete života (Tab. 7.). Analizom je ustanovljeno kako se navedeni lokaliteti značajno razlikuju u pogledu vlasništva i klasifikacije. Na području Grada nalaze se dva bivša industrijska postrojenja: prostor srušene tvornice cementa Renko Šperac s rudnicima lapora i eksploatacijskim poljem na Omiškoj Dinari koji se nalazi u privatnom vlasništvu te područje tvornice cementa „Palaveršić“ s rudnicima lapora u Brzetu koje se nalazi u gradskom vlasništvu. Osim njih tu su dva lokaliteta u statusu bivših vojnih područja u naselju Ostrvica te u naselju Slime – Dovanj čija namjena nije poznata, ali imaju cestovni

pristup i potencijal za obnovu. Posljednji lokalitet je Dom omladine u naselju Priko koji se nalazi u gradskom vlasništvu te ga je potrebno dovršiti i opremiti u objekt društvene namjene.

Tab. 7. Popis brownfield područja Grada Omiša

Lokacija	Naziv	Klasifikacija	Vlasništvo	Namjena
Garma-Ravnice, Omiš	Područje srušene tvornice cementa "Renko Šperac", rudnici lapora i eksploatacijsko polje na Omiškoj Dinari	industrija nemetala	privatno	prenamijenjen-ugostiteljsko-turistička namjena
Brzet, Omiš	Područje srušene tvornice cementa "Palaveršić" i rudnici lapora u Brzetu	industrija nemetala	gradsko	prenamijenjen - prostor porušene tvornice koristi se ljeti kao improvizirani parking
Ostrvica	-	vojni objekt	državno	na prodaju („Projekt 100“)
naselje Slime, Dovanj	-	vojni objekt	državno	nije poznato
Priko	Dom omladine	objekt društvene namjene	gradsko	potrebno je završiti izgradnju objekta kako bi postao višenamjenski prostor za društveno-kulturne potrebe

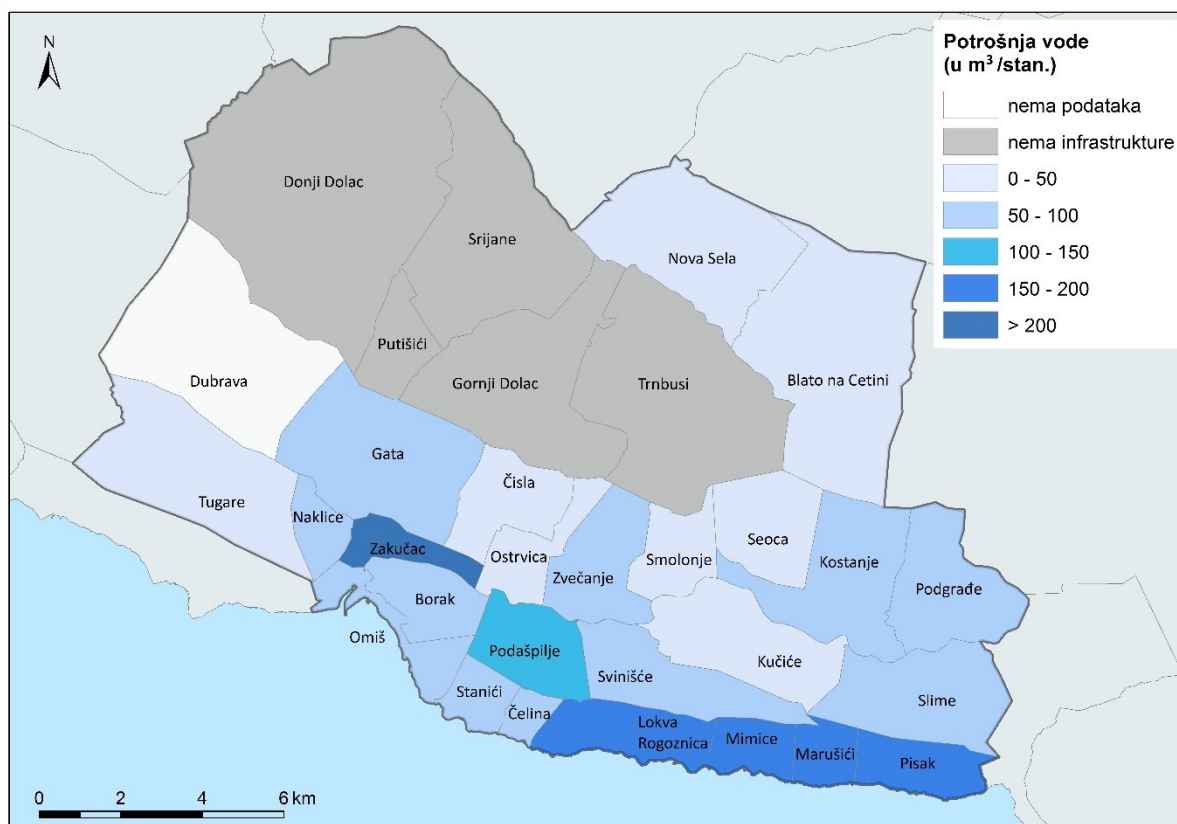
Izvor podataka: Grad Omiš, 2015

3.3.3. Komunalna infrastruktura

Analiza komunalne infrastrukture obuhvatila je vodoopskrbnu, kanalizacijsku, elektroopskrbnu i plinoopskrbnu infrastrukturu, gospodarenje otpadom, eksploataciju alternativnih energenata i energetska učinkovitost.

Opskrbu pitkom vodom na području Grada Omiša osigurava komunalno društvo Vodovod d.o.o. koji crpi vodu s izvorišta Vrilo i rijeke Cetine gdje su sustavom vodovoda odvodi, obrađuje transportira i isporučuje krajnjim potrošačima. Sustav čini regionalni vodovod Omiš-Brač-Hvar-Vis-Šolta preko kojeg se voda dovodi do uređaja za pročišćavanje i kondicioniranje Zagrad nakon čega se sustavima i podsustavima osigurava opskrba priobalnog dijela Grada. Ostali dijelovi Grada opskrbljuju se preko vodoopskrbnog sustava Sinja, Splita, Makarske i izvora Studenac. Pokrivenost kućanstava javnom vodoopskrbnom mrežom na području Grada Omiša iznosi 91,4 % što znači da pojedina naselja još nemaju priključak na vodoopskrbni sustav (Donji Dolac, Gornji Dolac, Putišići, Srijane i Trnbusi) što je potrebno riješiti proširenjem vodoopskrbne infrastrukture. Najveću količinu ukupno potrošene vode bilježi naselje Omiš, a povećanu potrošnju bilježe i naselja istočno od naselja Čelina u kojima postoje apartmanska naselja i visoka orijentiranost na turističku djelatnost (Sl. 14.). Potrošnja vode u zimskom i ljetnom periodu iznosi 1:10 što znači da je potrebno racionalno gospodariti vodom te

smanjivati potrošnju koliko god je moguće. Provjeru zdravstvene ispravnosti vode prema fizičkim i kemijskim pokazateljima provjerava nadležno tijelo Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije te Vodovod d.o.o. koji su utvrdili kako su vode koje koristi stanovnici grada razmjerno sačuvane te kao takve odgovaraju europskim standardima pitke vode.

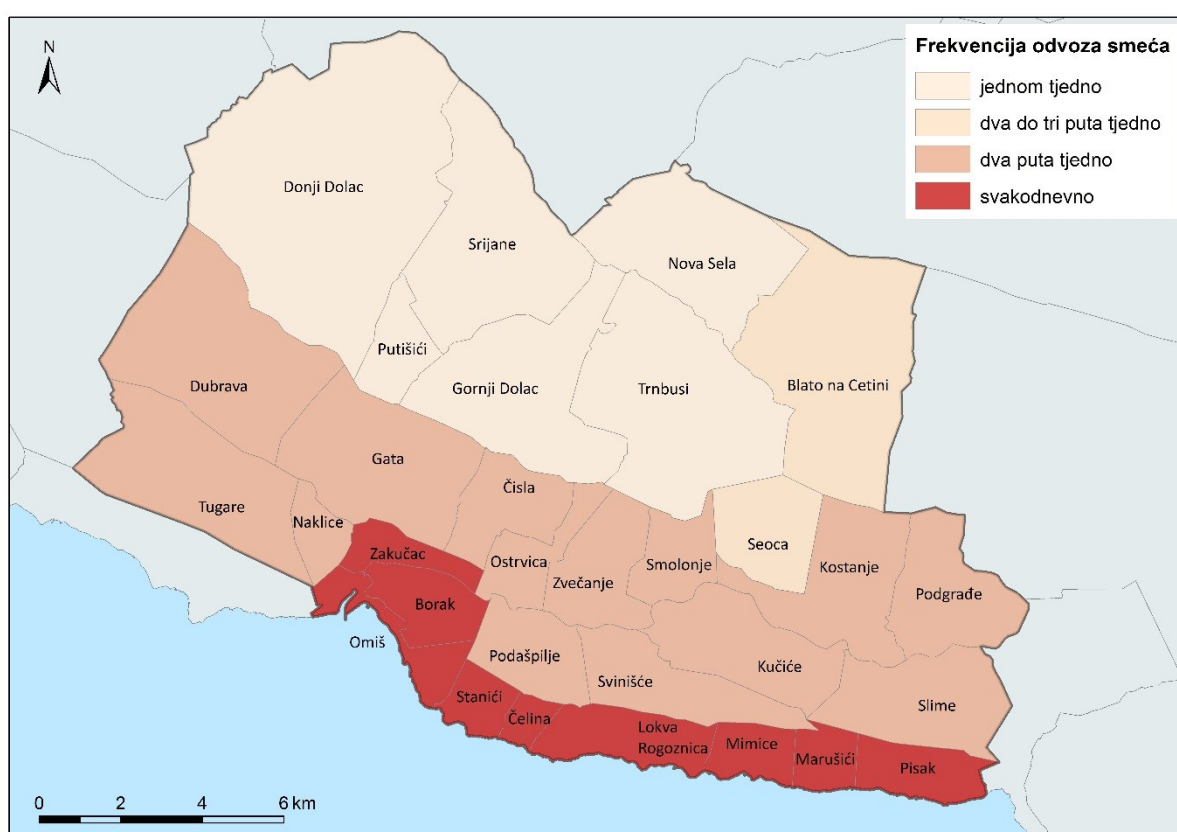

Sl. 14. Potrošnja vode po stanovniku po naseljima Grada Omiša 2014.g.

Izvor podataka: Vodovod d.o.o. Omiš, 2015

Javna kanalizacijska infrastruktura na području Grada Omiša slabije je izgrađena u odnosu na javnu vodoopskrbnu mrežu te je pokrivenost naselja kanalizacijskom infrastrukturom općenito nedostatna. Pokrivenost područja Grada iznosi 35,1 % pri čemu broj prijavljenih kućanstava raste, a privrednih stagnira. Budući da samo uže gradsko područje ima infrastrukturnu mrežu za odvodnju, Grad Omiš je zajedno s Općinom Dugi rat krenuo u „Jadranski projekt“ kojim će se realizirati izgradnja sustava odvodnje, pročišćavanja i ispuštanja otpadnih voda najprije u obalnim naseljima grada, a zatim prema zaobalju. Budući da je ovaj prostor pokriven zonama sanitarne zaštite izvorišta pitke vode i rijeke Cetine izgradnja ovakvog sustava nameće se kao jedan od prioriteta u razvoju.

Uslugu sakupljanja miješanog otpada na području Grada Omiša obavlja komunalno poduzeće Peovica d.o.o. koje posjeduje svu potrebnu infrastrukturu za neometano odvijanje gospodarenja otpadom. Poduzeće se bavi djelatnosti skupljanja i prijevoza otpada nakon čega se pretovareni otpad odvozi na odlagalište Karepovac u Splitu. Odvoz smeća vrši se kroz različite frekvencije za pojedina naselja (Sl. 15.). Tek 2014. g. poduzeće je počelo prikupljati ostali otpad čime su uvelike smanjeni troškovi transporta, a nastavak dobre prakse nastavljen je kroz nabavu ekocontenjera i kamione za prijevoz otpada. S druge strane, velik problem za okoliš i stanovništvo predstavljaju ilegalna odlagališta otpada kojih je na području Grada Omiša evidentirano 14, najviše u blizini rijeke Cetine i obale mora.

Sl. 15. Frekvencija odvoza smeća u Gradu Omišu

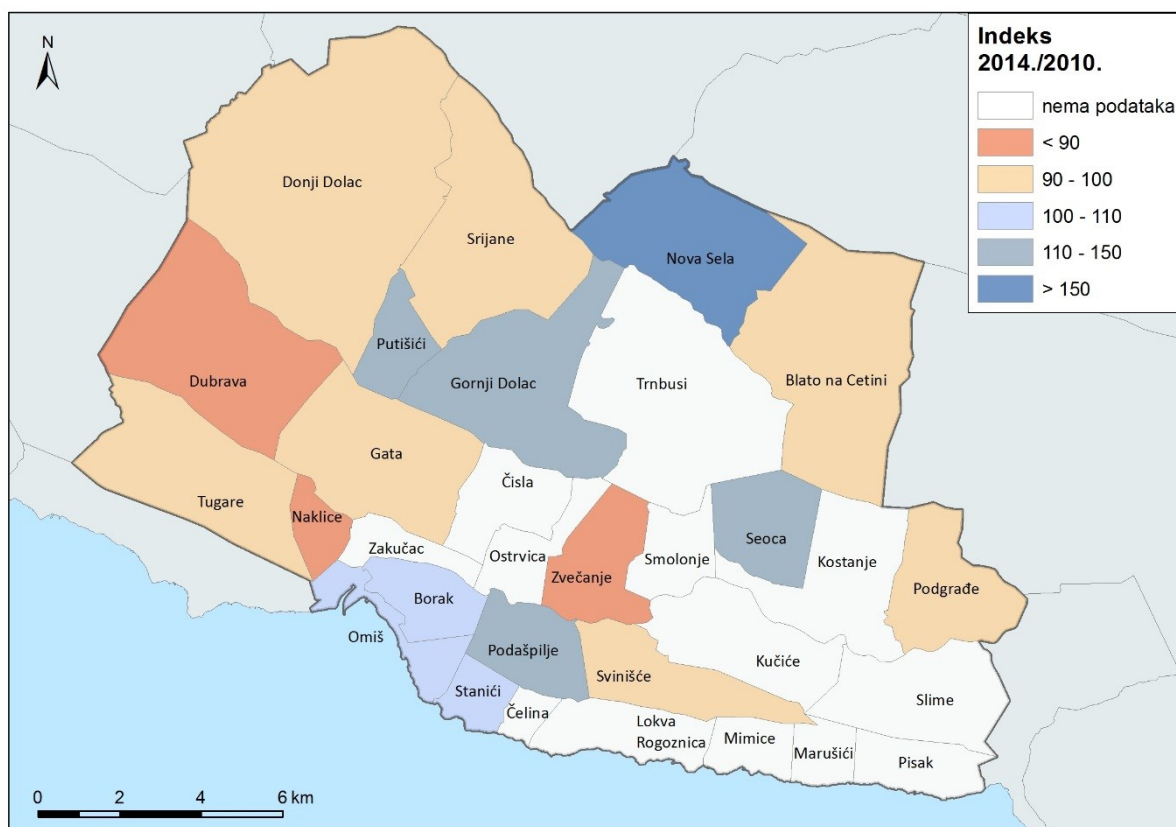
Izvor podataka: PUSMKO, 2015

Potreba za sustavnim i kvalitetnijim gospodarenjem otpadom nalaže izgradnju reciklažnog dvorišta na lokaciji Funaža čijom realizacijom će se omogućiti osnovne funkcije recikliranja i zaštite okoliša te omogućiti građanima da besplatno odlože glomazni otpad čime će se smanjiti nekontrolirano i ilegalno odlaganje otpada u okoliš. Velik utjecaj na gospodarenje otpadom ima turizam. U vrijeme turističke sezone količine otpada se značajno povećavaju te

komunalno poduzeće mora angažirati dodatan broj sezonskih djelatnika i vozila za skupljanje i odvoz komunalnog otpada. U svrhu poboljšanja postojećeg sustava gospodarenja otpadom potrebno je provesti konkretne mjere koje bi trebale rezultirati uvođenjem novog sustava prikupljanja otpada i izgraditi infrastrukturu koja će omogućiti rasterećenje odlagališta Karepovac, te više funkcija i veću samostalnost u gospodarenju otpadom Gradu Omišu. Informiranost građana o odvajanju otpada vrlo je slaba na što ukazuje još uvijek slabo provođenje edukativnih kampanja o podizanju svijesti o otpadu i načinu postupanja s otpadom.

Na području Grada Omiša ne postoji infrastruktura za obavljanje plinoopskrbne djelatnosti. Okosnica buduće plinoopskrbne mreže temeljit će se na realizaciji magistralnog plinovoda Split – Ploče u sklopu kojeg će se realizirati popratni objekt (mjerno- redukcijska stanica) na području naselja Srijane nakon čega će se omogućiti stvaranje inicijalne plinoopskrbne mreže.

Glavni objekt koji osigurava opskrbu električnom energijom stanovništva Grada je hidroelektrana HE Zakučac na rijeci Cetini koja je po instaliranoj snazi i mogućoj proizvodnji najveća hidroelektrana u Hrvatskoj. Potrošnja električne energije u Gradu Omišu u razdoblju 2010. – 2014. g. ukazuje na značajne varijacije koje su posebice vidljive na razini naselja (Sl. 16.). Ukupna potrošnja Grada Omiša u promatranom razdoblju povećala se za 3,4 % pri čemu je najveći rast zabilježen u naseljima Nova Sela (127,1 %) i Gornji Dolac (48,1 %), a najveći pad u naseljima Naklice (17,1 %) i Dubrava (10,8 %). Mogućnosti daljnjeg razvoja elektroopskrbne infrastrukture trebaju biti usmjerene na rekonstrukciju i gradnju nove infrastrukture, posebice transformatorskih stanica i dalekovoda te daljnjeg iskorištavanja hidroenergetskog potencijala MHE Prančević i HE Čikotina Lađa.

Sl. 16. Promjena ukupne potrošnje električne energije po naseljima Grada Omiša u razdoblju 2010.-2014. godine

Izvor podataka: HEP, 2015a

Iskorištavanje alternativnih energenata na području Grada Omiša još uvijek je nedovoljno bez obzira na postojanje potencijala za njihovo korištenje. Analizom energetskeg potencijala za pet obnovljivih izvora (vjetar, Sunce, biomasa, geotermalni izvor te hidroenergija) ustanovljeno je kako na području Grada Omiša postoje povoljni uvjeti za izgradnju postrojenja za iskorištavanje energije sunca, vjetra i vodotoka. Solarna energija se na području Grada Omiša iskorištava kroz korištenje fotonaponskih ćelija za proizvodnju električne energije i korištenje solarnih toplinskih sustava za zagrijavanje objekata. Sukladno istraživanjima, Grad Omiš ima visoku stopu solarne iskoristivosti (1.400 i 1.600 kWh/m^2) što znači da se postojeći potencijal dovoljno ne koristi. Na području Grada Omiša postoje dva postrojenja za iskorištavanje sunčeve energije, a to su sunčane elektrane Tectra 2 na lokaciji Tugare te Ćurlin u Omišu. Elektrane imaju instaliranu snagu od $33,5 \text{ kW}$ putem instaliranih solarnih panela (Tab. 7.). Sukladno provedenim istraživanjima, gradnja solarnih većih elektrana, zbog dinamike reljefa, bila bi najprikladnija na južnim padinama planine Mosor u naseljima Dubrava, Gata i Čisla. Osim njih, prema provedenim analizama uži prostor priobalja

Grada Omiša i dio zaobalja imaju srednji potencijal iskoristivosti energije vjetra što znači da je na tom području moguća isplativa gradnja takvih postrojenja. Prema Registru Obnovljivih izvora energije i kogeneracije u Republici Hrvatskoj (2016), na prostoru Grada Omiša postoje dva projekta realizacije postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. Riječ je o izgradnji male hidroelektrane Prančevići te vjetroelektrane Kom – Orjak – Greda čijom će se realizacijom omogućiti dodatne količine električne energije.

Tab. 7. Korištenje alternativnih izvora energije i postojeća infrastruktura Grada Omiša

Naziv postrojenja	Vrsta postrojenja	Proces	Nositelj projekta	Lokacija	Električna snaga
Tectra 2	sunčana elektrana	u funkciji	Tectra d.o.o.	Tugare	9,55 kW
Čurlin	sunčana elektrana	u funkciji	Hotel Villa Dvor	Omiš	24,00 kW

Izvor podataka: HEP d.o.o., 2015b

Provođenje mjera energetske učinkovitosti ima veliku važnost u postizanju ušteda energije što posljedično utječe i na povećanje kvalitete života. Na području Grada Omiša je provođenje mjera energetske učinkovitosti u samim začecima. Na to ukazuju tek inicijalni projekti koje je Grad proveo u suradnji s Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost u obliku subvencioniranja radova u svrhu povećanja energetske učinkovitosti. Subvencioniranje je obuhvatilo građevinske zahvate zamjene postojeće stolarije ugradnjom nove vanjske, povećanje toplinske zaštite ovojnice kućanstva, ugradnju plinskih kondenzacijskih kotlova i ugradnju uređaja za povrat topline otpadnog zraka (rekuperatora) do najviše 50 % troškova od najvećeg iznosa po kućanstvu (37.500,00 kn). Međutim, mogućnosti povećanja energetske učinkovitosti su višestruke, a odnose na mogućnosti obavljanja energetskih pregleda i energetskog certificiranja zgrada kojima se dokazuje ušteda energije, povećanje toplinske zaštite ovojnice zgrade, unapređenje tehničkih sustava zgrade koji uključuju tehničku opremu za grijanje, hlađenje, ventilaciju, klimatizaciju i pripremu potrošne tople vode, sustav rasvjete te sustav automatizacije i upravljanje zgrade ili njezina dijela te uvođenje sustava obnovljivih izvora energije. Budući da Fond za zaštitu okoliša provodi mjere ugovaranja s fizičkim osobama tj. vlasnicima objekata, Grad Omiš preuzeo je savjetodavnu ulogu kao tijela koje informira zainteresirane građane o potrebnim koracima u proceduri prijave.

3.3.4. Prometna infrastruktura

Grad Omiš valorizira svoj povoljan smještaj na ušću rijeke Cetine što mu je omogućilo da postupno razvije vrlo važan prometni položaj između Splita i Makarske. Tijekom historijsko-

geografskog razvoja na području Grada postupno se razvila razgranata mreža prometnica čiji je intenzivan razvoj većim dijelom potaknut razvojem turističke djelatnosti u priobalju te ostalih gospodarskih grana (poljoprivreda i industrija). Prometna mreža Grada Omiša sastoji se od mreže javnih cesta u duljini od 152,0 km (Tab. 8.). Najveći udio u ukupnoj duljini cesta na području Grada čine županijske ceste koje čine 45,1 % duljine svih javnih cesta. Autocesta A1 kroz Grad Omiš prolazi u duljini od 18,2 km samim sjevernim rubom administrativnog područja Grada. Gradsko područje je na nju spojeno preko čvora Blato na Cetini gdje je izlaz autoceste spojen na državnu cestu D70 Omiš – Blato na Cetini.

Tab. 8. Duljina kategoriziranih cesta u Gradu Omišu

Vrsta cestovne prometnice	Duljina u km	Udio u županiji (u %)
autocesta	18,24	13,92
državne ceste	21,6	2,83
županijske ceste	68,5	8,28
lokalne ceste	43,7	4,83
UKUPNO	152,04	9,74

Izvor podataka: Geofabrik, 2016, MPPI, 2012

Intenzivan turistički razvoj danas znatno opterećuje kvalitetnu organizaciju prometa, posebice na području priobalnog dijela kojim prolazi D8 (Jadranska magistrala). Dugogodišnji problemi oko kvalitetne organizacije prometa na području najvećeg naselja Grada – Omiša još uvijek nisu riješeni izgradnjom obilaznice što već duže vrijeme predstavlja prepreku kvalitetnoj i neometanoj organizaciji prometa u gradu, odnosno lokalnog prometa i daljinskog prometa. Jadranska magistrala građena je 60-ih godina 20. st. kao tranzitna turistička cesta, ali i gradska ulica što danas stvara izuzetne probleme u kvalitetnoj organizaciji prometa, odnosno pronalaženju odgovarajućih površina budući da njezina trasa prolazi preblizu obali gdje je stambena izgrađenost izrazito gusta. Budući da prostorni razvoj Omiša nisu pratila odgovarajuća rješenja u pogledu njezine nadogradnje, cesta danas ima mnoga križanja, ali bez dodatnih krakova za lijeva i desna skretanja, slabu vidljivost te neprilagođenost odvijanju međugradskog i prigradskog autobusnog prometa jer nema odgovarajućih ugibališta i pješačkih staza. Sve to uzrokuje slabiju propusnost i stvara prometnu nesigurnost te posljedično ograničava urbani, gospodarski i turistički razvoj. Sve navedeno onemogućuje organizaciju i pješačkog i biciklističkog prometa posebice u obalnim naseljima u kojima D8 djeluje kao prepreka što nameće važnost izgradnje odgovarajućih nadvožnjaka i podvožnjaka kako bi se povećala sigurnost u prometu.

Opterećenost prometnica potvrđuju i podaci brojanja prometa na odabranim brojačkim mjestima na kojima Hrvatske ceste na godišnjoj razini mjere prosječan godišnji dnevni promet (PGDP) i prosječan ljetni dnevni promet (PGLP)³. Razlike između PGDP i PLDP evidentirane su na svim brojačkim mjestima koja su uspostavljena na autocesti A1 (Blato na Cetini-jug), D 70 (Omiš – sjever) i D8 (Omiš – zapad i Mimice – istok). Najveći PGDP i PGLP ima brojačko mjesto Omiš-zapad koji se nalazi na državnoj cesti D8 (Jadranska magistrala) i iznosi 15.392 vozila dnevno što je trostruko više od ostalih prometnica na prostoru Grada Omiša. Najveći PLDP ima također zabilježen je na brojačkom mjestu Omiš-zapad 19.802 vozila. Najmanju razliku ima Omiš – sjever u iznosu od 1.462 vozila dnevno što je povećanje 36,6% što potvrđuje da je ovaj dio prometnice zagušen tijekom cijele godine što potvrđuje potrebu izgradnje obilaznice u svrhu rasterećenja prometa u gradu Omišu. Rješenje ovog problema predviđeno je kroz izgradnju splitske obilaznice Trogir-Omiš u sklopu čije izgradnje će se oko kilometar uzvodno od ušća i gotovo 400 od sadašnjeg mosta na prometnici D8 izgraditi novi nakon kojeg će poddionica Dugi Rat - Omiš završiti u čvoru Omiš – Ravnice gdje će se priključiti na Jadransku magistralu. Uz ovaj projekt koji je od strateškog značenja za unaprjeđenje prometa u Gradu prepoznata je potreba i za povećanjem prometnog standarda tj. rekonstrukcije i uređenja preostalih javnih i nerazvrstanih cesta, provođenje okolišnih mjera za prevenciju štetnog djelovanja prometa (buka i vibracije), povećanje sigurnosti za potrebe svih sudionika u prometu (putnici, pješaci, invalidi, djeca i stariji) te povećanje dostupnosti sredstvima javnog gradskog i prigradskog prijevoza.

Na području Grada Omiša ne postoji infrastruktura za razvoj zračnog prometa. U blizini Omiša nalazi se Zračna luka Split (Resnik) koja svake godine bilježi porast prometa i usklađuje kapacitete s povećanom potražnjom. Budući da turizam ima izuzetnu važnost za gospodarski razvoj moguće je osigurati brzu i pouzdanu uslugu za zračni promet kroz izgradnju heliodroma.

Na području Grada Omiša ne postoji infrastruktura željezničkog prometa. Generalno se može zaključiti kako željeznička pruga nije potrebna za razvoj Grada Omiša, ali za rasterećenje prometnog sustava Splitsko-dalmatinske županije i Grada Splita jest što znači da će se eventualni razvoj takve mreže realizirati u kontekstu reorganizacije splitske prometne mreže

³ Prosječni godišnji dnevni promet (dalje u tekstu PGDP) predstavlja prosječnu dnevnu količinu prometa u odnosu na ukupno ostvareni promet tijekom cijele godine, dok prosječni ljetni dnevni promet (PLDP) predstavlja prosječnu dnevnu količinu prometa u odnosu na ukupno ostvareni promet tijekom ljetnog perioda u godini (od 1. srpnja do 31. kolovoza) (Hrvatske ceste, 2015).

sukladno smjernicama Strategiji prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2030. godine.

Luka Omiš najveća je luka na području Grada te pripada II. kategoriji luka otvorenih za javni promet. Osim nje, na području Grada nalaze se morske luke za javni promet lokalnog značenja (Mimice i Pisek), sportske luke (Omiš, Brzet, Nemira, Stanići, Čelina, Lokva Rogoznica, Plani Rat, Mimice, Marušići i Pisak) i luke nautičkog turizma (Omiš-Ribnjak i Omiš-Garma). Luka Omiš nema izgrađenih trajektnih pristaništa stoga ne postoji razvijen javni pomorski promet što znači da se putnici usmjeravaju na najbliža pristaništa u Makarskoj i Splitu. Međutim, tijekom ljetne sezone razvijen je turistički oblik pomorskog prijevoza u obliku organiziranih izleta iz Omiške luke prema otoku Braču i Hvaru. Ukupna površina akvatorija Omiške luke iznosi 8.848 m² dok ukupna duljina kopnene obale iznosi oko 1300 m². Ovi kapaciteti nisu dostatni te se nameće izgradnja nove funkcionalne luke, šetnice i lukobrana čime će se omogućiti zaštita luke od nepovoljnih maritimnih (plavljenje obale) i klimatskih uvjeta (vjetrovi) te osigurati novi društveni i gospodarski sadržaji. Trenutni problemi u postojećoj luci vezani su uz nedostatak kvalitetnih operativnih, komunalnih i nautičkih dijelova te nedostatak popratne prometne i druge komunalne infrastrukture. Osim obnove Omiške luke, evidentiran je nedostatak odgovarajućih površina i nedostatno održavanje postojećih morskih luka za javni promet lokalnog značaja, luka posebne namjene (sportskih i nautičkih) što nalaže potrebu za proširenjem i uređenjem.

Riječni promet u Gradu Omišu u svrhu svakodnevnog i organiziranog prijevoza putnika nije razvijen zbog postojanja velikog broja hidroelektrana (HE Zakučac, HE Peruća, HE Orlovac, HE Đale i HE Kraljevac) te hidroloških i morfoloških specifičnosti reljefa odnosno toka rijeke Cetine. Stoga se riječni prijevoz koristi samo u turističke svrhe i to kroz rafting i kajak turizam na pojedinim dijelovima toka (Čikotina Lađa – Blato, Blato – Zadvarje, Slimen – Radmanove Mlinice, most na Cetini – Radmanove mlinice).

3.3.5. Urbani prijevoz

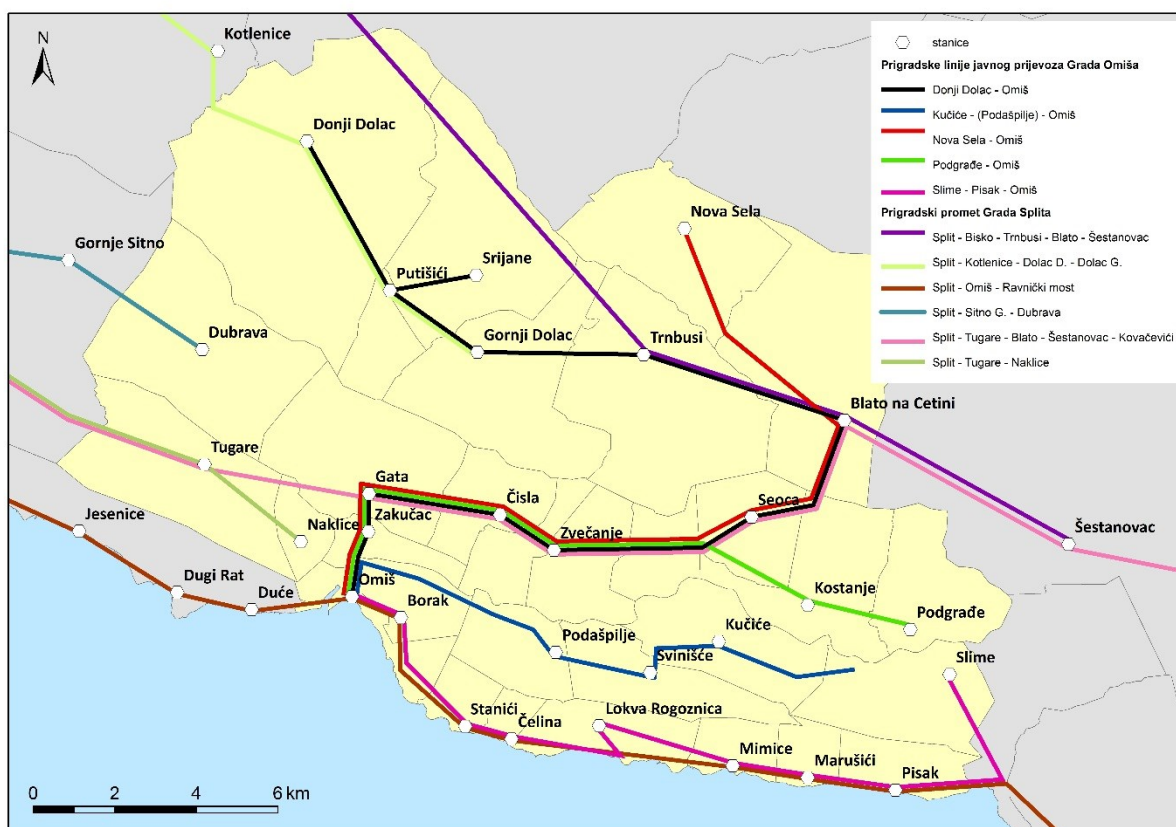
Na području Grada Omiša nema organizirane usluge javnog gradskog prijevoza, no postoji organizirana mreža javnog prigradskog prijevoza koju nudi splitski autoprijevoznik Promet d.o.o. te lokalni autoprijevoznik koju rukovodi Grad Omiš. Područjem Grada Omiša prolazi šest linija prigradskog prometa koje organizira Promet d.o.o. (Tab. 9.).

Tab. 9. Linije prigradskog prometa Grada Splita na prostoru Grada Omiša

Broj linije	Trasa linije
60	Split - Omiš - Ravnički most
68	Split - Tugare - Blato - Šestanovac - Kovačevići
69	Split - Bisko - Trnbusi - Blato - Šestanovac
67	Split - Kotlenice - Dolac D. - Dolac G.
28	Split - Sitno G. - Dubrava
29	Split - Tugare - Naklice

Izvor podataka: Promet Split d.o.o., 2016

Preostale linije čini prijevoz prema većim naseljima Grada koji su organizirane kroz pet linija iz Omiša za Donji Dolac, Nova Sela, Podgrađe, Kučiće i Slime. Pokrivenost naselja Grada postojećim linijama ocjenjena je zadovoljavajućom, ali uvijek postoji mogućnost za osiguravanje kvalitetnije usluge u pogledu dostupnosti i ulaganja u infrastrukturu (kolodvori, stanice, pristaništa), posebice za potrebe osoba s invaliditetom (Sl. 17.).

Sl. 17. Generalizirana karta prigradskih linija javnog prijevoza na prostoru Grada Omiša

Izvor podataka: Promet Split d.o.o., 2016, Grad Omiš, 2016

Razvoj intermodalne infrastrukture namijenjene kombiniranju više vrsta prometa, odnosno prijevozu dobara od jedne točke do druge na području Grada Omiša tek je u začetima. Iako

inicijalna infrastruktura za razvoj intermodalnog sustava postoji u vidu cestovne prometne infrastrukture te sportskih i nautičkih luka ona se ne koriste u tu svrhu. To se posebice odnosi na implementaciju kombiniranju javnog prigradskog autobusnog i brodskog prijevoza do Splita ili Makarske. Obalni položaj gradske luke Omiš mogao bi omogućiti i kvalitetnije povezivanje s ostalim lukama u Splitsko-dalmatinskoj županiji, a blizina splitske i dubrovačke zračne luke pruža dodatnu mogućnost za promet roba i usluga.

Na području Grada postoje dvije uređene biciklističke staze. Prva staza duljine 6 km počinje u Omišu te vodi do Radmanovih mlinica prolazeći kraj kanjona rijeke Cetine dok je druga organizirana kao kružna ruta koja započinje i završava u Omišu prolazeći kroz Radmanove mlinice, Kućice, Zadvarje, Šestanovac, Blato na Cetini i Gate u duljini od 60 km. Evidentirani problemi u pogledu razvoja biciklističke infrastrukture uvelike su vezani uz smanjenu sigurnost biciklista na prometnicama, neprilagođenosti postojećih prometnica za potrebe biciklista te općenito slabu prepoznatljivost korištenja alternativnih vrsta prijevoza prilikom kraćih putovanja (bicikl i pješčenje). Daljnji razvoj biciklističke infrastrukture na području Grada treba razvijati sukladno smjernicama Akcijskog plana razvoja cikloturizma čiji razvoj koordinira Ministarstvo turizma i Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture prema kojima je ova vrsta prometa prepoznata kao turistički proizvod s najvećom perspektivom razvoja. Sukladno tome, Grad Omiš će uz potporu nadležnih koncesionara razvijati ovu vrstu prometa poštivajući Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi kojim su pripisana pravila izvođenje biciklističke infrastrukture (biciklističke ceste, staze, putovi, trake i dr.) sukladno prostornim mogućnostima i tehničko – tehnološkim obilježjima cesta. Kao jedna od prvih aktivnosti u pogledu razvoja ove vrste infrastrukture ističe se potreba za gradnjom biciklističko – pješačkog mosta preko rijeke Cetine kako bi se povećala sigurnost biciklista i pješaka budući da je ova lokacija prepoznata kao ključna točka omiškog prometa.

3.3.6. Internetska infrastruktura

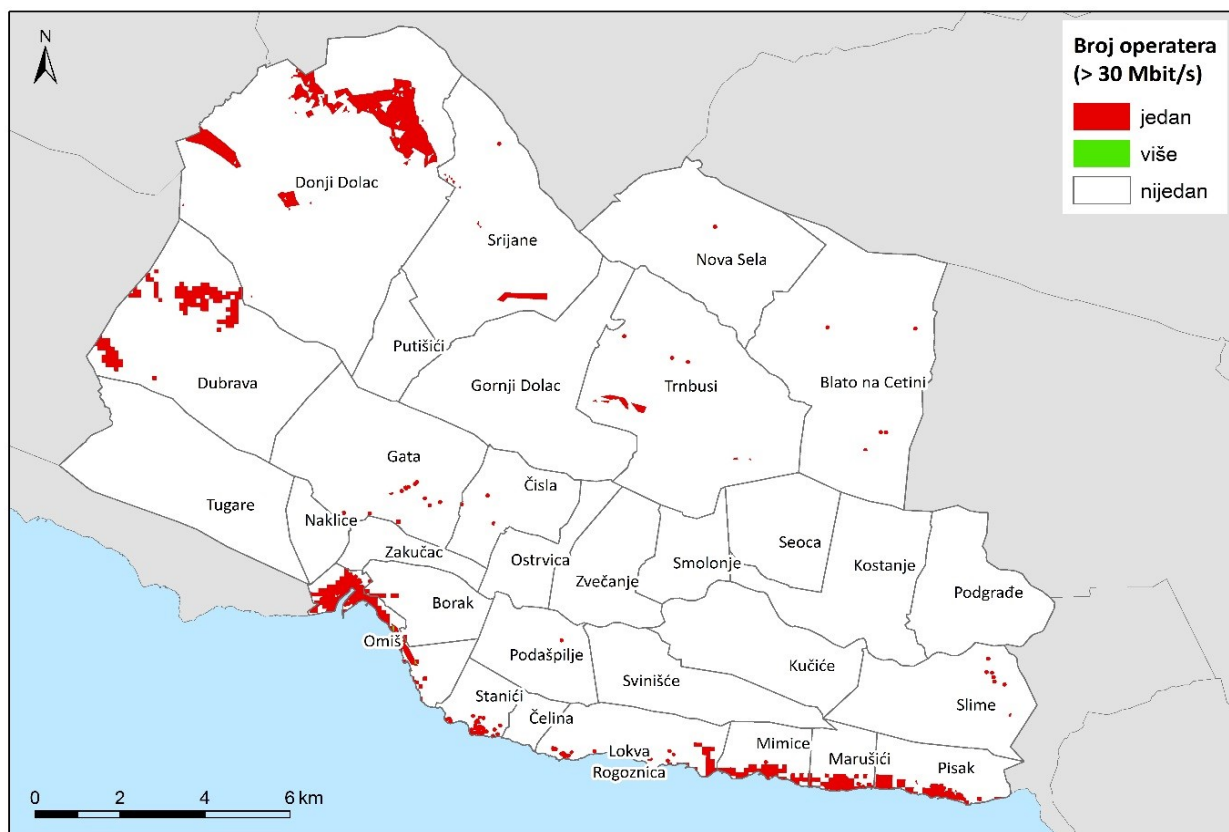
Širokopojasni pristup Internetu naziv je za načine povezivanja na Internet koji omogućuju velike brzine prijenosa podataka i brzu komunikaciju. Stoga je razvoj širokopojasnog interneta od velikog značenja za gospodarski razvoj i stvaranje društva znanja u Republici Hrvatskoj. Sukladno Strategiji razvoja širokopojasnog pristupa 2016. – 2020. na području Grada Omiša postojeći operateri stavljaju naglasak na razvoj infrastrukture i usluga širokopojasnog pristupa internetu, brzinama većim od 30 Mbit/s, ali i većim od 100 Mbit/s kako bi razvoj

širokopojasnog pristupa pratio i razvoj usluga i aplikacija kojima je za rad potrebna i ta brzina. Ova potreba proizlazi iz činjenice kako Republika Hrvatska u pogledu gustoće širokopojasnih priključaka znatno zaostaje za prosjekom članica država EU⁴.

Razvijenost internetske infrastrukture Grada Omiša u pogledu ukupne pokrivenosti širokopojasnim internetom i stvarnim korištenjem širokopojasne mreže promatrana je kroz pružanje odgovarajućeg širokopojasnog pristupa pokretne i nepokretne mreže. Prilikom toga razmatrana je i varijabla tržišnog nadmetanja operatera s obzirom na pokrivenost uslugom u pojedinim dijelovima Grada. Sukladno tome, uočava se jaka tržišna konkurencija i dostupnost internetskih usluga više operatera na većem području Grada dok u pojedinim naseljima postoje veća područja u kojima nema interneta. Ukupna površina Grada s nedostupnim internetom iznosi 35,98 km² ili 13,5 %. Pokrivenost širokopojasnom internetskom infrastrukturom s brzinama većima od 30 Mbit/s NGA (Next generation access) najveća je na području grada Omiša i priobalnim naseljima (od Lokve Rogoznice do Piska) te na području Dubrave i Donjeg Dolca, zbog blizine Splita i Dugopolja (Sl. 18.).

S obzirom da u područjima u kojima postoji dostupan širokopojasni Internet postoji mogućnost ugovaranja različitih brzina korištenja, analizom kućanstava je ustanovljeno kako njihov udio iznosi 58,3 %. Od ukupnog broja kućanstava njih 53,5 % koristi Internet do 10 Mbit/s, a veće brzine 30 Mbit/s samo 0,5 % kućanstava. Sukladno navedenom, potrebno je modernizacija infrastrukture i širenje mreže čime će se unaprijediti kvaliteta internetskih usluga u pokretnoj i nepokretnoj mreži novih generacija. Pritom veliku važnost ima razvoj ICT sektora kroz poticanje poduzetničkih aktivnosti MSP-ova koji mogu doprinijeti rastu i produktivnosti rasta ovog sektora čime će se ojačati lokalno gospodarstvo te neizravno omogućiti i razvoj većih brzina za potrebe njihovog poslovanja.

⁴ Tijekom 2015.g. ona je u RH iznosila 23,0 %, a na razini EU 31,6 %. (SRŠP, 2016).

Sl. 18. Dostupnost NGA mreže u Gradu Omišu 2015. g. (brzina > 30 Mbit/s)

Izvor podataka: HAKOM, 2016

4. PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA (SWOT ANALIZA)

4.1. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za društvo

RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
SNAGE	SLABOSTI
Demografija - Viša stopa fertiliteta u odnosu na prosjek Republike Hrvatske - Viši udio doseljenih stanovnika u odnosu na prosjek Splitsko-dalmatinske županije - Niži indeks starosti stanovništva Grada u odnosu na prosjek Splitsko-dalmatinske županije i Republike Hrvatske Društvena i zdravstvena infrastruktura i stambeni fond - Porast broja stanova na području Grada - Visok postotak riješenosti stambenog pitanja za većinu stanovništva - Visoka komunalna opremljenost postojećeg nastanjenog stambenog fonda (izuzev plinskih instalacija) Socijalno uključivanje, usluge socijalne skrbi i sigurnost građana - Smanjenje stope nezaposlenosti nakon višegodišnjeg porasta - Pad stope kriminaliteta i maloljetničke delikvencije - Postojeća praksa donošenja Odluka o socijalnoj skrbi Grada Omiša na godišnjoj razini čime se izravno pomaže socijalno najugroženijima Odgoj i obrazovanje - Institucionalizirano glazbeno obrazovanje na nižim razinama - Razvijena mreža dječjih vrtića i njihovo kontinuirano unaprjeđenje	Demografija - Mali prosječan broj stanovnika po naseljima (izuzev naselja Omiš) - Izrazita centralizacija u prostornom razmještaju stanovništva - Neravnomjeran prostorni razmještaj stanovništva (priobalje u odnosu na zaobalje) - Negativna stopa prirodne promjene - Smanjenje ukupnog broja stanovništva, posebno u zaobalju - Izrazito negativni demografski pokazatelji u zaobalju - Izrazito visok udio starog stanovništva u zaobalju Društvena i zdravstvena infrastruktura i stambeni fond - Centraliziranost svih funkcija i vrsta infrastrukture u naselju Omiš - Izrazito visok udio stanova za sekundarno stanovanje, posebice u priobalju - Slaba dostupnost stanova zadovoljavajuće kvalitete mladim obiteljima (visoke cijene stanova) - Nedostatak socijalnih stanova i državnih/gradskih stanova s niskom najamninom - Visoka centralizacija zdravstvenih usluga u naselju Omiš - Nepostojanje ustanova tercijarne zaštite - Nedostatak Strategije za izjednačavanje mogućnosti osoba s invaliditetom

• Programi srednjoškolskog školovanje za deficitarna zanimanja • Razvijen sustav stipendiranja srednjoškolaca i studenata kroz sustav potpora i nagrada Kulturno-resursna osnova • Aktivnost udruga civilnog društva u kulturi i umjetnosti • Brojnost i ranolikost kulturnih manifestacija • Razvijena nakladnička djelatnost • Kontinuirano ulaganje u ustanove u kulturi	Socijalno uključivanje, usluge socijalne skrbi i sigurnost građana • Porast broja korisnika zajamčene minimalne naknade u recentnom razdoblju • Porast broja korisnika financijske pomoći socijalne skrbi u recentnom razdoblju • Visok udio stanovništva bez prihoda (35%) • Mali broj institucionaliziranih ustanova socijalne skrbi Odgoj i obrazovanje • Nepovoljnija obrazovna struktura u odnosu na županiju i državu , nizak udio visokoobrazovanog stanovništva • Neodgovarajuća infrastruktura ustanova zgrada za odgoj i obrazovanje na svim razinama, dotrajalost zgrada, neodgovarajuća komunalna opremljenost i neusklađenost s nacionalnim standardima • Nedovoljna pokrivenost vrtića prostorom i stručnim kadrom • Neodgovarajuća prostorna distribucija osnovnih i područnih škola • Nemogućnost organiziranja toplih obroka u ustanovama osnovnog školstva • Velik broj djece u prijevozu • Nedovoljna integracija djece s poteškoćama u razvoju i neprilagođenost školske infrastrukture • Nedostatak ustanova za obrazovanje učenika s poteškoćama Kulturno-resursna osnova • Visoka centralizacija kulturnih ustanova u naselju Omiš • Neodgovarajuća infrastruktura zgrada kulturnih ustanova (dotrajalost i neopremljenost) • Nedostatak osnovnog prostora za organizaciju kulturno-umjetničkih djelatnosti • Nedostatak kino dvorane • Izostanak koordinacije ustanova u kulturi na nivou Grada, posebno u povezanosti sa zaobaljem
---	---

PRILIKE	PRIJETNJE
Demografija - Natprosječan udio mladog stanovništva (0-14 g.) u odnosu na Splitsko-dalmatinsku županiju i Republiku Hrvatsku - Blizina drugog po veličini makroregionalnog središta Splita i jačanje procesa suburbanizacije u najvećim gradovima Društvena i zdravstvena infrastruktura i stambeni fond - Mogućnost sudjelovanja u mjerama iz programa društveno-poticane stanogradnje (POS) Socijalno uključivanje, usluge socijalne skrbi i sigurnost građana - Socijalna skrb kroz udruge Odgoj i obrazovanje - Povećanje udjela visokoobrazovanog stanovništva Kulturno-resursna osnova - Postojanje razvojnih dokumenata većine kulturnih ustanova	Demografija - Daljnje napredovanje procesa starenja stanovništva - Nastavak migracija selo-grad (zaobalje-priobalje) - Neadekvatnost i nedostatak strateških dokumenata na nacionalnoj/regionalnoj razini vezanih uz populacijsku politiku Društvena i zdravstvena infrastruktura i stambeni fond - Jačanje centralizacije društvene i zdravstvene infrastrukture i jačanje funkcionalne ovisnosti o naselju Omiš - Daljnji rast broja stanova koji se koriste povremeno - Sezonski pritisak na zdravstvene ustanove tijekom ljetnih mjeseci zbog velikog broja turista - Nedostatak strategije zadržavanja liječnika Socijalno uključivanje, usluge socijalne skrbi i sigurnost građana - Dugotrajna nezaposlenost - Povećanje (apsolutnog) broja socijalno isključenog stanovništva (dugoročno nezaposleni, nezaposleni starijih dobni skupina, staro stanovništvo) Odgoj i obrazovanje - Nepovezanost sustava obrazovanja s potrebama tržišta Kulturno-resursna osnova - Nedostatak sredstava za brigu o kulturnoj baštini

4.2. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za gospodarstvo

SNAGE	SLABOSTI
Opća gospodarska kretanja - Povoljni trendovi u okruženju (trend oporavka županijskog i nacionalnog gospodarstva) - Blizina tržišta Jugoistočne Europe - Blizina Splita kao makroregionalnog središta što se očituje u dostupnosti visokoobrazovne snage, izvora inovacija, visokog broj ustanova visokog obrazovanja) Tržište rada - Veća dinamika i porast gospodarske aktivnosti žena - Udio zaposlenih u sekundarnom sektoru veći u odnosu na županijsku i nacionalnu razinu što upućuje na potencijal održivog razvoja gospodarstva - Razvijena lokalna cirkulacija dnevnih migranata na području Grada Omiša Poslovno okruženje - Veliki broj mikro, malih i srednjih poduzeća i njihov udio u ukupnom broju aktivnih poslovnih subjekata na prostoru grada Omiša - Porast broja subjekata mikro-poduzeća - Raspoloživost poduzetničke infrastrukture (poduzetničke zone) - Poduzetnička ulaganja u prerađivačku industriju - Porast djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane što ukazuje na sve veće značenje djelatnosti izravno povezanih s turizmom na području Grada Omiša - Postojanje neprofitnih organizacija s modelom socijalnog poduzetništva Turizam i kultura - Raznolike prostorne i krajobrazne vrijednosti koje se očituju u postojanju obalnog dijela s rivijerom te zaleđa s	Opća gospodarska kretanja - Pad indeksa razvijenosti Grada Omiša u recentnom razdoblju - Izražena dominacija jedne djelatnosti (turizam) Tržište rada - Nepovoljni pokazatelji na čitavom području Grada Omiša (pad broja stanovnika radnog kontingenta, pad broja raspoložive radne snage, pad ukupnog broj zaposlenih) - Porast broja nezaposlenosti (ukupno i po spolu) - Neravnomjerna prostorna raspodjela stanovništva radnog kontingenta (središnje naselje-udaljenija naselja, priobalna zona-zaobalje) - Smanjenje zaposlenosti u privatnom sektoru - Sezonalno kretanje nezaposlenosti - Slaba potražnja za mjerama samozapošljavanja zbog nestalnosti gospodarskih kretanja Poslovno okruženje - Slaba diversifikacija gospodarstva - Jaka dominacija jedinog velikog poduzeća na području Grada Omiša što uzrokuje gospodarsku ovisnost čitavog područja - Nedovoljna aktivnost stanovništva u smislu otvaranja poduzeća - Smanjenje broja obrtnika - Gubici i pad produktivnosti u djelatnostima prijevoza i skladištenja te poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, unatoč porastu broja poduzeća u tim djelatnostima Turizam i kultura - Izrazita sezonalnost turizma - Slaba turistička razvijenost i neiskorišten potencijal zaobalja - Područje grada Omiš je uglavnom percipirano kao odredište pogodno za pasivni odmor, obiteljski turizam

bogatom povijesnom baštinom i prirodnim ljepotama • Bogatstvo i raznolikost prirodnih ljepota i krajobraza omogućava razvoj aktivnog odmora i selektivnih oblika turizma • Mnogobrojna kulturna infrastruktura te kulturne manifestacije temeljene na nematerijalnoj kulturnoj i povijesnoj baštini (Poljica, klape, gusari, fortifikacijski sustav uz Cetinu, Ilirsko sjemenište, stari gard Omiš i dr.) • Zaobalje i donji tok Cetine prepoznati kao atraktivna destinacija za aktivni odmor • Postojanje infrastrukture za aktivni turizam (biciklističke i pješačke staze, rafting) • Trend porasta turističkih dolazaka • Veliki broj stalnih gostiju i zadovoljstvo postojećom ponudom • Trend porasta smještajnih kapaciteta, posebice u privatnom smještaju • Privatni sektor zainteresiran u ulaganje u turističku infrastrukturu (prvenstveno smještajne kapacitete) • Suradnja različitih dionika (turističkih zajednica, hotela, restorana i sl.) u cilju promocije manifestacija, lokalne gastronomije, proizvoda i običaja • Konstantan porast broja poduzetnika u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane • Postojanje i dobro poslovanje inovativnih kulturnih umjetničkih djelatnosti • Postojanje strateškog plana pojedinih kulturnih institucija Poljoprivreda i ribarstvo • Duga tradicija uzgoja pčela i proizvodnje pčelinjih proizvoda na obiteljskim gospodarstvima • Razvijeno maslinarstvo s trendom daljnjeg ulaganja u nasade i proizvodnju • Mogućnosti razvoja stočarstva (posebice uzgoj koza i ovaca) u zaobalju • Postojanje aktivnih udruga koje se bave zaštitom i promocijom autohtonih sorti i proizvoda • Postojanje ribarske zadruge	• Prevladavaju gosti niske kupovne moći • Nedovoljno razvijena svijest o potrebi sustavnog pristupa zajedničkom upravljanju destinacijom • Nepostojanje koordinacije u razvoju i osmišljavanju nove turističke ponude • Nedostatna prateća ponuda, prihvatni potencijal i sadržaji te nedostatak sustavnog pristupa u razvoju turizma, posebice onoga na rijeci Cetini • Nedovoljna upućenost turista i nedovoljna promocija aktivnih oblika turizma • Slaba prepoznatljivost turističkih atrakcija destinacije (npr. festival klapa i dr.) • Kulturna događanja i manifestacije koncentrirane u vrhuncu sezone i uglavnom usmjerene na lokalno stanovništvo • Nedostatan brending, valorizacija i ispravna komunikacija brojnih kulturnih manifestacija, infrastrukture i baštine • Nedostatni hotelski kapaciteti • Slaba turistička infrastruktura (ponuda na plažama, turistička signalizacija u gradu Omišu, slaba ponuda za mlade, nepostojanje šetnice uz more i uz Cetinu) • Nesređeno tržište privatnog smještaja i needuciranost iznajmljivača • Nesređeno tržište raftinga • Neadekvatna prometna infrastruktura (magistrala, obilaznica, parkirališta) • Preizgrađenost, neplanska gradnja, uzurpacija obale • Nepostojanje stalnog prostora namijenjenog djelovanju kulturnih i društvenih institucija i nedostatan financiranje redovitih i razvojnih aktivnosti Poljoprivreda i ribarstvo • Nepovoljni geomorfološki i pedološki uvjeti za jači razvoj poljoprivrede (topografija terena, krš, nedostatak vode) • Nerazvijenost primarnog sektora i mala zatupljenost u gospodarskoj djelatnosti • Nerazvijenost sustava navodnjavanja • Usitnjenost posjeda • Sporost administracije i slaba komunikacija u cilju rješavanja imovinsko-pravnih odnosa
---	---

• Suradnja proizvođača (posebice maslinara) i znanstveno-obrazovnih institucija u cilju zaštite autohtonih sorti	• Male proizvodne površine i nedostatak organiziranog udruživanja za prodaju i plasman proizvoda • Neadekvatna kontrola kvalitete proizvoda • Nepostojanje lokalne akcijske grupe u ribarstvu • Nedostatak lokalnih planova za razvoj ribarstva i akvakulture
PRILIKE	PRIJETNJE
Opća gospodarska kretanja • Dostupnost izravnih stranih ulaganja u proizvodne djelatnosti • Dostupnost fondova EU za ulaganja u razvoj gospodarstva Tržište rada • Postojanje mjera za povećanje zaposlenosti (samozapošljavanje, prekvalifikacija, dokvalifikacija) • Korištenje mjere zapošljavanja bez zasnivanja radnog odnosa i javnih radova Poslovno okruženje • Poticanje stranih ulaganja na nacionalnoj razini prepoznato kao važan faktor razvoja • Mnogobrojne potporne institucije na području Splitsko-dalmatinske županije • Dostupnost fondova (EU i nacionalnih programa) za financiranje razvoja poduzetništva, bolje povezivanje obrazovanja i tržišta rada, poticanje inovacija i tehnološkog razvoja, poticanja poljoprivrede, organizacije i razvoja NGO-a i dr.) • Postojanje mjera sufinanciranja sezonalnih radnika i poslodavaca • Promocija razvoja kulturnih i kreativnih industrija Turizam i kultura • Dobra prometna dostupnost Grada Omiša kao destinacije (autocesta, zračna luka Split, trajektna pristaništa Split i Makarska)	Opća gospodarska kretanja • Centralizacija gospodarstva države s koncentracijom gospodarskih aktivnosti u Gradu Zagrebu • Znatno zaostajanje SDŽ-a za drugim županijama u vidu vrijednosti BDP-a po stanovniku Tržište rada • Proces prirodne depopulacije, starenja i emigracije na nacionalnoj razini • Porast broja zaposlenih u javnom sektoru uz smanjenje u privatnom • Slaba usklađenost obrazovnih programa s potrebama tržišta Poslovno okruženje • Smanjenje stranih ulaganja na području SDŽ u recentnom razdoblju • Izrazita koncentracija ulaganja u SDŽ s najvećim udjelom ulaganja u nekretnine, hotele i restorane te proizvodnju proizvoda od metala • Slaba strana ulaganja u SDŽ u djelatnosti vezane uz prerađivačku industriju Turizam i kultura • Stihijski razvoj turizma usmjeren na jeftin masovni turizam • Problem vlasništva i nadležnosti nad nekim dijelovima javnih resursa • Nedovoljna povezanost turističke politike s drugim sektorima (posebice kultura, sport...) na razini države i regije

• Veliki broj ostvarenih noćenja na području SDŽ-a • Sve značajnija uloga države u poticanju razvoja turističke ponude i infrastrukture • Identifikacija razvojnih projekata u razvojnim dokumentima • Trendovi na tržištu turističke potražnje (individualni turisti, usmjereni na aktivni turizam) Poljoprivreda i ribarstvo • Dostupnost Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo kojima se potiče i promiče razvoj djelatnosti primarnog sektora • Dostupnost poticaja za razvoj ekološke poljoprivrede • Mogućnost povezivanja subjekata u poljoprivredi i ribarstvu s turističkim sektorom u cilju promocije lokalnih proizvoda • Postojanje nacionalnih mjera podizanja poljoprivrednih kultura na šumskom zemljištu • Članstvo u lokalnoj akcijskoj grupi (LAG-u)	• Rastući problemi (ne)sigurnosti, klimatskih i zdravstvenih prijetnji/incidenata na globalnoj razini • Neadekvatna prometna infrastruktura za trenutne potrebe i razvoj turizma Poljoprivreda i ribarstvo • Daljnje jačanje Splita kao većeg centra tržišta rada kojemu gravitira dio stanovnika Grada Omiša • Nedovoljna educiranost poljoprivrednog stanovništva o korištenju financijskih sredstava iz EU fondova • Slaba motivacija stanovništva, posebice mladih, za bavljenje poljoprivredom • Dokumenti na razinama višima od lokalne ne identificiraju lokacije pogodne za razvoj akvakulture na području Grada Omiša • Neusklađenost i sporost administracije na nacionalnoj i lokalnoj razini u pogledu prenamjene šumskog zemljišta u poljoprivredna zemljišta
--	---

4.3. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za urbano okruženje

SNAGE	SLABOSTI
Gospodarenje urbanim okolišem i izloženost rizicima • I. kategorija kakvoće zraka, odnosno čist ili neznatno onečišćen zrak • Izvrsna kakvoća mora • Trend opadanja proizvedene količine otpada što utječe na smanjenje onečišćenja tla • Obnovljen pogon za kondicioniranje pitke vode objekta regionalnog značenja Zagrad u Gatima • Gospodarski pritisak na okoliš Grada Omiša unutar dopuštenih granica • Postojanje plana gospodarenja otpadom • Postojanje plana civilne zaštite i spašavanja u slučaju rizika na lokalnoj razini Upravljanje javnim urbanim površinama • Broj lokaliteta/područja iznimnih prirodnih vrijednosti navedeni su u prostorno-planskom dokumentu grada Omiša čime se omogućava njihova zaštita i očuvanje • Donji tok kanjona rijeke Cetine i planina Mosor uvršteni u mrežu Natura 2000 zbog svojih značajnih prirodoslovnih obilježja • Postojanje planova/projekata za revitalizaciju i korištenje postojećih brownfield područja • Osigurana proračunska sredstva i planirana ulaganja u uređenje javnih površina Komunalna infrastruktura • Zadovoljavajuća pokrivenost područja sustavom vodoopskrbe i odvodnje • Postojanje planova i konstantna ulaganja u daljnji razvoj sustava vodoopskrbe i odvodnje, pročišćavanja i ispuštanja otpadnih voda na čitavom području Grada Omiša • Trend smanjenja količine prikupljenog otpada • Prepoznata potreba povećanja ulaganja u razvoj sustava selekcije otpada	Gospodarenje urbanim okolišem i izloženost rizicima • 89,9% izvora emisija u okoliš nalazi se na području samog grada Omiša • Stalan porast količine ispusta štetnih tvari (CO₂ 99,0%) u zrak • Ubrzano povećanje količine ispusta i broja izvora emisije onečišćenja u vodu na razini obveznika • Blaga zatvorenost zaljeva u kopno što uvjetuje slabije samostalno pročišćava zaljeva strujanjem vode • Veliki broj ilegalnih odlagališta otpada • Postojanje lokacija s povećanom opasnosti od onečišćenja i nastajanja požara u priobalnom dijelu, širem centru grada Omiša i u neposrednoj blizini rijeke Cetine • Relativno velik antropogeni pritisak na okoliš koji se javlja u ograničenom prostoru Omiša • Učestala izloženost dugotrajnim ljetnim sušama na području zaobalja • Specifična geološka formacija na području Grada Omiša utječe na velike rizike od urušavanja, odrona i klizišta usred jakih kiša, posebice na lijevoj obali Cetine i područja grada Omiša, te potresa • Postojanje blagih rizika od poplava uz tokove rijeke Cetine i drugih vodotoka (npr. bujica Sumovo) • Nepostojanje sigurnosne udaljenosti koje jamče sprječavanje širenja nastalih požara u staroj jezgri grada Omiša • Neefikasan prostorni i operativni obuhvat naselja DVD-ovima, posebice u obalnom području i sjevernim naseljima Grada Omiša • Nepotpuna pokrivenost vodoopskrbnom infrastrukturom i hidrantskom mrežom što predstavlja rizik pri gašenju požara • Nepostojanje lokalnih planova sanacije divljih odlagališta, plana intervencija u zaštiti okoliša i intervencija kod onečišćenja voda i mora, te programa održivog razvoja i izvješća o stanju okoliša

- Postojanje planova izgradnje reciklažnog dvorište na adekvatnim lokacijama na području Grada Omiša
- Postojanje hidroelektrane Zakućac na rijeci Cetini kao centra elektroenergetskog sustava Splitsko-dalmatinske županije i Dalmacije
- Postojanje planova za korištenje obnovljivih izvora energije (Sunce, vjetar, voda)
- Provedba projekta povećanja energetske učinkovitosti obiteljskih kuća na području Grada Omiša

Prometna infrastruktura

- Povoljan geoprometni položaj zbog blizine autocesta A1 Zagreb-Split-Dubrovnik
- Kvantitativno dobro razvijena prometna mreža Grada Omiša
- Planirana rekonstrukcija državne ceste D8 i županijskih cesta
- Postojanje planova podizanja prometnog standarda na postojećoj prometnoj mreži
- Planirano razvijanje pješačke i biciklističke infrastrukture (posebice u obalnom području)
- Planirana rekonstrukcija postojeće luke čime se povećava njen kapacitet, nova vizura grada Omiša i funkcionalno značenje tog prostora
- Planirano proširenje, uređenje i modernizacija morskih luka za javni promet lokalnog značaja u Mimicama i Pisku te uređenje postojeće infrastrukture luka posebne namjene, kao što su luke nautičkog turizma i sportske luke
- Potencijal povezivanja javnog prometnog prijevoza s intermodalnim središtem Splitom i trajektnim pristaništem u Makarskoj

Urbani prijevoz

- Uključenost u mrežu linijskog prigradskog prometa Grada Splita
- Zadovoljavajuća pokrivenost naselja linijama javnog (cestovnog) prijevoza

Internetska infrastruktura

Upravljanje javnim urbanim površinama

- Nepostojanje lokalne javne ustanove za upravljanje kanjonom rijeke Cetine čime bi se omogućilo bolje upravljanje i korištenje potencijala čitavog područja
- Negativni antropogeni utjecaji (devastacija) na zaštićenom području (primjerice Ruskamen) utječu na ukidanje zaštite čime se narušava očuvanje vrijednog područja
- Vrlo mali broj javnih zelenih površina na području Grada Omiša
- Nepostojanje podataka/registra o javnim zelenim površinama na razinama nižima od razine grada i općina čime se onemogućava praćenje trendova i njihova stanja
- Dominacija makije i šikare, pokrova slabog gospodarskog potencijala
- U visokim šumama postoje velike količine melioracijske vrste alepskog bora koji je iznimno zapaljiva vrsta i znatno iscrpljuje hranjivost tla

Komunalna infrastruktura

- Porast potrošnje vode tijekom ljetnih mjeseci, posebice u naseljima Omiške rivijere, i postojanje rizika dosezanja kapaciteta u skorije vrijeme
- Infrastrukturna mreža za odvodnju postoji sam na užem gradskom području
- Nedostatak reciklažnih dvorišta i službenog odlagališta otpada
- Nepostojanje plinoopskrbne infrastrukture
- Nedovoljno iskorišteni potencijali alternativnih izvora energije (Sunce, vjetar)
- Slabo korištenje OIE-a od strane poduzetnika

Prometna infrastruktura

- Velika prometna zagušenost postojećih prometnica, posebice tijekom turističke sezone, te slaba propusnost i prometna sigurnost
- Nemogućnost izgradnje željezničke infrastrukture zbog reljefnih karakteristika i izrazite litoralizacije

• Prevladavanje tržišne konkurencije i dostupnost različitih internetskih usluga na većem dijelu Grada, posebice obalnom dijelu	• Nemogućnost razvoja riječnog prometa zbog specifičnosti i korištenja hidroenergetskog potencijala rijeke Cetine • Nedostatak kapaciteta za promet u mirovanju (parkirališta) za potrebe razvoja turizma u središnjim/turističkim naseljima • Nedostatak pješačke i biciklističke infrastrukture uz postojeće prometnice • Nezaštićenost postojeće morske luke i nedostatak potrebne prometne i druge komunalne infrastrukture • Nepostojanje trajektnog pristaništa Urbani prijevoz • Nerazvijen pomorski javni prijevoz • Zastarjela postojeća infrastruktura javnog prijevoza (kolodvori, stanice, pristaništa i sl.) i neprilagođena potrebama invalida • Prometovanje samo jedne direktne linije Split - Omiš na čitavom području Grada Omiša • Nepostojanje sustava javnih bicikala • Nepostojanje i neadekvatnost postojećih biciklističkih staza na čitavom području Grada Omiša Internetska infrastruktura • Mala pokrivenost prostora brzinama Interneta većim od 30 Mbit/s • Pokrivenost Grada Omiša brzinama prijenosa podataka većima od 30 Mbit/s znatno manja od ukupne pokrivenosti širokopojsnim internetom, uglavnom u samom gradu Omišu, priobalju i zaobalju u blizini Splita i Dugopolja • Slaba dostupnost i slaba tržišna konkurencija u sjevernijim, zaobalnim dijelovima Grada
PRILIKE	PRIJETNJE
Gospodarenje urbanim okolišem i izloženost rizicima • Dostupnost EU fondova za mjere poboljšanja stanja okoliša i smanjenja prirodnih i antropogenih rizika • Trend smanjenja količine ispusta onečišćujućih tvari u zrak na županijskoj	Gospodarenje urbanim okolišem i izloženost rizicima • Klimatske promjene na globalnoj razini uzrokuju porast prosječne temperature zraka, smanjenje količina padalina, rast broja suhih dana, sve veću učestalost vremenskih neprilika, podizanje razine mora

razini što se pripisuje provedenim mjerama zaštite zraka • Postojanje plana intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora na županijskoj razini • Suradnja nadležnih institucija u provođenju mjera osvještavanja i edukacija građana o mjerama zaštite i spašavanja Upravljanje javnim urbanim površinama • Postojanje EU i nacionalnih sredstava za obnovu javnih urbanih površina Komunalna infrastruktura • Skora dostupnost plinske mreže na području SDŽ gradnjom plinovoda • Planirana izgradnja Centra za gospodarenje otpadom u Lećevici, s nizom pretovarnih stanica na mjestima prikupljanja i selektiranja otpada, kojem će gravitirati Grad Omiš • Dostupnost sredstava za ulaganja u korištenje obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitost • Planirana ulaganja u modernizaciju i nadogradnju elektroenergetske mreže radi efikasnosti prijenosa • Razvoj vodoopskrbne mreže u zaobalju Prometna infrastruktura • Postojanje nacionalne prometne strategije • Dostupnost ulaganja u prometnu infrastrukturu • Omiška obilaznica (odnosno dionica Omiš-Trogir) prepoznata kao nacionalni strateški projekt • Blizina međunarodne zračne luke Split sa značajnom turističkom funkcijom • Blizina pristaništa i luka za trajekte u Splitu i Makarskoj Urbani prijevoz • Poticanje park & ride i bike & ride sustava • Poticanje uvođenje energetski učinkovitih rješenja u javni prijevoz	• Nedostatak postaja u okviru državne mreže za trajno praćenje kakvoće zraka • Nepostojanje sustavnog praćenje kvalitete i onečišćenosti tla na nacionalnoj razini • Povećanje količine iskrcanog vodenog balasta na području županije što može ugroziti i priobalje Grada Omiša Upravljanje javnim urbanim površinama • Neusklađenost regionalnih (županijskih) i lokalnih prostorno-planskih dokumenata po pitanju zaštite i korištenja pojedinih vrijednih prirodnih područja čime se osporava njihova vrijednost i onemogućava njihovo očuvanje i zaštite • Neusklađenost i nedostatak koordinacije tijela nadležnih za upravljanje šumama (Hrvatske šume) i zaštićenim dijelovima prirode (Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Splitsko-dalmatinske županije) čime dolazi do problema u pitanjima zaštite, upravljanja, saniranja i unaprjeđenja površina u zaštićenim dijelovima prirode Komunalna infrastruktura • Neriješeno dugoročno upravljanje otpadom - potreba za sanacijom odlagališta Karepovac Prometna infrastruktura • Velika zagušenja cestovnog prometa tijekom turističke sezone • Nedostatak zakonskog regulatornog okvira za integrirani promet • Nedostatnost cestovne infrastrukture u prigradskim i gradskim prometnim vezama na županijskoj razini Urbani prijevoz • Loša kvaliteta i loše održavanje javnog prijevoza • Pad broja putnika u svim oblicima javnog prijevoza • Porast korištenja osobnih automobila • Neintegriran javni prijevoz
---	---

- Mogućnost boljeg povezivanja cestovnog i ostalih oblika prometa

Internetska infrastruktura

- Vrlo dobra pokrivenost osnovnim širokopojasnim pristupom na županijskoj razini
- Postojanje okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja
- Mogućnost korištenja postojeće komunalne infrastrukture za razvoj širokopojasne NGA infrastrukture
- Rast potražnje za uslugama temeljenim na širokopojasnom pristupu Internetu
- Mogućnost korištenja sredstava iz ESI fondova za sufinanciranje izgradnje širokopojasne infrastrukture u područjima u kojima ne postoji tržišna isplativost izgradnje
- Uvođenje novih e-sadržaja u obrazovanje, zdravstvo i javnu upravu

- Nepostojanje planova održive urbane mobilnosti

Internetska infrastruktura

- Znatno zaostajanje Grada Omiša za prosjekom Splitsko-dalmatinske županije po zastupljenosti širokopojasnih priključaka
- Nedostatak komercijalnog interesa na nacionalnoj razini za većim ulaganjima u razvoj širokopojasnog Interneta, pa tako i na području Grada Omiša

5. STRATEŠKI OKVIR

5.1. Vizija

Integralni razvoj koji podrazumijeva konkurentno i održivo gospodarstvo uz održivo korištenje prirodnih i društvenih resursa, razvoj poduzetničkog potencijala te porast kvalitete života sveobuhvatna je paradigma na kojoj će se temeljiti sveukupni razvoj Grada Omiša do 2020. godine.

Pojašnjenje vizije

Grad Omiš je mjesto ugodno za život koje stanovništvu pruža mogućnost zadovoljenja svih životnih potreba kroz razvijenu i razgranatu mrežu društvene infrastrukture te kvalitetne i svima dostupne društvene usluge. Grad je gospodarski razvijen i karakteriziraju ga pozitivni gospodarski trendovi temeljeni na valorizaciji postojećih prirodnih i kulturnih resursa koji se održivo koriste i kojima se kvalitetno i racionalno upravlja, a razvijena prometna i komunalna infrastruktura omogućuje visokokvalitetnu povezanost naselja i opremljenost kućanstava. Gospodarstvo je diversificirano i temelji se na visokotehnološkim rješenjima, dok je najvažnija grana gospodarstva turizam čija je ponuda proširena nizom autohtonih lokalnih proizvoda i novih aktivnosti pomoću kojih je sezonalni karakter značajno smanjen, turistička sezona produžena, a turistička ponuda unaprijeđena. Kontinuirano umrežavanje i međusobna suradnja raznolikih aktera iz javnog, privatnog i civilnog sektora postala je glavna odlika cjelokupnog razvoja Grada Omiša čime je poboljšana uključenost stanovništva u proces razvoja, kao i povećano njihovo zadovoljstvo življenja na ovom prostoru.

5.2. Razvojni ciljevi

CILJ 1: Konkurentno i održivo gospodarstvo temeljeno na održivom korištenju prirodnih i društvenih dobara te razvoju poduzetničkog potencijala

Opis

Gospodarstvo predstavlja glavni stup cjelokupnog razvoja Grada Omiša. Kroz otvaranje novih gospodarskih subjekata povećava se zaposlenost, odnosno smanjuje nezaposlenost, čime stanovništvo dobiva mogućnost zadovoljavanja potrebe za radom, te posredno time i egzistencije. Stabilnost lokalnog gospodarstva od izuzetne je važnosti za Grad Omiš i njegovo stanovništvo. Gospodarstva koja se temelje na jednoj dominantnoj djelatnosti podložnija su rizicima koji proizlaze iz takve ovisnosti, a koji se mogu manifestirati kroz krizu u dominantnoj djelatnosti na globalnoj ili nacionalnoj razini, te nepostojanjem drugih djelatnosti koje bi ublažile krizu. U svrhu sveobuhvatnog i stabilnog gospodarskog razvoja nužno je poticati polifunkcionalni gospodarski razvoj koji će se temeljiti na održivom korištenju postojećih prirodnih i društvenih dobara te razvoju poduzetničkog potencijala. Polifunkcionalno gospodarstvo uvelike pridonosi cjelokupnom razvoju ne samo kroz povećanje radnih mjesta u nizu različitih djelatnosti, već i kroz povećanu otpornost na gospodarske krize. Gospodarski potencijali na području Grada Omiša još uvijek nisu u potpunosti iskorišteni, a gospodarski sektori razvijaju se neovisno, bez izraženije sinergije. Upravo zbog naglašene važnosti turizma i nedostatnog stupnja razvijenosti ostalih sektora potrebno je potaknuti gospodarski razvoj koji će se temeljiti na osnaženim djelatnostima svih sektora, kao i njihovoj međusobnoj suradnji. Poduzetništvo na području Grada Omiša ima veliki neiskorišteni potencijal koji je potrebno poticati kroz unaprjeđenje potporne infrastrukture u obliku poslovnih zona i razvoj potpornih institucija kako bi se novim poduzetnicima kroz savjetodavnu pomoć olakšao ulazak na tržište. Sve navedeno će posljedično dovesti do povećanja konkurentnosti gospodarstva što će imati opći pozitivan utjecaj na povećanje kvalitete života svih stanovnika Grada Omiša.

Prioriteti u okviru Cilja 1

- 1.1. Razvoj konkurentnog poduzetništva, obrtništva i industrije
- 1.2. Razvoj prepoznatljive turističke destinacije kroz prostorno uravnotežen i održiv turizam
- 1.3. Unaprjeđenje proizvodnje poljoprivrednih i ribarskih proizvoda s posebnim naglaskom na autohtonim i eko proizvodima

Pokazatelji učinka

Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina	vrijednost	godina		
Rast broja poslovnih subjekata	Broj poslovnih subjekata na 1.000 stanovnika	broj	15,13	2016.	17	2020.	godišnje	FINA
Novopremljena i/ili novoizgrađena poduzetnička infrastruktura	Kumulativna površina novoopremljene i/ili novoizgrađene poduzetničke infrastrukture	m ²	0	2016.	35.000	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta

CILJ 2: Unaprjeđenje kvalitete života kroz ulaganja u razvoj društvene infrastrukture i društvenih usluga

Opis

Razvoj Grada Omiša u narednom razdoblju potrebno je usmjeriti prema interesima i potrebama stanovništva jer upravo ono čini primarni element razvoja Grada Omiša. Temeljni preduvjeti razvoja za zajednicu i pojedinca su adekvatni, kvalitetni i dostupni društveni sadržaji potaknuti adekvatnom društvenom infrastrukturom. Društvena infrastruktura indirektno omogućuje razvoj društvenih sadržaja koji pak direktno utječu na povećanje životnog standarda i kvalitete života Grada Omiša. Osnovne potrebe stanovništva uključuju javne usluge (zdravstvene, obrazovne, socijalne, kulturne, sportsko-rekreacijske i ostale), kvalitetne stambene uvjete te mogućnost zaposlenja. Temeljem analize stanja, utvrđena je nedostatnost razvijenosti društvene infrastrukture i društvenih sadržaja na prostoru Grada Omiša, posebice izvan gradskog naselja Omiša. Upravo zbog toga, ovaj cilj definira razvoj kvalitetne i dostupne društvene sadržaje uz adekvatan razvoj društvene infrastrukture. Takav razvoj predstavlja proces koji zahtjeva djelovanje u svim društvenim sektorima: obrazovanju, zdravstvu, socijalnoj skrbi, stanovanju, kulturi, sportu i rekreaciji te u ostalim društvenim podsektorima. Važan aspekt ovog cilja je povećanje dostupnosti društvenih sadržaja koji nisu jednaki na prostoru Grada Omiša zbog specifične morfologije reljefa i distribucije naselja (izrazita razlika između naselja priobalja i zaobalja). Pritom je važno utjecati na unaprjeđenje obrazovnog sustava na svim razinama jer se na takav način stvaraju preduvjeti za razvoj gospodarski relevantnih obrazovnih programa koji se nastoje razviti kroz prvi cilj. Konačan

rezultat ovog cilja bila bi transformacija Grada Omiša u mjesto kvalitetnog života s dostupnim i visokokvalitetnim društvenim sadržajima iz svih aspekata.

Prioriteti u okviru Cilja 2

- 2.1. Razvoj odgojno-obrazovne infrastrukture i usluga
- 2.2. Povećanje zapošljivosti kroz razvoj ljudskih potencijala i usklađivanje potreba lokalnog tržišta rada i obrazovanja
- 2.3. Unaprjeđen i teritorijalno uravnotežen razvoj socijalne infrastrukture i skrbi uz povećanje socijalne uključenosti
- 2.4. Unaprjeđen i teritorijalno uravnotežen razvoj zdravstvene infrastrukture i skrbi
- 2.5. Unaprjeđenje uređenja i kvalitete stambenih i javnih zgrada
- 2.6. Unaprjeđenje kulturne infrastrukture i sadržaja
- 2.7. Unaprjeđenje sportsko-rekreacijske infrastrukture i sadržaja
- 2.8. Razvoj ostale društvene infrastrukture i sadržaja

Pokazatelji učinka

Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina	vrijednost	godina		
Povećanje broja obnovljenih i opremljenih društvenih ustanova	Broj novoobnovljenih i novoopremljenih društvenih ustanova	broj	0	2016.	10	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta
Stopa nezaposlenosti	Prosječna godišnja stopa nezaposlenosti	broj	17,04	2016.	14,0	2020.	godišnje	HZZ

CILJ 3: Održivo gospodarenje prostornim resursima uz poboljšani standard života i kvalitetu okoliša

Opis

Prostorni resursi predstavljaju temeljnu potporu odvijanju sveukupnih socioekonomskih aktivnosti na prostoru Grada Omiša te omogućuju cjelokupan gospodarskih i društveni razvoj ovog prostora. Važno je pritom omogućiti integrirani međuodnos prirodnog i izgrađenog okoliša kako bi stvarali neraskidivu cjelinu koja kao takva predstavlja životni okoliš stanovništva Grada Omiša. Za unaprjeđenje urbanog okruženja od presudne je važnosti održivo gospodarenje prostornim resursima koje će dovesti do socijalnog blagostanja i gospodarskog prosperiteta. Kako bi se realizirao krajnji cilj poboljšanja životnog standarda i kvalitete okoliša potrebno je unaprijediti komunalnu i prometnu infrastrukturu, kvalitetu okoliša, uvesti okolišno prihvatljive prakse, poticati energetska učinkovitost, održivo upravljati prirodnom i kulturnom baštinom te ju adekvatno valorizirati u kontekstu održivog razvoja. Trenutno stanje komunalne i prometne infrastrukture Grada Omiša stvara određene poteškoće u optimalnom funkcioniranju prostora stoga je važno unaprijediti njihovu efikasnost i stabilnost. Adekvatno upravljanje javnim površinama odlika je održivog razvoja jer implementira mjere koje na trenutno degradiranim površinama stvara novu vrijednost i sadržaje koji svakako mogu povećati kvalitetu života stanovništva. Kroz ovaj cilj definirane su i mjere za integrirano upravljanje postojećim, ali i razvoj novih javnih površina u interesu stanovnika Grada. Posljednji dio ovog cilja predodređen je za stvaranje učinkovitog sustava očuvanja, zaštite i upravljanja prirodnom i kulturnom baštinom jer se upravo Grad Omiš ističe njenim bogatstvom i raznolikošću. Upravo prirodna i kulturna baština Grada čine jedan od najvažnijih prostornih resursa potrebnih u daljnjem razvoju Grada. Iako je utvrđen velik broj prirodnih i antropogenih rizika na prostoru Grada, trenutno stanje nije adekvatno usklađeno s ciljevima zaštite i spašavanja kako stanovništva tako i okoliša. Ovaj cilj stoga predviđa implementaciju mjera koja će povećati sigurnost stanovništva i okoliša u svom urbanom okruženju. Konačan rezultat ovog cilja ističe se u stvaranju okolišno i gospodarski održivog Grada koji valorizira svoje prostorne resurse u skladu s ciljevima održivog razvoja, a u funkciji povećanje životnog standarda stanovništva te zaštite prirodnog i kulturnog okoliša.

Prioriteti u okviru Cilja 3

- 3.1. Unaprjeđenje komunalnih i komunikacijskih infrastrukturnih sustava
- 3.2. Unaprjeđenje efikasnosti prometa na području Grada Omiša u kontekstu prometnih tokova šireg područja, prometne povezanosti i održive urbane mobilnosti
- 3.3. Integrirano upravljanje postojećim i razvoj novih javnih površina
- 3.4. Uspostava učinkovitog sustava očuvanja, zaštite i upravljanja prirodnom i kulturnom baštinom te unaprjeđenje sustava zaštite i spašavanja

Pokazatelji učinka

Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina	vrijednost	godina		
Unaprijeđena komunalna infrastruktura	Kumulativni broj provedenih projekata unaprjeđenja komunalne infrastrukture	broj	0	2016.	15	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta
Novoizgrađene ulice, asfaltirane makadamske ceste i rekonstruirana raskrižja	Kumulativni broj kilometara novih izgrađenih ulica, asfaltiranih makadamskih cesta i rekonstruiranih raskrižja	km	0	2016.	60	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta

CILJ 4: Dobro upravljanje

Opis

Dobro i adekvatno upravljanje pretpostavka je kvalitetnog vođenja i usmjeravanja cjelokupnog razvoja Grada Omiša. Osnova dobrog upravljanja leži u kompetentnoj javnoj samoupravnoj vlasti, suradnji svih sektora (javnog, privatnog i civilnog) prilikom planiranja i provedbe razvojnih aktivnosti te snažnom sektoru organizacija civilnog društva, kao i omogućavanju lake dostupnosti svih informacija zainteresiranom stanovništvu. Za ostvarenje potonjega važan je razvoj digitalnih usluga i stvaranje baza podataka u kojima će biti sakupljeni svi podaci relevantni za razvoj Grada Omiša, kao i gdje će biti dostupne informacije vezane uz razvoj grada i ostale važne teme. S obzirom da je analiza ukazala na nedostatak organizacija civilnog društva u pojedinim razvojnim sektorima, ključno je djelovati na razvoju istih. Potencijali sinergijskog djelovanja trenutno nisu dovoljno iskorišteni, te je nužno poticati suradnju sva tri sektora što će posljedično doprinijeti transparentnom i kvalitetnom procesu planiranja razvoja Grada Omiša.

Prioriteti u okviru Cilja 4

4.1. Povećanje učinkovitosti javne uprave

Pokazatelji učinka

Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina	vrijednost	godina		
Provedba projekata iz Strategije od strane javne uprave	Udio uspješno provedenih projekata iz Strategije od strane javne uprave planiranih u danoj godini	%	0	2016.	60	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta

5.3. Razvojni prioriteti i mjere

CILJ 1: Konkurentno i održivo gospodarstvo temeljeno na održivom korištenju prirodnih i društvenih dobara te razvoju poduzetničkog potencijala

Prioritet 1.1. Razvoj konkurentnog poduzetništva, obrtništva i industrije

Svrha

Podizanje gospodarske aktivnosti kroz poticanje razvoja poduzetničkih potpornih institucija, poduzetničkih zona i stvaranje povoljnog gospodarskog okruženja.

Opravdanje

U Strategiji razvoja poduzetništva malo i srednje poduzetništvo prepoznato je kao ključni sektor za razvoj gospodarstva. Na području Grada Omiša 2014. g. mikro-, mala i srednja poduzeća činila su 99,6% ukupnog broja poduzeća, što potvrđuje njihovu važnost u gospodarskoj aktivnosti grada, ali i za zapošljavanje. Prema pokazatelju gustoće poduzeća Grada Omiša (0,85 poduzeća po km²) analiza pokazuje kako je ona ispod prosjeka Splitsko-dalmatinske županije (2,59 poduzeća po km²) i Republike Hrvatske (1,85 poduzeća po km²). Jednako obilježje prisutno je i usporedbom broja poduzeća na tisuću stanovnika gdje taj broj na području Grada Omiša iznosi 15,15, dok je na razini Splitsko-dalmatinske županije 25,87, a Republike Hrvatske 24,38. navedeni podaci ukazuju na slabiju aktivnost stanovništva u poduzetništvu. Upravo stvaranje povoljnoj i poticajnog gospodarskog okruženja, kao i razvoj potpornih institucija i poduzetničkih zona mogu imati pozitivan utjecaj na razvoj poduzetništva, ali i obrtništva i industrije.

Opis

Ovaj prioritet ostvarit će se kroz četiri mjere koje se odnose na uspostavu mreže i jačanje kapaciteta poduzetničkih potpornih institucija (PPI), razvoj mreže poduzetničkih zona, umrežavanje gospodarskih subjekata na području Grada Omiša te stvaranje povoljnog gospodarskog okruženja i poticanje održivog razvoja industrije. Potpora poduzetnicima nužna je kako bi im se olakšalo poslovanje, a posredno utječe na stvaranje povoljnog gospodarskog okruženja u kojem postoji određena sigurnost. Pritom će poseban naglasak biti stavljen na razvoj kompetencija osoblja zaposlenog u PPI kako bi proces dobivanja informacija i općenito savjetodavnih usluga tekao što brže i kvalitetnije. Navedeno će biti popraćeno nizom

aktivnosti vezanih uz međusobno povezivanje PPI, gradnju i unaprjeđenje objekata te razvijanjem programa za privlačenje ulaganja. Poduzetničke zone predstavljaju važan aspekt gospodarskog razvoja nekog područja, stoga ne nužno provesti analizu postojećih i potencijalnih poduzetničkih zona koje mogu biti nositelji razvoja kroz koncentraciju poduzetnika i gospodarskih aktivnosti. Veliku važnost pritom ima razvoj infrastrukture u poduzetničkim zonama. Umrežavanje gospodarskih subjekata predstavlja velik i trenutno neiskorišten potencijal Grada Omiša, prilikom čega će se naglasak staviti na uspostavu platforme ključnih gospodarskih subjekata i ostale oblike poticanja suradnje i umrežavanja. Navedeno može dovesti do suradnje gospodarskih subjekata međusobno komplementarnih djelatnosti čime se pridonosi diversifikaciji gospodarstva. Održivost predstavlja jedno od temeljnih načela EU te ju je potrebno uvažiti prilikom gospodarskog razvoja. To će biti ostvareno aktivnostima usmjerenima na uvođene visoke tehnologije u proizvodne procese čime se smanjuje onečišćenje tla, vode i zraka.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 1.1.

Mjere	Aktivnosti
1.1.1. Uspostava mreže i jačanje kapaciteta poduzetničkih potpornih institucija (PPI) za razvoj poduzetništva	1.1.1.1. Podrška razvoju javne PPI i privatnih PPI na području Grada Omiša
	1.1.1.2. Izgradnja povezanog sustava PPI (umrežavanje)
	1.1.1.3. Razvoj kompetencija osoblja i suradnika poduzetničkih potpornih institucija
	1.1.1.4. Izgradnja i/ili unaprjeđenje objekata nužnih za pružanje usluga PPI-a
	1.1.1.5. Razvoj programa stručne potpore, savjetodavnih i edukacijskih usluga osobito za poduzetnike-početnike
	1.1.1.6. Pružanje usluga savjetovanja poduzetnika
	1.1.1.7. Razvoj i pružanje pred-inkubacijskih usluga
	1.1.1.8. Razvoj programa za privlačenje ulaganja i internacionalizacije poslovanja
	1.1.1.9. Utvrđivanje sustava i mjera za praćenje učinaka razvijenih programa potpore s ciljem poboljšanja i usklađivanja programa sa stvarnim potrebama poduzetništva na području Grada Omiša
1.1.2. Sustavan razvoj mreže poduzetničkih zona	1.1.2.1. Analiza stanja i potražnje vezano za postojeće i planirane poduzetničke zone
	1.1.2.2. Analiza lokacijskih potencijala različitih poduzetničkih zona na području Grada Omiša te razvoj studija izvodljivosti i ostale dokumentacije

	1.1.2.3. Izrada programa razvoja poduzetničkih zona na području Grada Omiša
	1.1.2.4. Unaprjeđenje infrastrukturne opremljenosti postojećih poduzetničkih zona
	1.1.2.5. Razvoj novih poduzetničkih zona (izgradnja fizičke infrastrukture i opremanje)
	1.1.2.6. Subvencioniranje troškova komunalnih usluga za inicijalno razdoblje poslovanja
1.1.3. Umrežavanje gospodarskih subjekata na području Grada Omiša	1.1.3.1. Uspostava platforme ključnih gospodarskih subjekata Grada Omiša (gospodarsko vijeće za razvoj Grada Omiša)
	1.1.3.2. Razvoj mentorskog pristupa prema novim poduzećima (mapiranje kooperanata i osnivanje lokalnih partnerstava)
	1.1.3.3. Poticanje suradnje socijalnih poduzeća/udruga s gospodarskim subjektima u cilju osmišljavanja društveno korisnih javno-privatnih projekata
	1.1.3.4. Podrška razvoju socijalnog poduzetništva
1.1.4. Stvaranje povoljnog gospodarskog okruženja i poticanje održivog razvoja industrije	1.1.4.1. Nadogradnja i razvoj investicijskog kataloga
	1.1.4.2. Podrška gospodarstvenicima u sudjelovanju na nacionalnim i međunarodnim sajmovima i prezentaciji na tržištu
	1.1.4.3. Identificiranje ključnih elemenata i faktora razvoja industrije visokih tehnologija s integriranom brigom za okoliš

Pokazatelji ishoda za prioritet 1.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Poduzeća u poduzetničkim zonama	Kumulativan broj novih poduzeća smještenih u poslovnim zonama	broj	15	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekta
Program razvoja poduzetničkih zona Grada Omiša	Izrađen Program razvoja poduzetničkih zona Grada Omiša	1	1	2020.	Na kraju razdoblja provedbe	Grad Omiš

Prioritet 1.2. Razvoj prepoznatljive turističke destinacije kroz prostorno uravnotežen i održiv turizam

Svrha

Jačanje sektora turizma putem razvoja prepoznatljive turističke destinacije uz smanjenje sezonalnosti i prostorno uravnotežen i održiv razvoj.

Opravdanje

Postojeće turističke djelatnosti Grada Omiša obilježava izrazita sezonalnost temeljena na ljetnim aktivnostima vezanima uz proizvod „sunce i more“. Na području Grada nalazi se niz kulturnih i prirodnih resursa koji su trenutno nedovoljno iskorišteni, no imaju izuzetno veliki turistički potencijal. Nedostatna valoriziranost resursa utječe na popunjenost smještajnih kapaciteta samo u ljetnom dijelu godine, dok su zimi prazni. Sezonalnost vezana uz turizam, koji je najznačajnija gospodarska grana, ima veliki utjecaj na kretanje stope nezaposlenosti kao i cjelokupnu gospodarsku aktivnost. Bogatstvo kulturne i prirodne ponude moguće je u kombinaciji s konvencionalnim turističkim resursima (more, plaže) iskoristiti kako bi se formirala integrirana turistička ponuda koje će uključivati niz selektivnih oblika turizma, a u teritorijalnom smislu aktivaciju potencijala koji postoje u zaobalju. Sve navedeno doprinijelo bi smanjenju sezonalnosti te povećanju gospodarske aktivnosti i prihoda.

Opis

Kako bi se prioritet ostvario potrebno je razviti selektivne oblike turizma, razviti sustav upravljanja destinacijom i unaprijediti turističku infrastrukturu. Prilikom razvoja selektivnih oblika turizma provesti će se niz aktivnosti usmjerenih prema valorizaciji trenutno nedovoljno iskorištenih potencijala, pri čemu je naglasak na potencijalima zaobalja koje bilježi negativne demografske i gospodarske trendove. Iskorištavanje turističkih potencijala ovoga područja pridonijet će razvoju gospodarske aktivnosti te time i stabilizaciji demografskih i gospodarskih procesa. Važna aktivnost jest povezivanje poslovnih subjekata u turizmu kako bi se stvorila integrirana ponuda, što će pridonijeti stvaranju nove turističke slike Grada Omiša. Unaprjeđenje turističke infrastrukture ima važnu ulogu s obzirom na masovan karakter ljetnog kupališnog turizma i velikog broja turista koji u ljetnim mjesecima borave na području Grada. S druge strane unaprjeđenje infrastrukture selektivnih oblika turizma doprinijet će njihovoj atraktivnosti i privući nove posjetitelje i izvan vrhunca turističke sezone. Razvoj sustava destinacijom predstavlja važan korak u promidžbi Grada Omiša na nacionalnoj, ali i globalnoj razini. Aktivnostima unutar ove mjere želi se stvoriti brand Grada Omiša te poboljšati upravljanje cjelokupnom turističkom ponudom na području Grada.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 1.2.

Mjere	Aktivnosti
1.2.1. Podrška razvoju selektivnih oblika turizma u svrhu jačanja izvansezonske turističke ponude	1.2.1.1. Unaprjeđenje kapaciteta turističkih informacijskih centara za pružanje kvalitetnije podrške agencijama i lokalnim udrugama u kreiranju specijaliziranih ponuda
	1.2.1.2. Koordinacija dionika i poticanje različitih oblika unutarsektorske i međusektorske suradnje u razvoju novih i promociji novih i postojećih turističkih sadržaja i proizvoda povezanih s kulturnom i prirodnom baštinom
	1.2.1.3. Povezivanje poslovnih subjekata u turizmu radi stvaranja integrirane ponude
	1.2.1.4. Organizacija edukacija o mogućnostima razvoja i marketinga selektivnih oblika turizma i integrirane ponude (obala-zaleđe)
	1.2.1.5. Organizacija, promocija i subvencioniranje kulturnih, gastronomskih, glazbenih i sportskih događanja i manifestacija izvan sezone
	1.2.1.6. Potpora projektima revitalizacije zapuštenih ili napuštenih ruralnih cjelina kroz projekte "etno-eko"
	1.2.1.7. Podrška razvoju inovativnih turističkih proizvoda
1.2.2. Razvoj nove te obnova i unaprjeđenje postojeće turističke infrastrukture	1.2.2.1. Definiranje prostorno-planskih uvjeta za nove kapacitete privatnog smještaja
	1.2.2.2. Podrška razvoju smještajne turističke infrastrukture
	1.2.2.3. Podrška podizanju razine kvalitete postojećih smještajnih objekata
	1.2.2.4. Podrška standardizaciji kvalitete turističke infrastrukture
	1.2.2.5. Podrška razvoju luke za nautički turizam te podrška planskom razvoju nautičkog turizma na rijeci Cetini
	1.2.2.6. Podrška obnovi postojećih i razvoju nove javne turističke infrastrukture
	1.2.2.7. Širenje mreže tzv. smeđe signalizacije
	1.2.2.8. Razvoj i unaprjeđenje prostora za održavanje i razvoj infrastrukture za realizaciju turističkih događanja i manifestacija
	1.2.2.9. Unaprjeđenje i prostorno razmještanje postojećih turističkih informativnih centara u cilju bolje vidljivosti i predstavljanja ponude
	1.2.2.10. Podrška razvoju ugostiteljske turističke infrastrukture
	1.2.2.11. Podrška prilagodbi turističke infrastrukture osobama s invaliditetom
1.2.3. Razvoj sustava upravljanja destinacijom	1.2.3.1. Uspostava sustava upravljanja destinacijom (platforma za razvoj turizma i praćenje trendova)

	1.2.3.2. Izrada strategije razvoja turizma
	1.2.3.3. Definirati plan upravljanja prirodnim i kulturnim dobrima u turizmu
	1.2.3.4. Aktivnosti i podrška u brendiranju i certificiranju lokalnih turističkih proizvoda
	1.2.3.5. Edukacija dionika o podizanju kvalitete usluga i procesima upravljanja na razini destinacije
	1.2.3.6. Poticanje uvođenja i korištenja IKT-a u kreiranju i promociji ponude
	1.2.3.7. Razvoj projekata temeljem Marketinškog plana turizma Omiša

Pokazatelji ishoda za prioritet 1.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Turistička posjećenost izvan sezone	Godišnji broj turista izvan turističke sezone	%	10	2020.	godišnje	TZ Grada Omiša
Ispitivanje zadovoljstva posjetitelja različitim elementima ponude destinacije Grada Omiša	Razina zadovoljstva posjetitelja različitim elementima ponude destinacije Grada Omiša	Likertova skala (1-5)	5	2020.	godišnje	TZ Grada Omiša

Prioritet 1.3. Unaprjeđenje proizvodnje poljoprivrednih i ribarskih proizvoda s posebnih naglaskom na autohtonim i eko proizvodima

Svrha

Poticanje razvoja poljoprivrede i ribarstva u svrhu iskorištavanja lokalnih prirodnih resursa, kroz poticanje proizvodnje, prerade i plasmana visokokvalitetnih autohtonih proizvoda.

Opravdanje

Poljoprivreda i ribarstvo važne su gospodarske djelatnosti te jedan od stupova željenog integriranog polifunkcionalnog gospodarskog razvoja Grada Omiša. Postojeći potencijali nedovoljno su iskorišteni, a poljoprivredu karakteriziraju specifični problemi kao što su usitnjenost poljoprivrednih gospodarstava i nedostatak znanja poljoprivrednika o konkurentnom poslovanju. Poteškoću u navedene dvije djelatnosti predstavlja i

nepovezanost gospodarskih subjekata s prerađivačkom industrijom koja ima mogućnost preraditi poljoprivredne i ribarske proizvode te i plasirati kao finalne proizvode na tržište. Poljoprivreda u zaobalju Grada Omiša suočava se i s problemima vezanima uz depopulaciju tog prostora, starost stanovništva te nedostatkom inovativnih metoda i tehnologija. Zbog navedenog je djelatnost poljoprivrede znatno oslabljena. Nerazvijenost poljoprivrede i ribarstva ogleda se i u izuzetno malom udjelu zaposlenih u primarnom sektoru koji je 2011. g. iznosio tek 1,3% ukupno zaposlenih. Potencijal razvoja poljoprivrede i ribarstva leži prvenstveno u mogućnosti njihova povezivanja s djelatnostima turizma i prerađivačke industrije koji su razvijeni na području Grada Omiša.

Opis

Ovaj prioritet namjerava se ostvariti kroz tri mjere koje se odnose na potporu poslovanju subjekata u poljoprivredi i ribarstvu, poticanju ekološke poljoprivredne proizvodnje i kroz podršku potpornim organizacijama u poljoprivredi i ribarstvu. Kako bi se riješili mnogobrojni problemi vezani uz poljoprivredu i ribarstvo, koji se odnose na usitnjenost zemljišta, nedostatak znanja i inovativnosti te korištenje novih tehnologija, kao i znanja o konkurentnom poslovanju, planira se provesti niz aktivnosti kojima će se vlasnicima pružiti savjetodavna podrška i sve potrebne informacije koje će im pomoći da unaprijede poljoprivrednu proizvodnju i povećaju količinu ulova. U sklopu potpora poslovanju subjekata u navedenim djelatnostima provest će se i niz seminara, skupova i edukacija kroz koje će se zainteresiranim također prenijeti nova saznanja iz poljoprivrede i ribarstva. Ekološka poljoprivredna proizvodnja vrlo je bitna te ekološki proizvodi stječu sve veću popularnost zbog porasta svijesti stanovništva o hrani. Veliki potencijal prisutan je u mogućnosti plasmana ekoloških proizvoda u ljetnom dijelu godine mnogobrojnim turistima. U sklopu ove mjere provest će se edukacije o mogućnostima i potencijalima ekološke poljoprivrede, kao i subvencioniranje ekološke poljoprivredne proizvodnje. Veliku važnost u poljoprivredi i ribarstvu imaju lokalne akcijske grupe i lokalne akcijske grupe u ribarstvu, stoga će se provesti niz aktivnosti usmjerenih na podršku djelovanju navedenih grupa.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 1.3.

Mjere	Aktivnosti
1.3.1. Potpora poslovanju subjekata u poljoprivredi i ribarstvu	1.3.1.1. Savjetovanje i potpora vlasnicima u procesu okrupnjavanja zemljišta i rješavanju vlasničkih odnosa
	1.3.1.2. Osmišljavanje mjera za osiguravanje navodnjavanja poljoprivrednih površina
	1.3.1.3. Poticanje programa edukacije gospodarskih subjekata u poljoprivredi i ribarstvu
	1.3.1.4. Organizacija seminara/skupova za umrežavanje i povezivanje zainteresiranih poslovnih subjekata
	1.3.1.5. Subvencioniranje zadruga i udruga iz poljoprivrednih i ribarskih djelatnosti
	1.3.1.6. Sudjelovanje i promocija/brendiranje prepoznatljivih lokalnih poljoprivrednih i ribarskih proizvoda na domaćem (i stranom) tržištu i sajmovima
	1.3.1.7. Subvencioniranje nabave poljoprivredne i ribarske opreme
	1.3.1.8. Poticanje suradnje poljoprivrednih subjekata i javnih znanstvenih institucija u cilju zaštite i promocije autohtonih vrsta
	1.3.1.9. Podrška mladim poljoprivrednicima u razvoju djelatnosti
1.3.2. Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje	1.3.2.1. Subvencioniranje ekološke poljoprivredne proizvodnje
	1.3.2.2. Edukacija poljoprivrednika i zadruga o mogućnostima i potencijalima ekološke poljoprivrede
	1.3.2.3. Poticanje (subvencioniranje) razvoja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i poljoprivredne proizvodnje autohtonih vrsta, podizanje standarda ponude i povezivanje s turističkim sektorom
1.3.3. Podrška potpornim organizacijama u poljoprivredi i ribarstvu	1.3.3.1. Podrška djelovanju lokalnih akcijskih grupa (LAG-ova) i lokalnih akcijskih grupa u ribarstvu
	1.3.3.2. Podrška pri izradi lokalnih razvojnih strategija
	1.3.3.3. Osmišljavanje sustava kontrole kvalitete proizvoda
	1.3.3.4. Pružanje financijske i stručne potpore interesnim udruženjima poljoprivrednih proizvođača i ribara

Pokazatelji ishoda za prioritet 1.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Povećanje broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava	Povećanje prosječne poljoprivredne gustoće	broj poljoprivrednih gospodarstava na 1.000 stanovnika	31,4	2020.	godišnje	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
Ekološka poljoprivredna gospodarstva	Broj ekoloških poljoprivrednih gospodarstava	broj	0	2020.	godišnje	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

CILJ 2: Unaprjeđenje kvalitete života kroz ulaganja u razvoj društvene infrastrukture i društvenih usluga

Prioritet 2.1. Razvoj odgojno-obrazovne infrastrukture i usluga

Svrha

Unaprjeđenje odgojno-obrazovnog sustava čime se stvaraju uvjeti za jači gospodarski razvoj, ali i podići kvaliteta infrastrukture i usluga u odgojno-obrazovnom sektoru.

Opravdanje

Analiza stanja ukazuje na potrebu daljnjeg razvoja odgojno-obrazovne infrastrukture i usluga, prvenstveno kroz osiguravanje adekvatnog prostora za odvijanje svih nastavnih i izvannastavnih aktivnosti u objektima predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. Važan aspekt predstavlja dostupnost odgojno-obrazovanih ustanova stanovnicima svih naselja područja Grada Omiša, što je potrebno unaprijediti kroz daljnji razvoj prijevoza učenika, ali i planiranje izgradnje novih objekata u naseljima u kojima za time postoji potreba. Negativni demografski procesi zaobalja djelomično su povezani s nedostatkom društvene infrastrukture, odnosno njenom slabom dostupnošću, što se jednim dijelom odnosi i na dostupnost odgojno-obrazovnih ustanova. Stoga treba imati na umu kako razvoj odgojno-obrazovne infrastrukture posljedično pridonosi stabilizaciji negativnih demografskih procesa u zaobalju. Uvjeti u pojedinim obrazovnim ustanovama nisu adekvatni, pa tako Srednja škola Jure Kaštelan nema vlastitu sportsku dvoranu, već se nastava tjelesne i zdravstvene kulture održava u dvorani Osnovne škole Josip Pupačić, koja je k tome po broju učenika jedna od najvećih osnovnih škola u Republici Hrvatskoj. Veliki dio odgojno-obrazovnih ustanova nije u potpunosti prilagođen osobama s invaliditetom, što je također problematika koju je potrebno adresirati i riješiti.

Opis

Ovaj prioritet se namjerava ostvariti provođenjem mjere poboljšanja uvjeta i kvalitete usluga sustava odgoja i obrazovanja na svim razinama. U sklopu mjere provest će se aktivnosti opremanja i adaptacije prostora predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih objekata, te će se izgraditi Centar predškolskog odgoja kao središnja ustanova predškolskog odgoja na području Grada Omiša. Važnu aktivnost predstavlja koordinacija javnog prijevoza učenika sa satnicama škola i izvannastavnim aktivnostima, čime će se doprinijeti kvalitetnijem i

racionalnijem korištenju vremena učenika, te će se smanjiti važnost roditelja prilikom prijevoza djece, što s druge u nekim slučajevima može posljedično otvoriti njima mogućnosti za traženje posla. Vrlo važne stavke ostvarenja prioriteta su i aktivnosti sufinanciranja programa asistenata i pomoćnika u nastavi te prilagodbe odgojno-obrazovnih ustanova za pristup osobama s invaliditetom, kao i potpora pristupa obrazovanju skupinama u nepovoljnom položaju i pripadnicima manjina.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 2.1.

Mjere	Aktivnosti
2.1.1. Pобољшanje uvjeta i kvalitete usluga sustava odgoja i obrazovanja na svim razinama	2.1.1.1. Osiguranje adekvatnog prostora za provođenje nastavnih i izvannastavnih aktivnosti
	2.1.1.2. Izgradnja Centra predškolskog odgoja
	2.1.1.3. Izgradnja, opremanje i adaptacija dječjih vrtića
	2.1.1.4. Opremanje i unaprjeđenje odgojno-obrazovnih ustanova za dnevni boravak predškolske djece
	2.1.1.5. Koordinacija javnog prijevoza sa satnicama škola i izvannastavnim aktivnostima
	2.1.1.6. Podrška edukaciji nastavnika u stjecanju digitalnih kompetencija, posebice onih u strukovnom obrazovanju
	2.1.1.7. Jačanje kapaciteta obrazovnih institucija koje provode programe strukovnog obrazovanja
	2.1.1.8. Daljnji razvoj i sufinanciranje programa asistenata i pomoćnika u nastavi, osiguranje potrebne opreme i prostora
	2.1.1.9. Prilagodba odgojno-obrazovnih ustanova za pristup osobama s invaliditetom
	2.1.1.10. Mjere unaprjeđenja pristupa kvalitetnom obrazovanju za djecu i učenike iz skupina u nepovoljnom položaju i pripadnicima manjina

Pokazatelji ishoda za prioritet 2.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Unaprijeđena odgojno-obrazovna infrastruktura	Broj novoizgrađenih, obnovljenih i opremljenih društvenih ustanova	broj	4	2020.	godišnje	Grad Omiš
Opremljene odgojno-obrazovne ustanove	Udio odgojno-obrazovnih ustanova novoopremljenih specijaliziranom opremom	%	60	2020.	godišnje	Grad Omiš

Prioritet 2.2. Povećanje zapošljivosti kroz razvoj ljudskih potencijala i usklađivanje potreba lokalnog tržišta rada i obrazovanja

Svrha

Povećanje zapošljivosti i razvoj obrazovnog sustava koji će biti usklađen s gospodarskim potrebama u svrhu povećanja mogućnosti zapošljavanja.

Opravdanje

Usklađivanje obrazovnih programa s tržištem rada jedan je od preduvjeta za gospodarski rast i razvoj te stoga postoji velika izrazita potreba posvećivanja pozornosti usklađenosti upisa u strukovne škole s kretanjima na tržištu rada. Na području Grada Omiša postoji određen nesklad između programa srednjoškolskog obrazovnog sustava i realnih potreba tržišta rada. Analiza pokazuje kako je potrebno povećati broj upisanih i stipendiranih učenika i studenata u nizu deficitarnih obrazovnih programa kao što su zidar, vodoinstalater, automehaničar, geodetski tehničar, medicinska sestra, poljoprivredni tehničar, elektrotehničar te niz drugih zanimanja deficitarnih u Gradu Omišu. Uz navedeno potrebno je povećati mogućnost zapošljavanja svih skupina stanovništva, pri čemu poseban naglasak treba staviti na dugotrajno nezaposlene osobe, ali i općenito na omogućavanje prekvalifikacije i provedbe programa cjeloživotnog obrazovanja, što pridonosi mogućnostima zaposlenja stanovništva.

Opis

Ostvarenje ovog prioriteta planira se postići kroz dvije mjere koje se odnose na poticanje usklađivanja potreba gospodarstva i sustava obrazovanja te kroz mjeru jačanja zapošljivosti i podrške radu lokalnih dionika u razvoju zapošljivosti. U okviru prve mjere predviđa se provođenje programa stipendiranja, osposobljavanja i prekvalifikacije u deficitarna zanimanja, podrška u realizaciji mjera samozapošljavanja te poticanje razvoja novih obrazovnih programa usklađenih sa strateškim usmjerenjima gospodarstva. Navedene aktivnosti doprinijet će usklađenosti obrazovanja s realnim potrebama gospodarstva na području Grada Omiša putem čega će se doprinijeti snažnijem gospodarskom razvoju u budućnosti. Povećanje mogućnosti zapošljivosti iznimno je bitno kako bi se smanjila nezaposlenost, prvenstveno dugotrajno nezaposlenih osoba, a navedeno se planira postići provođenjem niza aktivnosti poticanja zapošljivosti kroz niz programa, individualne podrške, savjetovanja i radionica.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 2.2.

Mjere	Aktivnosti
2.2.1. Poticanje usklađivanja potreba gospodarstva i sustava obrazovanja	2.2.1.1. Poticanje razvoja novih obrazovnih programa usklađenih sa strateškim usmjerenjima gospodarstva
	2.2.1.2. Poticanje suradnje obrazovnih institucija i gospodarskih subjekata
	2.2.1.3. Programi stipendiranja, osposobljavanja i prekvalifikacije u deficitarna zanimanja
	2.2.1.4. Podrška u realizaciji mjera samozapošljavanja
2.2.2. Jačanje zapošljivosti i podrška radu lokalnih dionika u razvoju zapošljivosti	2.2.2.1. Podrška razvoju mjera zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba
	2.2.2.2. Aktivnosti individualne podrške, savjetovanja i osposobljavanja za usavršavanje kompetencija i radnih vještina
	2.2.2.3. Podrška programima cjeloživotnog obrazovanja
	2.2.2.4. Podrška provedbi aktivnosti usmjerenih na podizanje javne svijesti o mogućnostima cjeloživotnog obrazovanja
	2.2.2.5. Potpora lokalnim partnerstvima za zapošljavanje (LPZ)
	2.2.2.6. Potpora za radionice osposobljavanja i unaprjeđenje vještina za stručnjake u sustavu socijalne skrbi i dionika u izravnom radu s ranjivim skupinama
	2.2.2.7. Podrška programu stručnog osposobljavanja
	2.2.2.8. Podrška i mjere potpore za osposobljavanje i zapošljivost NEET skupine

Pokazatelji ishoda za prioritet 2.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Samozaposlene osobe	Kumulativan broj osoba koje su pokrenule samostalno poslovanje	broj	20	2020.	godišnje	HZZ
Zaposlene osobe nakon pohađanja programa cjeloživotnog učenja i prekvalifikacije	Broj osoba koje su se zaposlile unutar godinu dana nakon pohađanja programa cjeloživotnog učenja i prekvalifikacije	broj	100	2020.	godišnje	ASOO

Prioritet 2.3. Unaprjeđen i teritorijalno uravnotežen razvoj socijalne infrastrukture i skrbi uz povećanje socijalne uključenosti

Svrha

Podizanje kvalitete sustava socijalne skrbi i promicanje socijalne uključenosti sa svrhom unaprjeđenja sustava upravljanja i organizacije aktivnosti za osjetljive skupine.

Opravdanje

Analiza pokazuje kako na području Grada Omiša postoji tek jedna institucionalizirana ustanova za socijalnu skrb – Centar za socijalnu skrb Omiš. Osim Centra na području Grada ne postoje drugi oblici institucionalizirane socijalne skrbi, što predstavlja poseban problem uzevši u obzir visoke stope nezaposlenosti potaknute gospodarskom krizom te sve veći udio starijeg stanovništva zbog procesa starenja. Navedene skupine traže posebnu pažnju, stoga je nužno kontinuirano razvijati i unapređivati socijalnu infrastrukturu i usluge, kao i poticati socijalnu uključenost svih skupina stanovništva. Potreba za institucionalnom skrbi posebno će biti bitna u budućnosti zbog uznapređovalog procesa starenja stanovništva, zbog čega će doći do povećanja potrebe za domovima za starije i nemoćne. Posebnu pažnju treba usmjeriti na socijalno ugrožene skupine, ali i na provođenje aktivnosti za mlade.

Opis

Ovaj prioritet planira se ostvariti kroz tri mjere. Prva mjera odnosi se na poboljšanje uvjeta i kvalitete usluga institucija socijalne skrbi u sklopu čega se planira uspostava baze pružatelja i korisnika socijalnih usluga, umrežavanje i koordinacija svih dionika u području socijalne skrbi, poboljšanje infrastrukture i opremanje pružatelja socijalnih usluga u svrhu pružanja kvalitetnijih socijalnih usluga u zajednici, opremanje i potpora rada mobilnih timova izvaninstitucionalne skrbi, razvoj infrastrukture za smještaj i boravak starijih osoba te sustavno obrazovanje i osposobljavanje stručnjaka u institucijama socijalne skrbi. Druga mjera odnosi se na podršku pružanju socijalnih usluga u lokalnim zajednicama s ciljem razvoja izvaninstitucionalne socijalne skrbi, a u sklopu nje predviđa se razvoj usluga deinstitutionalnog smještaja za osobe s posebnim potrebama, pružanje usluga osobne asistencije, razvoj klubova i mobilnih timova za osobe s posebnim potrebama i invaliditetom, razvoj izvaninstitucionalnih oblika skrbi za osobe starije dobi, razvoj dnevnih rehabilitacijskih programa za deinstitutionalizirane korisnike, razvoj dnevnih rehabilitacijskih programa za deinstitutionalizirane korisnike, unaprjeđenje i razvoj programa za djecu i mlade s poremećajima u ponašanju, razvoj usluga savjetovanja i pomaganja obiteljima, pojedinačno i

grupno savjetovanje s roditeljima i skrbnicima, unaprjeđenje stručnih kapaciteta ustanova za pružanje izvaninstitucionalnih oblika usluga socijalne skrbi te niz savjetodavnih usluga. Treća mjera odnosi se na aktivno uključivanje socijalno ugroženih skupina i mladih u život zajednice u sklopu čega je predviđena provedba aktivnosti vezanih uz poboljšanje dostupnosti usluga za osobe s invaliditetom, poticanje socijalne uključenosti i zapošljivosti Hrvatskih branitelja i civilnih žrtava Domovinskog rata, subvencioniranje prijevoza socijalno ugroženih skupina stanovništva te razvoj socijalnih usluga za mlade.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 2.3.

Mjere	Aktivnosti
2.3.1. Poboljšanje uvjeta i kvalitete usluga institucija socijalne skrbi	2.3.1.1. Uspostava baze pružatelja i korisnika socijalnih usluga
	2.3.1.2. Umrežavanje i koordinacija svih dionika u području socijalne skrbi
	2.3.1.3. Poboljšanje infrastrukture i opremanje pružatelja socijalnih usluga u svrhu pružanja kvalitetnijih socijalnih usluga u zajednici
	2.3.1.4. Opremanje i potpora radu mobilnih timova izvaninstitucionalne skrbi
	2.3.1.5. Razvoj infrastrukture za smještaj i dnevni boravak starijih osoba
	2.3.1.6. Sustavno obrazovanje i osposobljavanje stručnjaka u institucijama socijalne skrbi
2.3.2. Podrška pružanju socijalnih usluga u lokalnim zajednicama s ciljem razvoja izvaninstitucionalne socijalne skrbi	2.3.2.1. Razvoj usluga deinstitutionalnog smještaja za osobe s posebnim potrebama
	2.3.2.2. Pružanje usluga osobne asistencije, razvoj klubova i mobilnih timova za osobe s posebnim potrebama i invaliditetom
	2.3.2.3. Razvoj izvaninstitucionalnih oblika skrbi za osobe starije dobi
	2.3.2.4. Razvoj dnevnih rehabilitacijskih programa za deinstitutionalizirane korisnike
	2.3.2.5. Unaprjeđenje i razvoj programa za djecu i mlade s poremećajima u ponašanju
	2.3.2.6. Unaprjeđenje podrške za djecu i mlade bez roditeljske skrbi te udomljavanje
	2.3.2.7. Razvoj usluga savjetovanja i pomaganja obiteljima, pojedinačno i grupno savjetovanje s roditeljima i skrbnicima
	2.3.2.8. Unaprjeđenje i razvoj savjetodavnih usluga i pomaganja mladima nakon napuštanja institucionalne skrbi

	2.3.2.9. Unaprjeđenje stručnih kapaciteta ustanova za pružanje izvaninstitucionalnih oblika usluga socijalne skrbi
2.3.3. Aktivno uključivanje socijalno ugroženih skupina i mladih u život zajednice	2.3.3.1. Poboljšanje dostupnosti usluga za osobe s invaliditetom
	2.3.3.2. Poticanje socijalne uključenosti i zapošljivosti Hrvatskih branitelja i civilnih žrtava Domovinskog rata
	2.3.3.3. Subvencioniranje prijevoza socijalno ugroženih skupina stanovništva
	2.3.3.4. Razvoj socijalnih usluga za mlade
	2.3.3.5. Podrška programima socijalnog uključivanja socijalno ugroženih skupina stanovništva
	2.3.3.6. Poticanje suradnje svih dionika u razvoj programa socijalnog uključivanja

Pokazatelji ishoda za prioritet 2.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Deinstitucionalizacija socijalne skrbi	Kumulativni broj osoba koje su prešle s institucionalne na izvaninstitucionalnu socijalnu skrb	broj	15	2020.	godišnje	CzSS Omiš
Mobilni timovi socijalne skrbi	Broj mobilnih timova socijalne skrbi	broj	2	2020.	godišnje	CzSS Omiš

Prioritet 2.4. Unaprjeđen i teritorijalno uravnotežen razvoj zdravstvene infrastrukture i skrbi

Svrha

Unaprjeđenjem sustava zdravstvene skrbi i infrastrukture povećala bi se opća kvaliteta života u Gradu Omišu.

Opravljanje

Na području Grada Omiša u djelatnosti zdravstvene zaštite djeluje jedan Dom zdravlja (primarna zdravstvena zaštita) dok ustanova sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite nema. Osim Doma zdravlja u sklopu kojeg djeluju ordinacije opće/obiteljske medicine, zdravstvene zaštite dojenčadi i predškolske djece, zdravstvene zaštite žena, dentalne medicine, biokemijski laboratorij i ordinacija radiološke dijagnostike, postoji i Hitna pomoć u sklopu Doma zdravlja, kao i Zavod za javno zdravstveno sa Službom za školsku i sveučilišnu medicinu i Službom za epidemiologiju zaraznih bolesti. Osim navedenih postoji i nekoliko privatnih ordinacija na području Grada Omiša. Broj ugovorenih timova u području zdravstvene

zaštite nije u potpunosti usklađen s propisanim kvotama Mreže javne zdravstvene službe jer nedostaje jedna ordinacija dentalne medicine. Ordinacije zdravstvene zaštite centralizirane su prilikom čega su gotovo u cijelosti smještene u naselju Omiš. Time je dostupnost zdravstvenih usluga stanovnicima ostalih naselja smanjena. Nijedna od ljekarni ne radi kao dežurna ljekarna što znači da u hitnim slučajevima pacijenti ili opterećuju postojeći sustav hitne pomoći ili se upućuju u najbliže dežurne ljekarne koje se nalaze u gradu Splitu. U području zdravstvene zaštite postoji i problematika opremljenosti i adekvatnosti infrastrukture, zbog čega je nužno poduzeti niz aktivnosti kako bi se kvaliteta i dostupnost zdravstvenih usluga povećala.

Opis

Ovaj prioritet ostvarit će se kroz mjeru kojom se teži poboljšati pristup hitnoj i primarnoj zdravstvenoj zaštiti te kvaliteti zdravstvenih usluga. Navedeno će se ostvariti provođenjem niza aktivnosti vezanih uz podršku obnovi i opremanju zdravstvene infrastrukture, proširenju zdravstvenih usluga, poboljšanju sustava hitne pomoći i osiguravanju i podršci uspostavi dodatnih timova hitne pomoći. Zbog sezonalno karaktera turizma i pritiska na ustanove zdravstvene zaštite u ljetnim mjesecima predviđa se uspostava sezonskog medicinskog centra. Predviđeno je i kontinuirano pružanje podrške jačanju kapaciteta privatnog sektora u zdravstvu i usavršavanju zdravstvenog osoblja, kao i provođenje analize potrebe osnivanja jedinstvenog sanitarnog centra. Udruge u sektoru zdravstva su malobrojne, stoga se jedna aktivnost odnosi na pružanje podrške udrugama koje djeluju unutar ovog sektora kao i poticanje njihova umrežavanja.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 2.4.

Mjere	Aktivnosti
2.4.1. Poboljšanje pristupa hitnoj i primarnoj zdravstvenoj zaštiti te kvalitete zdravstvenih usluga	2.4.1.1. Podrška obnovi i opremanju zdravstvene infrastrukture
	2.4.1.2. Podrška proširenju zdravstvenih usluga
	2.4.1.3. Poboljšanje sustava hitne pomoći te osiguravanje i podrška dodatnim timovima hitne pomoći
	2.4.1.4. Uspostava (sezonskog) medicinskog centra
	2.4.1.5. Podrška jačanju kapaciteta privatnog sektora u zdravstvu
	2.4.1.6. Podrška usavršavanju zdravstvenog osoblja
	2.4.1.7. Analiza potrebe osnivanja jedinstvenog sanitarnog centra
	2.4.1.8. Podrška udrugama u sektoru zdravstva i njihovo umrežavanje

Pokazatelji ishoda za prioritet 2.4.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Obnovljena i opremljena zdravstvena infrastruktura	Broj novoobnovljenih i opremljenih jedinica zdravstvene infrastrukture	broj	2	2020.	godišnje	HZJZ
Dodatni timovi hitne medicinske pomoći	Broj osnovanih dodatnih timova hitne medicinske pomoći	broj	2	2020.	godišnje	Grad Omiš

Prioritet 2.5. Unaprjeđenje uređenja i kvalitete stambenih i javnih zgrada

Svrha

Povećanje kvalitete stambenih jedinica na području Grada Omiša s ciljem povećanja kvalitete stanovanja i života.

Opravdanje

Na području Grada Omiša omjer kućanstava i stanova iznosi 1:2,16 te je znatno viši od onog na razini Splitsko-dalmatinske županije (1,65) i Republike Hrvatske (1,48). Primjetno je da je gradnja kuća dominantan način gradnje na području Grada Omiša, dok je gradnja stanova slabije zastupljena. U odnosu na broj stanova iz 2001. g., 2011. g. je evidentno povećanje stambenog fonda za gotovo trećinu. Kako visoki porast stanogradnje na području ne prati i jednako nagli porast broja stanovništva, nameće se zaključak da je riječ o porastu stambene stanogradnje namijenjene turizmu. Prema komunalnoj opremljenosti analiza pokazuje kako su stambene jedinice na području Grada Omiša slabije opremljene u odnosu na Splitsko-dalmatinsku županiju. Prvenstveno se to odnosi na stanove zaobalja. Sekundarno stanovanje, odnosno vikendaštvo, jedan je od najizraženijih problema vezanih uz stanovanje na području Grada Omiša. Posljedice ovakvog tipa korištenja stambenog fonda očituju se u smanjenju sekundarnog i rastu tercijarnog sektora djelatnosti, ali i u sporijem razvoju hotelijerskog turizma. Ova pojava najizraženija je u priobalju koje je turistički najrazvijeniji dio Grada.

Opis

Ovaj prioritet planira se ostvariti kroz dvije mjere. Prva mjera predviđa planiranje i gradnju stanova iz programa društveno-poticane stanogradnje (POS) u sklopu koje su planirane aktivnosti analize potreba za stanovima iz navedenog programa, izrada programa za izgradnju

socijalnih stanova, obnova i gradnja socijalnih stanova, razrada pravilnika o dodjeli socijalnih stanova te podrška daljnjem razvoju POS programa. Navedenim aktivnostima žele se stvoriti uvjeti za stambeno zbrinjavanje najugroženijih skupina stanovništva kojima bi se time omogućila bolja kvaliteta života, kao i osigurala stambena sigurnost. Druga mjera odnosi se na poticanje obnove i infrastrukturnog opremanja stambenih i javnih zgrada u sklopu koje se predviđa subvencioniranje osnovnog infrastrukturnog opremanja kuća i stanova siromašnih obitelji te uređenje objekata u javnom vlasništvu u svrhu povećanja funkcionalnosti.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 2.5.

Mjere	Aktivnosti
2.5.1. Planiranje i gradnja stanova iz programa društveno poticane stanogradnje-POS	2.5.1.1. Provedba analize potreba za stanovima iz programa društveno poticane stanogradnje
	2.5.1.2. Izrada programa za izgradnju socijalnih stanova
	2.5.1.3. Obnova i gradnja socijalnih stanova
	2.5.1.4. Razrada pravilnika za dodjelu socijalnih stanova
	2.5.1.5. Podrška daljnjem razvoju POS programa
2.5.2. Poticanje obnove i infrastrukturnog opremanja stambenih i javnih zgrada	2.5.2.1. Subvencioniranje osnovnog infrastrukturnog opremanja kuća i stanova siromašnih obitelji
	2.5.2.2. Uređenje objekata u javnom vlasništvu radi povećanja funkcionalnosti

Pokazatelji ishoda za prioritet 2.5.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Obnovljene ili novosagrađene javne ili stambene jedinice	Kumulativna površina obnovljenih ili novosagrađenih javnih ili stambenih jedinica	m ²	1.000	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekata
Obnovljeni i izgrađeni stanovi POS programa	Kumulativni broj obnovljenih i izgrađenih stanova POS-a	broj	5	2020.	godišnje	Grad Omiš

Prioritet 2.6. Unaprjeđenje kulturne infrastrukture i sadržaja

Svrha

Razvoj kulturne infrastrukture i sadržaja s ciljem povećanja kvalitete društvenog života i većeg životnog standarda.

Opravdanje

Većina kulturne infrastrukture i kulturnih sadržaja Grada Omiša smještena je u njegovom središnjem naselju Omišu. U ostalim naseljima Grada izražen je nedostatak javnih ustanova u kulturi te pripadajućih kulturnih programa. Zbog toga se kulturno-umjetnički sadržaji u naseljima oslanjaju na postojeću infrastrukturu drugih ustanova, poput obrazovnih ili upravnih. Knjižničarska djelatnost obavlja se u školskim knjižnicama, ali kako su one namijenjene samo školarcima, potrebe stanovništva koje se nalazi izvan sustava osnovnog obrazovanja nisu namirene. Kulturno-umjetnički programi i manifestacije odvijaju se u dvoranama mjesnih domova, osnovnih i područnih škola i ostalih pogodnih objekata. Analiza stanja je ukazala kako se upravo nedostatak prostornih kapaciteta za kvalitetnu provedbu aktivnosti kulturnih ustanova ističe kao najveći problem u području kulture. Trenutno najveći i najopremljeniji prostor nalazi se u Ilirskom sjemeništu koje raspolaže sa 120-150 sjedećih mjesta što je nedostatan kapacitet za sve potrebe Grada. Također postoji potreba za izgradnjom i opremanjem Doma kulture s adekvatno opremljenim multimedijalnim dvoranama koji bi mogao objediniti sve kulturne ustanove koje djeluju na području Grada.

Opis

Ovaj prioritet namjerava se ostvariti kroz četiri mjere. Prva mjera odnosi se na unaprjeđenje kulturnih sadržaja i programa te poticanje uključenosti u kulturne aktivnosti u sklopu koje je predviđeno osnivanje kulturne platforme s ciljem jačanja suvremene kulturne produkcije, razvoj platforme koja će podržati suradnju institucija iz područja kulture, kulturnih i kreativnih industrija i dionika iz civilnog sektora, podrška jačanju promocije, vidljivosti, organizaciji kulturnih događaja, poticanje uključenosti civilnog sektora u kulturu i suradnje gospodarskog i kulturnog sektora, te primjena informacijskih tehnologija u sklopu koje će se digitalizirati knjižnička i arhivska građa. Drugom mjerom predviđeno je unaprjeđenje infrastrukture u kulturi u sklopu koje će se modernizirati postojeći i osigurati novi prostori za djelovanje kulture, izgraditi pozornica za otvorenom, razviti tematski interpretacijski centri, osigurati prostori za djelovanje udruga i KUD-ova i ostale aktivnosti unaprjeđenje kulturne infrastrukture. Treća mjera odnosi se na unaprjeđenje sustava upravljanja kulturnim

programima i aktivnostima, a u sklopu nje predviđene su aktivnosti poput izrade Strategije kulturnog razvitka Grada Omiša, uspostavljanje sustava za koordinirano i efikasno upravljanje i financiranje kulturnih programa i aktivnosti, podrška radu Kulturnog vijeća Grada Omiša, jačanje kapaciteta u kulturnim ustanovama te poticanje suradnje i umrežavanja kulturnih udruga. Kulturne i kreativne industrije imaju sve veću važnost i veliki potencijal biti jedan od stupova nositelja cjelokupnog razvoja zbog svoje mogućnosti integracije s ostalim djelatnostima (turizam, obrtništvo itd.) stoga se u sklopu ovog prioriteta provodi mjera razvoja kreativnih i kulturnih industrija koja obuhvaća aktivnosti izrade strategija razvoja kreativnih i kulturnih industrija, poticanje razvoja i osiguravanje prostora za djelovanje kreativnih i kulturnih industrija te njihovu promociju i poticanje međusobne suradnje svih aktera razvoja ovih djelatnosti.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 2.6.

Mjere	Aktivnosti
2.6.1. Unaprjeđenje kulturnih sadržaja i programa te poticanje uključenosti u kulturne aktivnosti	2.6.1.1. Osnivanje kulturne platforme s ciljem jačanja suvremene kulturne produkcije
	2.6.1.2. Razvoj platforme koja će podržati suradnju institucija iz područja kulture, kulturnih i kreativnih industrija i dionika iz civilnog sektora
	2.6.1.3. Podrška organizaciji kulturnih događanja i programa tijekom cijele godine
	2.6.1.4. Podrška jačanju promocije, vidljivosti i posjećenosti događanja i manifestacija kroz prilagodbu programa
	2.6.1.5. Primjena IKT tehnologija za unaprjeđenje usluga i promociju kulture
	2.6.1.6. Digitalizacija knjižne i arhivske građe
	2.6.1.7. Unapređenje suradnje s odgojno-obrazovnim institucijama kako bi se kontinuirano djelovalo na aktivnije uključivanje djece i mladih u kulturni život Grada
	2.6.1.8. Poticanje suradnje gospodarskog i kulturnog sektora s ciljem razvoja projekata i osiguranja održivih izvora financiranja
	2.6.1.9. Poticanje uključenosti civilnog sektora u kulturu i inovativne kulturno-umjetničke djelatnosti
	2.6.1.10. Potpora izradi publikacija i drugim promidžbenim aktivnostima
2.6.2. Unaprjeđenje infrastrukture u kulturi	2.6.2.1. Modernizacija postojećih i osiguravanje novih adekvatnih prostora za kulturne djelatnosti (multifunkcionalan kulturni centar i dr.)
	2.6.2.2. Osiguranje prostora za izvedbene umjetnosti

	2.6.2.3. Izgradnja atraktivne pozornice na otvorenom
	2.6.2.4. Razvoj tematskih interpretacijskih centara
	2.6.2.5. Prilagodba kulturnih ustanova za pristup osobama s invaliditetom
	2.6.2.6. Osiguranje prostora za djelovanje udruga i KUD-ova
	2.6.2.7. Obnova i rekonstrukcija znamenitosti kulturne/tradicijske baštine
	2.6.2.8. Izgradnja, obnova i opremanje kulturnih centara (domova kulture)
2.6.3. Unaprjeđenje sustava upravljanja kulturnim programima i aktivnostima	2.6.3.1. Izrada Strategije kulturnog razvitka Grada Omiša
	2.6.3.2. Uspostavljanje sustava za koordinirano i efikasno upravljanje i financiranje kulturnih programa i aktivnosti
	2.6.3.3. Osnivanje i podrška radu Kulturnog vijeća Grada Omiša s ciljem strateškog usmjeravanja investicija u programe u kulturi
	2.6.3.4. Jačanje stručnih i administrativnih kapaciteta u kulturnim ustanovama
	2.6.3.5. Podrška zaštiti i obnovi nematerijalne kulturne baštine
	2.6.3.6. Podrška umrežavanju udruga, KUD-ova i kulturnih institucija u razvoju i realizaciji kulturnih programa
	2.6.3.7. Poticanje međunarodne suradnje udruga i institucija u kulturi
2.6.4. Razvoj kreativnih kulturnih industrija	2.6.4.1. Izrada strategije razvoja kulturne i kreativne industrije
	2.6.4.2. Poticanje razvoja i osiguravanje prostora za djelovanje kulturnih i kreativnih industrija
	2.6.4.3. Promocija kulturnih i kreativnih industrija na domaćem i stranom tržištu
	2.6.4.4. Osnaživanje partnerstva između kulturnih i kreativnih industrija i svih vrsta obrazovnih i kulturnih institucija

Pokazatelji ishoda za prioritet 2.6.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Razvoj postojećih i uvođenje novih infrastrukturnih kapaciteta u kulturi	Površina novoobnovljenih ili novoizgrađenih infrastrukturnih kapaciteta u kulturi	m ²	4.000	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekata
Strategija kulturnog razvitka Grada Omiša	Izrađena Strategija kulturnog razvitka Grada Omiša	1	1	2020.	Na kraju razdoblja provedbe	Grad Omiš

Prioritet 2.7. Unaprjeđenje sportsko-rekreacijske infrastrukture i sadržaja

Svrha

Povećanje kvalitete sportsko-rekreacijske infrastrukture i obogaćivanje sportsko-rekreacijskih sadržaja na području Grada Omiša u svrhu zadovoljenja rekreacijskih potreba stanovništva.

Opravdanje

Rekreacija je jedna od glavnih komponenti socijalne funkcija korištenja slobodnog vremena i neophodna je za ostvarivanje visoke kvalitete života. Na području Grada Omiša prisutna je centralizacija sportsko-rekreacijske infrastrukture kao i pravnih osoba registriranih za obavljanje sportske djelatnosti, pri čemu je 87,5% njih smješteno u naselju Omiš. Sportska infrastruktura Grada Omiša uključuje jedan gradski stadion („Anđelko Marušić Ferata”), jednu gradsku sportsku dvoranu (Ribnjak), sportsku dvoranu Osnovne škole Josip Pupačić, Malu dvoranu, dva sportska centra (Punta i Planovo), tenis terene (Autokamp Galeb), jedan fitness centar, dvije streljane (Čelina i Zvečanje) i niz uređenih penjališta (Program javnih potreba u sportu, 2016; Strategija razvoja rada Omiša, 2011). Sportske terene i igrališta imaju naselja Blato na Cetini, Borak, Čišla, Dočine, Donji Dolac, Dubrava, Gata, Kostanje, Kučiće, Naklice, Nemira, Nova sela, Podgrađe, Seoca, Srijane, Trnbusi, Tugare i Slime. Na području Grada godišnje se održava 12 sportskih manifestacija. S obzirom na svoj prirodni položaj uz more, kanjon rijeke i planine, područje Grada Omiša nudi i mnoštvo sadržaja za rekreaciju na otvorenom poput ronjenja, jedrenja na dasci, planinarenja, speleologije, sportskog penjanja, zip-linea, biciklizma, paraglidinga, kajakinga, kanuinga, raftinga i trekkinga, te je navedene potencijale potrebno snažnije iskoristiti u svrhu cjelokupnog razvoja.

Opis

Ovaj prioritet ostvarit će se kroz dvije mjere kojima će se unaprijediti sportsko-rekreacijska infrastruktura te biti poticana uključenost u sportsko-rekreativne aktivnosti. U sklopu prve mjere predviđene su aktivnosti obnove, izgradnje i opremanja sportsko-rekreacijske infrastrukture, javnih dječjih igrališta i izgradnja trim staza. U sklopu mjere poticanja uključenosti u sportsko-rekreativne aktivnosti predviđeno je podizanje svijesti stanovnika svih dobnih skupina o važnosti sporta i rekreacije kroz aktivnosti poticanja organizacije sportskih događanja, posebice za djecu i mlade, promotivne aktivnosti usmjerene k poticanju sudjelovanja stanovništva s cijelog područja Grada u sportsko-rekreacijskim aktivnostima, te poticanje suradnje turističkog i sportsko-rekreacijskog sektora. Navedenim mjerama i

aktivnostima želi se približiti stanovništvu sport i rekreacija te ponuditi povoljnije i kvalitetnije okruženje za bavljenje navedenim aktivnostima.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 2.7.

Mjere	Aktivnosti
2.7.1. Unaprjeđenje sportsko-rekreacijske infrastrukture	2.7.1.1. Obnova, izgradnja i opremanje sportsko-rekreacijske infrastrukture
	2.7.1.2. Izgradnja i rekonstrukcija javnih dječjih igrališta
	2.7.1.3. Izgradnja trim staza
2.7.2. Poticanje uključenosti u sportsko-rekreativne aktivnosti	2.7.2.1. Poticanje organizacije sportskih događanja i aktivnosti, posebice za djecu i mlade
	2.7.2.2. Promotivne aktivnosti za sudjelovanje stanovnika čitavog područja Grada Omiša u programima sporta i sportske rekreacije i društvenog života
	2.7.2.3. Poticanje suradnje turističkog i sportsko-rekreacijskog sektora

Pokazatelji ishoda za prioritet 2.7.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Izgrađena sportsko-rekreacijska infrastruktura	Površina novoizgrađene sportsko-rekreacijske infrastrukture	m ²	15.000	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekata
Opremljena dječjih igrališta i školske dvorane	Broj uređenih/opremljenih dječjih igrališta i školskih dvorana	broj	5	2020.	godišnje	Izvešća o provedbi projekata

Prioritet 2.8. Razvoj ostale društvene infrastrukture i sadržaja

Svrha

Valorizacija postojećih starih i napuštenih objekata društvene infrastrukture i njihovo stavljanje u funkciju u svrhu unaprjeđenja društvene infrastrukture i sadržaja.

Opravdanje

Društvena infrastruktura predstavlja jednu od okosnica cjelokupnog razvoja Grada Omiša te je bitan preduvjet pri podizanju kvalitete života stanovništva. Društvena infrastruktura obuhvaća niz elemenata kao što su kulturno-umjetničke, odgojno-obrazovne, zdravstvene, sigurnosne, financijske, religijske ustanove, te ustanove socijalne skrbi, poštanske ustanove i sve ostale ustanove bitne za funkcioniranje društva i podizanje kvalitete života. Kontinuirano unaprjeđenje društvene infrastrukture od iznimnog je značaja za podizanje zadovoljstva stanovništva Grada Omiša, stoga je nužno iskoristiti sve dostupne resurse kako bi se to ostvarilo. Napuštene i neiskorištene objekte moguće prenamijeniti i adaptirati kako bi mogli biti iskorišteni za neku od društvenih funkcija, čime se pridonosi ostvarenju cjelokupnog cilja povećanja kvalitete života i širenje mreže društvenih ustanova.

Opis

Navedeni prioritet ostvarit će se provođenjem mjere razvoja ostale društvene infrastrukture i sadržaja za lokalne zajednice. U sklopu mjere predviđena je rekonstrukcija, renovacija i modernizacija starih i napuštenih društvenih objekata s ciljem revitalizacije društvenih sadržaja, kao i opći razvoj ostale društvene infrastrukture i društvenih sadržaja. Navedenim aktivnostima poboljšat će se raširenost i kvaliteta dostupnosti društvenih usluga.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 2.8.

Mjera	Aktivnosti
2.8.1. Razvoj ostale društvene infrastrukture i sadržaja za lokalne zajednice	2.8.1.1. Rekonstrukcija, renovacija i modernizacija starih i napuštenih društvenih objekata s ciljem revitalizacije društvenih sadržaja
	2.8.1.2. Razvoj ostale društvene infrastrukture potrebne lokalnim zajednicama
	2.8.1.3. Razvoj ostalih društvenih sadržaja

Pokazatelji ishoda za prioritet 2.8.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Novoobnovljeni i izgrađeni društveni objekti	Kumulativna površina novoobnovljenih i izgrađenih društvenih objekata	m ²	15.000	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekata

CILJ 3: Održivo gospodarenje prostornim resursima uz poboljšani standard života i kvalitetu okoliša

Prioritet 3.1. Unaprjeđenje komunalnih i komunikacijskih infrastrukturnih sustava

Svrha

Unaprjeđenje komunalnih infrastrukturnih sustava kroz niz aktivnosti u sustavu vodoopskrbe, odvodnje, internetske infrastrukture, gospodarenja otpadom te u sustavu opskrbe energijom s ciljem povećanja općih standarda kvalitete života u Gradu Omišu.

Opravdanje

Najveći problemi Grada Omiša javlja se u prostorno neujednačenom razvoju infrastrukturnih sustava koji pritom nejednake kvalitete opskrbljuju samo dio lokalnog stanovništva. Pokrivenost kućanstava javnom vodoopskrbnom mrežom na području Grada Omiša iznosi 91,4 % što ukazuje na potrebu proširenja vodoopskrbne infrastrukture kako bi se omogućila vodoopskrba svakom stanovniku Grada Omiša. Postojeću vodoopskrbnu infrastrukturnu mrežu potrebno je modernizirati te proširiti. S druge strane, javna kanalizacijska infrastruktura na području Grada Omiša pokriva tek trećinu kućanstava i to samo u priobalnim naseljima te predstavlja ekološki nepovoljan faktor za Grad Omiš i postojeće prirodne resurse. Potrebno je stoga realizirati, modernizirati i proširiti sustav odvodnje, pročišćavanja i ispuštanja otpadnih voda kako bi se izbjegla degradacija okoliša te onečišćenje izvorišta pitke vode. U kontekstu gospodarenja otpadom, Grad Omiš nema sustavan i kvalitetan program gospodarenja otpadom s reciklažnim dvorištem, već svoj otpad odlaže na splitskom Karepovcu (koji također traži dislokaciju funkcije). Realizacijom adekvatne infrastrukture za odlaganje otpada i recikliranje omogućuje se rješavanje pitanja gospodarenja otpada u Gradu. Internetska infrastruktura u 21. st. predstavlja neizbježan infrastrukturni sustav koji utječe na kvalitetu života, ali i gospodarska kretanja. Od ukupnog broja kućanstava polovica koristi Internet do 10 Mbit/s, a veće brzine 30 Mbit/s samo 0,5 % kućanstava stoga je potrebna modernizacija infrastrukture i širenje mreže čime će se unaprijediti životni standard i mogućnosti razvoja ICT industrije. Posljednji segment prioriteta koji ukazuje na potrebe razvoja je infrastruktura opskrbe energijom. Grad Omiš bilježi kontinuiran porast potrošnje el. energije te je jasna potreba za jačanjem postojećeg elektroenergetskog sustava, ali i otvara mogućnosti za energetske osamostaljenje kroz iskorištavanje alternativnih energenata. Provođenje mjera energetske učinkovitosti ima veliku važnost u postizanju ušteda energije

što posljedično utječe i na povećanje kvalitete života. Rješavanjem postojećih problema navedenih infrastrukturnih sustava omogućio bi se viši životni standard svih stanovnika Grada, ali i jači temelji za opći gospodarski rast.

Opis

Ovim prioritetom predviđene su četiri mjere koje bi svojim aktivnostima utjecale na unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom i sanaciju zagađenih lokacija, razvoj i unaprjeđenje učinkovitog sustava vodoopskrbe i odvodnje, razvoj i unaprjeđenje učinkovitog sustava telekomunikacijske infrastrukture te razvoj, obnova i unaprjeđenje učinkovitog i održivog sustava opskrbe energijom. Prva mjera predviđena je za unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom kroz razvoj infrastrukture za odlaganje otpada i recikliranje, nabavu posebne opreme za gospodarenje otpadom, sanaciju ekološki kritičnih točaka te divljih i starih odlagališta otpada, podizanje svijesti stanovništva o održavanju komunalnog reda i važnosti odvojenog sakupljanja otpada te uspostavu sustava održavanja komunalnog reda Grada Omiša. Druga mjera predviđa obnovu, proširenje i povećanje kapaciteta vodoopskrbne infrastrukture s naglaskom na područja u kojima ona nedostaje, zaštitu vodocrpilišta, podizanje svijesti lokalnog stanovništva o obzirnom korištenju vodnih resursa, dok s druge strane predviđa rekonstrukciju i proširenje mreže za prikupljanje i odvodnju otpadnih voda, realizaciju sustava odvodnje, korištenje modernih tehnologija, rješavanje problema septičkih jama te jačanje ljudskih potencijala u sektoru vodoopskrbne i odvodnje. Treća mjera predviđa aktivnosti unaprjeđenja telekomunikacijske i internetske infrastrukture te razvoj HotSpotova. Posljednja mjera ovog prioriteta potiče razvoj plinooopskrbne i elektroenergetske infrastrukture, a potiče i razvoj OIE te pruža aktivnosti povećanja energetske učinkovitosti u javnom, privatnom i civilnom sektoru.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 3.1.

Mjere	Aktivnosti
3.1.1. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom i sanacija zagađenih lokacija	3.1.1.1. Razvoj infrastrukture za odlaganje otpada i recikliranje
	3.1.1.2. Nabava posebne opreme za gospodarenje otpadom
	3.1.1.3. Sanacija ekološki kritičnih točaka te divljih i starih odlagališta otpada
	3.1.1.4. Unaprjeđenje sustava odvojenog sakupljanja, recikliranja i ponovne upotrebe otpada
	3.1.1.5. Podizanje svijesti stanovništva o održavanju komunalnog reda i važnosti odvojenog sakupljanja otpada

	3.1.1.6. Uspostava sustava održavanja komunalnog reda Grada Omiša
3.1.2. Razvoj i unaprjeđenje učinkovitog sustava vodoopskrbe i odvodnje	3.1.2.1. Obnova i proširenje vodoopskrbne infrastrukture (posebice u područjima u kojima ona nedostaje)
	3.1.2.2. Povećanje kapaciteta vodoopskrbnog sustava
	3.1.2.3. Planiranje i realizacija kontinuirane zaštite vodocrpilišta
	3.1.2.4. Aktivnosti podizanja svijesti lokalnog stanovništva i posjetitelja o obzirnom i štedljivom korištenju vode
	3.1.2.5. Rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih dijelova mreže za prikupljanje i odvodnju otpadnih voda i oborinske odvodnje
	3.1.2.6. Realizacija planiranog sustava odvodnje pročišćavanja i ispuštanja otpadnih voda
	3.1.2.7. Širenje mreže za prikupljanje i odvodnju otpadnih voda prema zaobalju
	3.1.2.8. Poticanje korištenja modernih tehnologija u sustavu zbrinjavanja otpadnih voda
	3.1.2.9. Osiguranje izgradnje, održavanja i pražnjenja nepropusnih septičkih jama
	3.1.2.10. Jačanje ljudskih kapaciteta i opremanje odgovornih institucija za rad i održavanje sustava odvodnje
3.1.3. Razvoj i unaprjeđenje telekomunikacijske infrastrukture te povećanje pokrivenosti internetom	3.1.3.1. Izgradnja i razvoj mreža sljedeće generacije (NGN) u područjima u kojima nije dostupna infrastruktura za širokopojasni pristup internetu brzinama od 30 Mbit/s i većim
	3.1.3.2. Razvoj infrastrukture za širokopojasni pristup internetu s brzinama 30 Mbit/s i većim u cilju povećanja broja kućanstava korisnika infrastrukture za širokopojasni pristup internetu i povećanja atraktivnosti poduzetničkih zona
	3.1.3.3. Razvoj HotSpotova
3.1.4. Razvoj, obnova i unaprjeđenje učinkovitog i održivog sustava opskrbe energije	3.1.4.1. Planiranje, razvoj i realizacija strateškog projekta razvoja plinoopskrbne infrastrukture na području Grada Omiša i Splitsko-dalmatinske županije
	3.1.4.2. Podrška daljnjem razvoju elektroenergetske mreže na području Grada Omiša
	3.1.4.3. Rekonstrukcija i gradnja proizvodnih sustava transformatorskih stanica i dalekovoda u cilju pouzdanijeg napajanja i podizanja prijenosne moći
	3.1.4.4. Poticanje korištenja OIE, kroz analizu potencijala i izradu potrebne dokumentacije za projekte korištenja hidropotencijala rijeke Cetine (gradnja malih hidroelektrana Prančević i Čikotina Lađa), energije vjetra (gradnja vjetrolekatrana) i sunčeve energije

	3.1.4.5. Podrška povećanja energetske učinkovitosti javnih i privatnih građevina
	3.1.4.6. Mjere poticanja energetske učinkovitosti u javnoj rasvjeti
	3.1.4.7. Adaptacija i modernizacija javne rasvjete
	3.1.4.8. Provedba promotivnih programa i programa edukacije građana i MSP-ova o važnosti i mogućnostima povećanja energetske učinkovitosti i korištenja OIE
	3.1.4.9. Mjere poticanje povećanja energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih energenata u MSP-u

Pokazatelji ishoda za prioritet 3.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Stanovništvo priključeno na sustav odvodnje	Udio stanovništva priključenog na sustav odvodnje	%	60	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekata
Novoizgrađeni objekti za unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Broj reciklažnih dvorišta i zelenih otoka	broj	40	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekata

Prioritet 3.2. Unaprjeđenje efikasnosti prometa na području Grada Omiša u kontekstu prometnih tokova šireg područja, prometne povezanosti i održive urbane mobilnosti

Svrha

Unaprjeđenje prometne infrastrukture s ciljem povećanja efikasnosti prometa i realizacije održive urbane mobilnosti, prometne povezanosti na lokalnoj i regionalnoj razini te povećanja dostupnosti naselja u Gradu Omišu.

Opravdanje

Postojeći prometni sustav Grada Omiša orijentiran je na cestovni promet u priobalnom dijelu u okviru Jadranske turističke ceste (državna cesta D8) i autoceste A1 Zagreb-Split-Dubrovnik s postojećim izlazom Blato na Cetini. Intenzivan turistički razvoj danas znatno opterećuje kvalitetnu organizaciju prometa što se najviše očituje u opterećenosti Jadranske turističke

ceste koja prolazi samim središtem Omiša te ne postoji odgovarajuća alternativa. Ta alternativa omogućila bi se realizacijom obilaznice koja je planirana u okviru splitske zaobilaznice Trogir-Omiš. Prostorni razvoj Omiša nisu pratila odgovarajuća rješenja u pogledu nadogradnje postojeće Jadranske turističke ceste stoga ona danas ima mnogo križanja bez dodatnih krakova za skretanje, ima slabu vidljivost, slabu protočnost te nije prilagođena odvijanju međugradskog i prigradskog javnog prijevoza. Takva cestovna infrastruktura onemogućuje kvalitetnu organizaciju pješačkog i biciklističkog prometa. U kontekstu cestovne infrastrukture ističu se i potreba za jačanjem poveznica samog gradskog naselja Omiša s izlazom na autocesti A1 Blato na Cetini te potreba za obnovom postojeće cestovne mreže s naseljima Grada Omiša. U okviru pomorskog prometa istaknuta je potreba za modernizacijom i proširenjem postojeće luke Omiš koju karakteriziraju nedostatak kvalitetnih operativnih, komunalnih i nautičkih dijelova te nedostatak prometne i druge komunalne infrastrukture. Osim problema u okviru same omiške gradske luke, javlja se i potreba za obnovom lokalnih morskih luka i luka posebnih namjena. U kontekstu javnog prijevoza javlja se mogućnost, ali i potreba za osiguravanjem bolje dostupnosti naselja i obnovom postojeće infrastrukture. Važno je naglasiti i potencijal razvoja intermodalne infrastrukture u prometu koja može kombinirati postojeći cestovni, pomorski i obližnji zračni promet (Split i Dubrovnik). Evidentirani problemi u pogledu razvoja biciklističke infrastrukture uvelike su vezani uz smanjenu sigurnost biciklista na prometnicama, neprilagođenosti postojećih prometnica za potrebe biciklista te općenito slabu prepoznatljivost korištenja alternativnih vrsta prijevoza prilikom kraćih putovanja (bicikl i pješčenje).

Opis

Za realizaciju ovog prioriteta predviđene su četiri mjere koje sinergično doprinose unaprjeđenju efikasnosti prometnog sustava Grada Omiša. Prva mjera orijentirana je na unaprjeđenje cestovne prometne mreže i sustava za upravljanje i sigurnost u prometu. Kako bi se realizirala mjera predviđena je podrška izgradnji projekta obilaznice Grada, podrška u rekonstrukciji državne ceste D8 i županijskih cesta (te čvorišta i dionica-poveznica na autoput), podrška u izgradnji novih dionica nerazvrstanih prometnica i obnova postojećih te izgradnjom uličnih i cestovnih spojeva uz rekonstrukciju kritičnih raskrižja. Mjera ujedno predviđa i aktivnosti koje su orijentirane na unaprjeđenje pješačke infrastrukture u naseljima i uz veće prometnice (prvenstveno D8), poboljšanje prometne signalizacije, povećanje zaštite okoliša uz prometnice, implementaciju ITS sustava te poboljšanje regionalne mobilnosti kroz sanaciju kritičnih točaka. Druga mjera orijentirana je na unaprjeđenje sustava javnog prometa

i jačanje multimodalne (intermodalne) funkcije prometa. Ovom mjerom predviđene su aktivnosti izrade plana razvoja sustava javnog gradskog i prigradskog prijevoza na području Grada, izrade plana održive urbane mobilnosti, podrška pružanju usluga prijevoza na manje isplativim linijama, nabavu eko-friendly vozila u funkciji javnog prijevoza, uspostave dužobalnog javnog gradskog prijevoza (manjim putničkim brodovima) te modernizacijom korištenja sustava javnog prijevoza. Uz navedeno, ova mjera predviđa i jačanje multimodalne funkcije gradskog naselja Omiša organizacijom sustava povezivanja svih sastavnica prometa, razvoj sustava park & ride i bike & ride, analizu potrebe za javnim garažama te razvoj alternativnih oblika prometa. Treća mjera predviđa unaprjeđenje pomorske infrastrukture i usluga kroz infrastrukturna proširenja gradske luke Omiš, morskih luka za javni promet lokalnog značaja i luka posebnih namjena, a uz to će se aktivnosti vezane uz komunalne lučice, vezove za turističke brodove i brodice, te aktivnosti vezane uz uspostavu javnog dužobalnog linijskog prijevoza i prijevoza prema otoku Braču. Posljednja mjera u ovom prioritetu predviđa razvoj pješačkog i biciklističkog prometa kroz obnovu i izgradnju sustava biciklističkih staza i biciklističke i pješačke infrastrukture, uspostavu sustava javnih bicikala, provedbu kampanja za popularizaciju biciklizma te obnovu i izgradnju sustava pješačkih staza.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 3.2.

Mjere	Aktivnosti
3.2.1. Unaprjeđenje cestovne prometne mreže i sustava za upravljanje i sigurnosti u prometu	3.2.1.1. Podrška izgradnji strateškog projekta obilaznice Grada Omiša (dio dionice splitske obilaznice)
	3.2.1.2. Podrška u rekonstrukciji državne ceste D8 i županijskih cesta, te čvorišta i dionica-poveznica na autocestu
	3.2.1.3. Izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih dionica nerazvrstanih prometnica i obnova postojećih
	3.2.1.4. Izgradnja nedostajućih uličnih i cestovnih spojeva i rekonstrukcija raskrižja
	3.2.1.5. Gradnja pješačkih staza uz prometnice, pješačkih nadhodnika i pothodnika (posebice na državnoj cesti D8), biciklističko-pješačkih mostova
	3.2.1.6. Poboljšanje infrastrukture pješačkih zona i javno prometnih površina (izgradnja šetnica i sl.)
	3.2.1.7. Poboljšanje prometne signalizacije na nerazvrstanim i lokalnim cestama
	3.2.1.8. Mjere povećanja zaštite okoliša od štetnog djelovanja prometa (bukobrani, bankine...)
	3.2.1.9. Implementacija inteligentnog prometnog sustava (ITS) nadzora i upravljanja prometom

	3.2.1.10. Pобољшanje regionalne mobilnosti kroz nadogradnju infrastrukture i sanaciju crnih/kritičnih točaka u prometnoj mreži
3.2.2. Unaprjeđenje sustava javnog gradskog i prigradskog prijevoza i jačanje multimodalne funkcije	3.2.2.1. Izrada plana razvoja sustava javnog gradskog i prigradskog prijevoza na području Grada Omiša
	3.2.2.2. Izrada i implementacija plana održive urbane mobilnosti (POUM)
	3.2.2.3. Podrška pružanju usluga prijevoza na manje isplativim linijama
	3.2.2.4. Potpora nabavi eko-friendly autobusa i unaprjeđenju infrastrukture javnih prijevoznika
	3.2.2.5. Uspostava sustava dužobalnog javnog gradskog prijevoza putem nabave manjih putničkih brodova koji zadovoljavaju standarde niske emisije ugljika
	3.2.2.6. Podrška modernizaciji korištenja sustava javnog prijevoza putem uvođenja jedinstvene prijevozne karte, sustava obavješćavanja putnika, beskontaktnog plaćanja, pametne karte i sl.
	3.2.2.7. Jačanje multimodalne funkcije grada Omiša boljim sustavom povezivanja cestovnog prometa i javnog gradskog i prigradskog prijevoza, biciklističkog prometa, pomorskog prometa i gradske luke, pristaništa na rijeci Cetini
	3.2.2.8. Razvoj sustava infrastrukture park and ride te bike and ride
	3.2.2.9. Analiza potreba i izgradnja javnih garaža (posebice na području Punta)
	3.2.2.10. Razvoj alternativnih prometnih sustava
3.2.3. Unaprjeđenje pomorske infrastrukture i usluga	3.2.3.1. Podrška rekonstrukciji i infrastrukturnom proširenju gradske luke Omiš
	3.2.3.1. Modernizacija morskih luka za javni promet lokalnog značaja
	3.2.3.2. Podrška izgradnji nove i uređenju postojeće infrastrukture luka posebne namjene
	3.2.3.3. Analiza potreba i izrada plana obnavljanja i izgradnje komunalnih lučica
	3.2.3.4. Gradnja vezova za turističke brodove
	3.2.3.5. Izgradnja novih vezova za brodice
	3.2.3.6. Uspostava javnog dužobalnog linijskog prijevoza u funkciji javnog gradskog i međugradskog prijevoza Urbane aglomeracije Split
	3.2.3.7. Uspostava brodskih linija prema otoku Braču
3.2.4. Razvoj pješačkog i biciklističkog prometa	3.2.4.1. Obnova postojećih i izgradnja novih sustava biciklističkih staza

	3.2.4.2. Izgradnja i unaprjeđenje biciklističke i pješačke infrastrukture
	3.2.4.3. Uvođenje sustava javnih bicikala
	3.2.4.4. Provedba kampanja za popularizaciju biciklizma i edukacija biciklista
	3.2.4.5. Planiranje, nadogradnja postojećih i izgradnja novih sustava pješačkih staza

Pokazatelji ishoda za prioritet 3.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Povećanje sigurnosti u prometu	Broj saniranih točaka s većom opasnošću za sudionike u prometu	broj	15	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekata
Izgrađene i obnovljene prometne trase	Broj novoizgrađenih i obnovljenih prometnih trasa	broj	40	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekata

Prioritet 3.3. Integrirano upravljanje postojećim i razvoj novih javnih površina

Svrha

Povećanje kvalitete gospodarenja i korištenja javnih površina kroz integrirano upravljanjem postojećim i razvojem novih javnih površina te aktiviranjem brownfield područja s ciljem prenamjene u društvene, turističke i ostale gospodarske svrhe.

Opravdanje

Na prostoru Grada Omiša nalazi se pet brownfield područja s velikim potencijalom prenamjene u društvene, turističke ili ostale gospodarske svrhe. Njihovom adaptacijom i prenamjenom podiže se vrijednost gradskih prostora u vidu regeneracije urbanih površina, reurbanizacije te stimuliranju održivog razvoja, a sve u kontekstu razvoja društveno korisnih sadržaja u funkciji povećanja kvalitete života. Brownfield područja u gusto urbaniziranim prostorima poput gradskog naselja Omiš važna su stavka održivog razvoja. Druga komponenta prioriteta predstavlja javne površine koje čine javni parkovi, trgovi, javne travnate površine, drvoredi i dr. Prosječna površina javnih zelenih površina u Gradu Omišu iznosi 3,7 m² što je znatno niže od županijskog prosjeka te je jasno istaknuta potreba za obnovom i proširenjem

postojećih te razvoju novih javnih površina. Javne zelene površine značajne su za gusto urbanizirana područja poput gradskog naselja Omiš jer smanjuju troškove energije, imaju povoljne mikroklimatske karakteristike, povećavaju opće zdravlje stanovništva i kvalitetu okoliša te svakako povećavaju turističku atraktivnost Grada.

Opis

Ovaj prioritet predviđa dvije mjere koje će sinergičnim djelovanjem povećati vrijednost urbanog prostora. Prva mjera orijentirana je na prenamjenu brownfield područja kroz razvoj dokumentacije za prenamjenu i aktiviranje brownfield područja te pripreme i realizacije projekata obnove posebno naglašenih objekata. Navedena aktivnost prvenstveno cilja na prostore bivše tvornice cementa „Ranko Šperac“, bivši vojni objekt u Slimenu, „Dom omladine“, bivši vojni kompleks Ostrvica te prostor srušene tvornice cementa Palaveršić. Druga komponenta prioriteta predviđa tri aktivnosti orijentirane na unaprjeđenje i gospodarenje javnim površinama. Navedena mjera realizirat će se unaprjeđenjem postojećih i gradnjom novih javnih gradskih površina, osiguravanjem kontinuiranog i adekvatnog održavanja javnih gradskih površina te uvođenjem registra ili informacijskog sustava javnih površina radi efektivnijeg modela upravljanja i jednostavnijim planiranjem obnove i razvoja novih javnih površina.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 3.3.

Mjere	Aktivnosti
3.3.1. Prenamjena brownfield područja	3.3.1.1. Razvoj dokumentacije za prenamjenu i aktiviranje brownfield područja
	3.3.1.2. Aktivnosti pripreme i realizacije projekata obnove: preuređenje prostora bivše tvornice cementa "Renko Šperac" u područje ugostiteljsko-turističke namjene; preuređenje prostora bivšeg vojnog objekta u naselju Slime-Dovanj u interpretacijski centar adrenalinskog turizma; preuređenje objekta "Dom omladine" u coworking kulturni centar; prenamjena bivšeg vojnog kompleksa Ostrvica u poduzetnički centar za potporu poljoprivrednicima; prostor srušene tvornice cementa Palaveršić
3.3.2. Unaprjeđenje i gospodarenje javnim površinama	3.3.2.1. Unaprjeđenje postojećih i gradnja novih javnih gradskih površina
	3.3.2.2. Osiguravanje kontinuiranog i adekvatnog održavanja i uređenja javnih gradskih površina
	3.3.2.3. Uvođenje registra ili informacijskog sustava javnih površina

Pokazatelji ishoda za prioritet 3.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Obnova brownfield područja	Površina obnovljenih brownfield područja	m ²	5.000	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekata
Uspostavljanje informacijskog sustava javnih zelenih površina	Uveden registar javnih zelenih površina	1	1	2020.	Na kraju razdoblja provedbe	Izvješća o provedbi projekata

Prioritet 3.4. Uspostava učinkovitog sustava očuvanja, zaštite i upravljanja prirodnim i kulturnom baštinom te unaprjeđenje sustava zaštite i spašavanja

Svrha

Poboljšanje gospodarenja elementima prirodne i kulturne baštine kroz promicanje njihovog očuvanja, obnove i valorizacije te unaprjeđenje sustava zaštite i spašavanja sa svrhom povećanje sigurnosti okoliša i stanovništva u svom urbanom okruženju.

Opravdanje

Analiza stanja ukazala je na iznimno bogatstvo prirodnim i kulturnom baštinom te se nameću kao vrijedni prostorni resursi u kontekstu turističke valorizacije. Kanjon rijeke Cetine već je zaštićen kao značajni krajobraz, a lokalitet Ruskamen kao spomenik prirode, dok na prostoru Grada postoji čak pet predloženih lokaliteta za zaštitu. Na prostoru Grada postoji čak šest elemenata ekološke mreže Natura 2000 koja pokriva gotovo polovinu ukupne površine Grada. S druge strane kulturnu baštinu čine čak 45 elemenata materijalne kulturne baštine iz domene arheološke baštine, fortifikacijskih kompleksa, gospodarskih, sakralnih i stambenih građevina te ruralnih i urbanih cjelina. Njihova obnova, revitalizacija i implementacija u turističke aktivnosti uz primjerenu zaštitu važna je stavka budućeg razvoja Grada Omiša. Uz zaštitu posebno vrijednih prirodnih elemenata potrebno je implementirati mjere zaštite cjelokupnog okoliša Grada Omiša te primijeniti mjere zaštite lokalnog stanovništva od prirodnih rizika. Analizom stanja utvrđene su potencijalne opasnosti od urušavanja i odrona na prostoru gradskog naselja Omiš zbog čega je dio stanovništva, građevina i prometnica u opasnosti. Osim prirodnih rizika, utvrđeni su i antropogeni rizici od požara stoga se nameće potreba za unaprjeđenjem i kontinuiranim usavršavanjem sustava zaštite i spašavanja.

Opis

Ovim prioritetom utvrđene su četiri mjere koje pridonose rješavanju utvrđenih razvojnih potreba i problema na prostoru Grada Omiša. Prva mjera orijentirana je na unaprjeđenje sustava upravljanja zaštićenim krajobrazom kanjona Cetine koja se nameće kao glavni prostorni resurs i najvažniji zaštićeni prirodni element na prostoru Grada. Pritom je definiran niz aktivnosti koji pridonosi zaštiti i upravljanju navedenim prostorom kroz uspostavu nove javne ustanove, razradom plana upravljanja zaštićenim područjem, izradom plana upravljanja posjetiteljima te poboljšanjem suradnje i koordinacije svih dionika u procesu zaštite i upravljanja. Druga mjera predviđa održivo korištenje prirodne i kulturne baštine u svrhu očuvanja i turističke valorizacije, a najvažnije aktivnosti unutar mjere predviđaju primjenu mjera zaštite prirodne i kulturne baštine, razvoj turističkih proizvoda na temelju postojećih resursa te aktivnosti obnove, rekonstrukcije i interpretacije prirodne i kulturne baštine uz izgradnju adekvatne prateće infrastrukture. Treća mjera orijentirana je na organizaciju i unaprjeđenje sustava praćenja okoliša te podizanje svijesti o važnosti očuvanja okoliša kroz infrastrukturno opremanje sustava, kontinuirane aktivnosti mjerenja i praćenja kakvoće okoliša, izgradnju, obnovu i nadogradnju postrojenja za prikupljanje otpada u moru, pročišćivanje otpadnih voda i septičkih jama, poticanje pošumljavanja na području Grada te aktivnostima podizanja svijesti lokalnog stanovništva o važnosti zaštite okoliša. Posljednja mjera u ovom prioritetu orijentirana je na unaprjeđenje sustava zaštite i spašavanja kroz niz aktivnosti koje ublažavanju prirodne i antropogene rizike, unaprjeđuju postojeće sustave zaštite i spašavanja te potiču edukacije lokalnog stanovništva. Pritom je važno napomenuti aktivnosti sanacije kritičnih točaka povećane opasnosti za lokalno stanovništvo kao što su odroni, požari i dr.

Mjere i aktivnosti unutar prioriteta 3.4.

Mjere	Aktivnosti
3.4.1. Unapređenje sustava upravljanja zaštićenim krajobrazom kanjona Cetine	3.4.1.1. Mapiranje ovlasti nad upravljanjem i zaštitom zaštićenog područja kanjona rijeke Cetine
	3.4.1.2. Uspostava nove javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjem kanjona rijeke Cetine
	3.4.1.3. Izrada plana upravljanja zaštićenim područjem kanjona rijeke Cetine
	3.4.1.4. Izrada plana upravljanja posjetiteljima u zaštićenom području kanjona rijeke Cetine

	3.4.1.5. Poboljšanje suradnje i koordinacija svih dionika u procesu upravljanja i zaštite područja u cilju održivog korištenja prirodnih dobara područja kanjona Cetine kroz forum dionika
	3.4.1.6. Izrada plana i sustavno praćenje aktivnosti koje se obavljanju na području kanjona rijeke Cetini (turizam, sportske aktivnosti, upravljanje vodama i šumama i sl.)
3.4.2. Održivo korištenje prirodne i kulturne baštine u svrhu očuvanja i turističke valorizacije	3.4.2.1. Poticanje aktivnosti u svrhu očuvanja i održavanja visokog stupnja krajobrazne, biološke i georaznolikosti
	3.4.2.2. Identifikacija posebno osjetljivih ekosustava u svrhu zaštite
	3.4.2.3. Uspostava informacijskog sustava o vrijednim i zaštićenim područjima prirode te utvrđenim elementima krajobrazne, biološke i georaznolikosti
	3.4.2.4. Provedba strateških projekata obnove, rekonstrukcije i interpretacije prirodne i kulturne baštine (interpretacijski centri, integrirani program revitalizacije fortifikacijskog sustava Omiša i dr.) te izgradnja prateće infrastrukture
	3.4.2.5. Izrada planova upravljanja, konzervatorskih analiza i smjernica za zaštićena područja, lokalitete i objekte prirodne baštine
	3.4.2.6. Razvoj novih turističkih proizvoda povezanih s kulturnom baštinom i njena promocija
	3.4.2.7. Revitalizacija tradicijskih obrta kroz subvencioniranje i uključivanje u turističku ponudu
	3.4.2.8. Izrada planova upravljanja, konzervatorskih analiza i smjernica za zaštićena područja, lokalitete i objekte kulturne baštine
	3.4.2.9. Podrška za inovativnu prezentaciju i promociju prirodne i kulturne baštine
	3.4.2.10. Izrada planova za upravljanje i održivo gospodarenje prirodnom i kulturnom baštinom
	3.4.2.11. Podrška zaštiti elemenata kulturne baštine
	3.4.2.12. Podrška zaštiti elemenata prirodne baštine
	3.4.2.13. Uključivanje civilnog sektora u aktivnosti zaštite i očuvanja prirodne i kulturne baštine
3.4.3. Organizacija i unaprjeđenje sustava praćenja kakvoće okoliša i podizanje svijesti o važnosti očuvanja okoliša	3.4.3.1. Uspostava i infrastrukturno opremanje sustava za mjerenje i praćenje kakvoće okoliša
	3.4.3.2. Kontinuirano mjerenje i praćenje kakvoće sastavnica okoliša
	3.4.3.3. Izrada strateške karte buke i prevencija zagađenja bukom putem građevinskih i prostornoplanskih dokumenata

	3.4.3.4. Izgradnja, obnova i nadogradnja postrojenja za prikupljanje otpada u moru (kolektori), pročišćavanje otpadnih voda i septičkih jama te postrojenja za obnovu mulja
	3.4.3.5. Nabavka i instalacija uređaja za prihvata i obradu sakupljenog otpada s mora
	3.4.3.6. Regeneracija šuma i šumskog zemljišta pošumljavanjem autohtonim vrstama i mjerama obnove uništenih i oštećenih šumskih sastojina
	3.4.3.7. Provedba promotivnih aktivnosti za podizanje svijesti o problemima okoliša i mjerama za očuvanje okoliša
	3.4.3.8. Uključivanje civilnog sektora u aktivnosti zaštite i očuvanja okoliša
3.4.4. Unaprjeđenje sustava zaštite i spašavanja	3.4.4.1. Osnaženje suradnje svih nadležnih institucija u zaštiti od prirodnih i antropogenih rizika kroz integraciju u jedinstveni sustav zaštite i spašavanja
	3.4.4.2. Izrada planova praćenja, prevencije i djelovanja u slučaju svih vrsta rizika
	3.4.4.3. Razvoj organizacijskih sustava i kapaciteta za upozoravanje i zaštitu od svih vrsta katastrofa
	3.4.4.4. Nabava opreme i napredne tehnologije za prevenciju i sanaciju rizika i onečišćenja
	3.4.4.5. Unaprjeđenje i izgradnja vatrogasnih putova, prosjeke i osmatračnica u svrhu smanjenja opasnosti od požara
	3.4.4.6. Ulaganje u infrastrukturu i opremanje vatrogasnih domova u svrhu učinkovite zaštite od požara
	3.4.4.7. Informiranje i edukacija građana za postupanje u slučaju rizika
	3.4.4.8. Nabava opreme i izgradnja infrastrukture za smanjenje štete od katastrofa
	3.4.4.9. Sanacija kritičnih točaka povećane opasnosti za lokalno stanovništvo (sanacija opasnih stijena i dr.)
	3.4.4.10. Poboljšanja u funkcioniranju pojedinih područja javnih usluga (vatrogasne službe, i dr.) kroz razne oblike obuke (seminari, radionice, vježbe i sl.) i obrazovne module koji se temelje na korištenju najnovijih tehnologija i opreme

Pokazatelji ishoda za prioritet 3.4.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Uspostava javne ustanova za upravljanje zaštićenim područjem kanjona rijeke Cetine	Uspostavljena javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjem kanjona rijeke Cetine	1	1	2020.	Na kraju razdoblja provedbe	Grad Omiš
Sanacija točaka povećane opasnosti za stanovništvo	Broj saniranih točaka opasnosti za stanovništvo	broj	8	2020.	godišnje	Izvješća o provedbi projekata

Prioritet 4.1. Povećanje učinkovitosti javne uprave

Svrha

Povećanje efikasnosti javne uprave kroz unaprjeđenje poslovnih procesa javne uprave i osnaženje kapaciteta i suradnje među svim akterima razvoja.

Opravdanje

Analiza stanja pokazala je kako potencijali vezani uz sinergijsko djelovanje dionika javnog, privatnog i civilnog sektora nisu u potpunosti iskorišteni, te je potrebno kontinuirano poticanje njihove suradnje u svrhu što kvalitetnijeg i transparentnijeg upravljanja razvojem Grada Omiša. Kvalitetno funkcioniranje javne uprave i upravljanja razvojem Grada Omiša zahtijeva kontinuirano unaprjeđenje i optimiziranje poslovnih procesa, organizacije rada te komunikacije s klijentima i sveukupnim stanovništvom.

Opis

Prioritet će se ostvariti kroz dvije mjere koje se odnose na unaprjeđenje poslovnih procesa javne uprave i osnaženje kapaciteta i suradnje među svim akterima razvoja. Sinergija mjera ukazuje na jasno postavljen okvir kojim će se doprinijeti povećanju učinkovitosti javne uprave. Unaprjeđenje poslovnih procesa javne uprave ostvarit će se kroz niz aktivnosti usmjerenih k osposobljavanju i obrazovanju djelatnika javne uprave za potrebe javnog upravljanja, kao i pripremu i provedbu projekata međunarodne suradnje. Kako bi se ostvario željeni razvoj potrebno je pratiti djelovanje i provedbu aktivnosti niza javnih poduzeća i provedbu strateških planova. Navedeno će se postići provođenjem aktivnosti uspostave sustava nadzora i praćenja, kao i razvojem informacijskog sustava praćenja i potpore kvalitetnijeg upravljanja prostorom. U okviru mjere osnaženja kapaciteta i suradnje među svim akterima razvoja naglasak aktivnosti je stavljen na uspostavu platforme za umrežavanje subjekata iz javnog, privatnog i civilnog sektora, provođenje tematskih sastanaka i edukacija aktera svih sektora, kao i ostale djelatnosti vezane uz poticanje razvoja organizacija civilnog društva. Navedene aktivnosti znatno će unaprijediti učinkovitost javne uprave i doprinijeti dobrom i kvalitetnom upravljanju sveukupnim razvojem Grada Omiša.

Mjere i aktivnosti prioriteta unutar prioriteta 4.1.

Mjere	Aktivnosti
4.1.1. Unaprjeđenje poslovnih procesa javne uprave	4.1.1.1. Kontinuirano osposobljavanje i obrazovanje javnih djelatnika u skladu s potrebama javnog upravljanja
	4.1.1.2. Jačanje osposobljenosti djelatnika javne uprave za pripremu i provedbu projekata međunarodne suradnje
	4.1.1.3. Razvoj sustava upravljanja ljudskim resursima i provedba IKT rješenja u sustavu upravljanja ljudskim resursima
	4.1.1.4. Uspostava sustava nadzora za praćenje učinaka javnih poduzeća
	4.1.1.5. Izgradnja i razvoj informacijskog sustava praćenja i potpore kvalitetnijeg upravljanja prostorom
	4.1.1.6. Uvođenje sustava praćenja provedbe strateških i planskih dokumenata na razini javne uprave
	4.1.1.7. Podrška implementaciji upravljačkih metoda sa svrhom unapređenja upravljanja u javnoj upravi
	4.1.1.8. Podrška izradi planova razvoja i upravljanja
4.1.2. Osaženje kapaciteta i suradnje među svim akterima razvoja	4.1.2.1. Razrada standardiziranih pravila za međusobnu suradnju institucija i organizacija iz različitih područja djelovanja
	4.1.2.2. Uspostava platformi za umrežavanje subjekata iz javnog, privatnog i civilnog sektora
	4.1.2.3. Organizacija redovitih tematskih radnih sastanaka relevantnih sektorskih predstavnika
	4.1.2.4. Izgradnja webservisa za informiranje o natječajima za subvencioniranje, financiranje, edukacijama i razvojnim planovima i projektima u provedbi
	4.1.2.5. Organizacija i provođenje edukacija svih aktera o strateškom planiranju i mogućnostima korištenja financijskih instrumenata
	4.1.2.6. Poticanje osnivanja i djelovanja udruga, posebno u sektorima koji su identificirani kao deficitarni
	4.1.2.7. Jačanje svijesti građana o važnosti i mogućnostima djelovanja organizacija civilnog društva u pripremi, donošenju i provođenju javnih politika kroz organizaciju tribina, skupova i sl.

Pokazatelji ishoda za prioritet 4.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
naziv	definicija	mjerilo	vrijednost	godina		
Optimizacija poslovnih procesa javnih poduzeća	Uspostavljen sustav praćenja učinka javnih poduzeća	1	1	2020.	Na kraju razdoblja provedbe	Grad Omiš
Osnaživanje kapaciteta i suradnje između aktera razvoja	Uspostavljanje platforme za osnaživanje kapaciteta i suradnje među akterima	1	1	2020.	Na kraju razdoblja provedbe	Grad Omiš

6. PROVEDBA

6.1. Razvojni projekti

Prilikom prikupljanja podataka i izrade baze projekata, od strane Grada Omiša i interesnih dionika prikupljeno je ukupno 58 projekata indikativne vrijednosti od ukupno 153.620.000,00 eura, od čega je najvrjedniji projekt „Izgradnja/uređenje objekata u turizmu sa svrhom povećanja smještajnih kapaciteta“ (50.000.000,00 eura). Najveći broj projekata evidentiran je u okviru cilja 3. *Održivo gospodarenje prostornim resursima uz poboljšani standard života i kvalitetu okoliša* gdje je prikupljen čak 31 projekt. Najznačajniji projekti obuhvaćaju infrastrukturne zahvate u turizmu i obrazovnom sektoru, a značajni su projekti evidentirani i u domeni razvoja komunalne infrastrukture. Popis svih projekata s indikativnim vrijednostima iskazan je u Tab. 10. te je korišten u procesu izrade Akcijskog plana Strategije razvoja Grada Omiša.

Tab. 10. Popis projekata u Gradu Omišu

Naziv projekta	Vrijednost u EUR
Izgradnja/uređenje objekata u turizmu sa svrhom povećanja smještajnih kapaciteta	50.000.000,00
Izgradnja i opremanje nove SŠ "Jure Kaštelan" Omiš	10.000.000,00
Odvodnja i vodoopskrba naselja uz rijeku Cetinu	10.000.000,00
Odvodnja i vodoopskrba naselja istočnog priobalja	10.000.000,00
Rekonstrukcija i dogradnja gradske luke Omiš	7.000.000,00
Uređenje obalnog pojasa Dupci-Split (dionica Pisak-Omiš)	5.000.000,00
Izgradnja sustava odvodnje otpadnih voda Omiš-Borak	5.000.000,00
Ulaganje u obnovljive izvore energije	5.000.000,00
Izgradnja obilaznice u razini	5.000.000,00
Vodoopskrba i odvodnja na području Grada Omiša	4.000.000,00
Izrada projektne dokumentacije i izgradnja sekundarne mreže vodoopskrbnog sustava Gornja Poljica	4.000.000,00
Izgradnja novog objekta za potrebe javne uprave	4.000.000,00
Razvoj gospodarskih zona na području Grada Omiša	3.000.000,00
Izgradnja/rekonstrukcija nerazvrstanih cesta	3.000.000,00
Izgradnja eko-marine Ribnjak	3.000.000,00
Uređenje obala na ušću rijeke Cetine	3.000.000,00
Obnova tvrđava na području Grada Omiša	2.000.000,00
Uređenje Ulice Fošal	2.000.000,00
Riva "Obala Sagitta" - tematska šetnica desne obale Cetine od mosta prema ušću	1.500.000,00
Dohrana plaža na području Grada Omiša	1.000.000,00

Povećanje energetske učinkovitosti na području Grada Omiša	1.000.000,00
Uređenje javno prometnih površina na području Grada Omiša	1.000.000,00
Uređenje Ulice fra Stjepana Vrlića u Omišu (izlaz Mlija)	1.000.000,00
Izgradnja heliodroma	1.000.000,00
Izgradnja/uređenje vatrogasnih domova na području Grada Omiša	1.000.000,00
Uređenje Starog omiškog groblja u gradski park	600.000,00
Sanacija stijena na području Grada Omiša	600.000,00
Proširenje Osnovne škole Josip Pupačić Omiš	500.000,00
Razvoj Dječjeg vrtića Omiš	500.000,00
Izgradnja doma za starije i nemoćne na području Grada Omiša	500.000,00
Interpretacijski centar Dalmatinske klape	500.000,00
Izgradnja omiškog gusarskog broda Sagitta-omiške strijele i Muzeja omiških gusara	500.000,00
Rekonstrukcija i dogradnja gradskog stadiona Anđelko Marušić - Ferata	500.000,00
Sportsko-rekreacijski i volonterski centar Kuglana	500.000,00
Rekonstrukcija sportsko-rekreacijskog centra Punta	500.000,00
Izgradnja/rekonstrukcija sportskih objekata na području Grada Omiša	500.000,00
Izgradnja-uređenje objekata za društvene namjene	500.000,00
Izgradnja groblja i mrtvačnica na području Grada Omiša	500.000,00
Energetska učinkovitost u javnoj rasvjeti	500.000,00
Pješački most Punta - Priko	500.000,00
Uređenje protupožarnih putova na području Grada Omiša i susjednih jedinica lokalne samouprave	500.000,00
Reciklažno dvorište na području Grada Omiša	470.000,00
Izgradnja građevinskog reciklažnog dvorišta i kompostane	350.000,00
Sanacija klizišta Mlija	300.000,00
Gradnja gradskog kolodvora	290.000,00
Rekonstrukcija i proširenje objekta Doma zdravlja u naselju Omiš	200.000,00
Uređenje dječjih igrališta na području Grada Omiša	200.000,00
Postavljenje bežičnog interneta na obalnom pojasu Dupci-Split (dionica Pisak-Omiš)	200.000,00
Biciklistička i trim staza Omiš-Radmanove mlinice	200.000,00
Zaštita kulturne baštine na području Grada Omiša	200.000,00
Ulaganje u razvoj eko-etno sela	100.000,00
Mjere za smanjenje stope nezaposlenosti na području Grada Omiša	100.000,00
Partnerstvo s organizacijama civilnog društva u pružanju različitih oblika socijalnih usluga	100.000,00
Postavljanje stanice za praćenje čistoće zraka i klimatske podatke (DHMZ)	100.000,00
Održivi razvoj rijeke Cetine	50.000,00
Mjere za unapređenje upravljanja	30.000,00
Izrada planova razvoja i upravljanja	20.000,00
Osnivanje zadruge na području Grada Omiša	10.000,00
UKUPNO	153.620.000,00

6.2. Financijski okvir za provedbu Strategije

Financijski okvir predstavlja indikativan prikaz financijskih sredstava za provedbu razvojnih aktivnosti definiranih kroz ciljeve, prioritete i mjere Strategije razvoja Grada Omiša. Financijski okvir sažet je i jednostavan pregled akcijskog plana kojim se izdvajaju okvirne planirane financijske alokacije na razini razvojnih ciljeva i prioriteta te pripadajućih projekata (Tab. 11.). Osim prema prioritetima, financijske alokacije grupiraju se i prema indikativnim iznosima sredstava prilagođenim vremenu provedbe Strategije.

U Akcijskom planu kao podlozi za izradu indikativnog financijskog okvira izražene su financijske alokacije prikupljenih projekata u Gradu Omišu te iz podataka o proračunu Grada Omiša. Osim navedenih izvora, korištene su i informacije dobivene od lokalnih dionika.

Financijske alokacije indikativne su prirode te će se tijekom provedbe Strategije kvalitetnije razraditi jer će dionici u Gradu Omišu moći kroz izravnu implementaciju bolje procijeniti vrijednosti i udjele financiranja. Detaljno prikazane financijske alokacije vidljive su u Akcijskom planu koji je prilog ovoj Strategiji.

Tab. 11. Financijski okvir za provedbu Strategije razvoja Grada Omiša

R.br.	Ciljevi, prioriteti i projekti	Ukupna vrijednost EUR	Iznos sredstava u 2017.	Iznos sredstava u 2018.	Iznos sredstava u 2019.	Iznos sredstava u 2020.
1.	Konkurentno i održivo gospodarstvo temeljeno na održivom korištenju prirodnih i društvenih dobara te razvoju poduzetničkog potencijala	69.620.000,00	7.356.000,00	20.768.000,00	20.748.000,00	20.748.000,00
1.1.	Razvoj konkurentnog poduzetništva, obrtništva i industrije	4.790.000,00	639.000,00	1.397.000,00	1.377.000,00	1.377.000,00
projekt	Razvoj gospodarskih zona na području Grada Omiša	3.000.000,00	300.000,00	900.000,00	900.000,00	900.000,00
1.2.	Razvoj prepoznatljive turističke destinacije kroz prostorno uravnotežen i održiv turizam	64.560.000,00	6.690.000,00	19.290.000,00	19.290.000,00	19.290.000,00
projekt	Ulaganje u razvoj eko-etno sela	100.000,00	10.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00
projekt	Izgradnja/uređenje objekata u turizmu sa svrhom povećanja smještajnih kapaciteta	50.000.000,00	5.000.000,00	15.000.000,00	15.000.000,00	15.000.000,00
projekt	Dohrana plaža na području Grada Omiša	1.000.000,00	100.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00
projekt	Uređenje obalnog pojasa Dupci-Split (dionica Pisak-Omiš)	5.000.000,00	500.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00
1.3.	Unaprjeđenje proizvodnje poljoprivrednih i ribarskih proizvoda s posebnih naglaskom na autohtonim i eko proizvodima	270.000,00	27.000,00	81.000,00	81.000,00	81.000,00
projekt	Osnivanje zadruge na području Grada Omiša	10.000,00	1.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00
2.	Unaprjeđenje kvalitete života kroz ulaganja u razvoj društvene infrastrukture i društvenih usluga	34.570.000,00	3.601.000,00	10.323.000,00	10.323.000,00	10.323.000,00
2.1.	Razvoj odgojno-obrazovne infrastrukture i usluga	12.350.000,00	1.235.000,00	3.705.000,00	3.705.000,00	3.705.000,00
projekt	Proširenje Osnovne škole Josip Pupačić Omiš	500.000,00	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
projekt	Razvoj Dječjeg vrtića Omiš	500.000,00	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
projekt	Izgradnja i opremanje nove SŠ "Jure Kaštelan" Omiš	10.000.000,00	1.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00
2.2.	Povećanje zapošljivosti kroz razvoj ljudskih potencijala i usklađivanje potreba lokalnog tržišta rada i obrazovanja	1.200.000,00	120.000,00	360.000,00	360.000,00	360.000,00
projekt	Mjere za smanjenje stope nezaposlenosti na području Grada Omiša	100.000,00	10.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00

2.3.	Unaprjeđen i teritorijalno uravnotežen razvoj socijalne infrastrukture i skrbi uz povećanje socijalne uključenosti	2.400.000,00	285.000,00	705.000,00	705.000,00	705.000,00
projekt	Partnerstvo s organizacijama civilnog društva u pružanju različitih oblika socijalnih usluga	100.000,00	10.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00
projekt	Izgradnja doma za starije i nemoćne na području Grada Omiša	500.000,00	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
2.4.	Unaprjeđen i teritorijalno uravnotežen razvoj zdravstvene infrastrukture i skrbi	610.000,00	79.000,00	177.000,00	177.000,00	177.000,00
projekt	Rekonstrukcija i proširenje objekta Doma zdravlja u naselju Omiš	200.000,00	20.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00
2.5.	Unaprjeđenje uređenja i kvalitete stambenih i javnih zgrada	2.240.000,00	260.000,00	660.000,00	660.000,00	660.000,00
2.6.	Unaprjeđenje kulturne infrastrukture i sadržaja	7.620.000,00	807.000,00	2.271.000,00	2.271.000,00	2.271.000,00
projekt	Interpretacijski centar Dalmatinske klape	500.000,00	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
projekt	Izgradnja omiškog gusarskog broda Sagitta-omiške strijele i Muzeja omiških gusara	500.000,00	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
projekt	Obnova tvrđava na području Grada Omiša	2.000.000,00	200.000,00	600.000,00	600.000,00	600.000,00
2.7.	Unaprjeđenje sportsko-rekreacijske infrastrukture i sadržaja	2.950.000,00	295.000,00	885.000,00	885.000,00	885.000,00
projekt	Rekonstrukcija i dogradnja gradskog stadiona Anđelko Marušić - Ferata	500.000,00	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
projekt	Sportsko-rekreacijski i volonterski centar Kuglana	500.000,00	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
projekt	Rekonstrukcija sportsko-rekreacijskog centra Punta	500.000,00	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
projekt	Izgradnja/rekonstrukcija sportskih objekata na području Grada Omiša	500.000,00	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
projekt	Uređenje dječjih igrališta na području Grada Omiša	200.000,00	20.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00
2.8.	Razvoj ostale društvene infrastrukture i sadržaja	5.200.000,00	520.000,00	1.560.000,00	1.560.000,00	1.560.000,00
projekt	Izgradnja-uređenje objekata za društvene namjene	500.000,00	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
projekt	Izgradnja groblja i mrtvačnica na području Grada Omiša	500.000,00	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
projekt	Izgradnja novog objekta za potrebe javne uprave	4.000.000,00	400.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00
3.	Održivo gospodarenje prostornim resursima uz poboljšani standard života i kvalitetu okoliša	173.660.000,00	17.740.000,00	52.000.000,00	52.095.000,00	51.825.000,00
3.1.	Unaprjeđenje komunalnih i komunikacijskih infrastrukturnih sustava	109.570.000,00	10.957.000,00	32.871.000,00	32.871.000,00	32.871.000,00

projekt	Reciklažno dvorište na području Grada Omiša	470.000,00	47.000,00	141.000,00	141.000,00	141.000,00
projekt	Izgradnja građevinskog reciklažnog dvorišta i kompostane	350.000,00	35.000,00	105.000,00	105.000,00	105.000,00
projekt	Vodoopskrba i odvodnja na području Grada Omiša	4.000.000,00	400.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00
projekt	Izrada projektne dokumentacije i izgradnja sekundarne mreže vodoopskrbnog sustava Gornja Poljica	4.000.000,00	400.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00
projekt	Odvodnja i vodoopskrba naselja uz rijeku Cetinu	10.000.000,00	1.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00
projekt	Odvodnja i vodoopskrba naselja istočnog priobalja	10.000.000,00	1.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00
projekt	Izgradnja sustava odvodnje otpadnih voda Omiš-Borak	5.000.000,00	500.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00
projekt	Postavljanje bežičnog interneta na obalnom pojasu Dupci-Split (dionica Pisak-Omiš)	200.000,00	20.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00
projekt	Ulaganje u obnovljive izvore energije	5.000.000,00	500.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00
projekt	Povećanje energetske učinkovitosti na području Grada Omiša	1.000.000,00	100.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00
projekt	Energetska učinkovitost u javnoj rasvjeti	500.000,00	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
3.2.	Unaprjeđenje efikasnosti prometa na području Grada Omiša u kontekstu prometnih tokova šireg područja, prometne povezanosti i održive urbane mobilnosti	52.010.000,00	5.262.000,00	15.506.000,00	15.756.000,00	15.486.000,00
projekt	Izgradnja obilaznice u razini	5.000.000,00	500.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00
projekt	Izgradnja/rekonstrukcija nerazvrstanih cesta	3.000.000,00	300.000,00	900.000,00	900.000,00	900.000,00
projekt	Uređenje javno prometnih površina na području Grada Omiša	1.000.000,00	100.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00
projekt	Uređenje Ulice fra Stjepana Vrlića u Omišu (izlaz Mlija)	1.000.000,00	100.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00
projekt	Uređenje Ulice Fošal	2.000.000,00	200.000,00	600.000,00	600.000,00	600.000,00
projekt	Riva "Obala Sagitta" - tematska šetnica desne obale Cetine od mosta prema ušću	1.500.000,00	150.000,00	450.000,00	450.000,00	450.000,00
projekt	Gradnja gradskog kolodvora	290.000,00	0,00	20.000,00	270.000,00	0,00
projekt	Izgradnja heliodroma	1.000.000,00	100.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00
projekt	Rekonstrukcija i dogradnja gradske luke Omiš	7.000.000,00	700.000,00	2.100.000,00	2.100.000,00	2.100.000,00
projekt	Izgradnja eko-marine Ribnjak	3.000.000,00	300.000,00	900.000,00	900.000,00	900.000,00
projekt	Biciklistička i trim staza Omiš-Radmanove mlinice	200.000,00	20.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00
projekt	Pješački most Punta - Priko	500.000,00	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00

URBANEX d.o.o.

Adresa: Boktulin put 26, 21 000 Split,
Vlaška 95, 10 000 Zagreb

3.3.	Integrirano upravljanje postojećim i razvoj novih javnih površina	4.300.000,00	520.000,00	1.260.000,00	1.260.000,00	1.260.000,00
projekt	Uređenje Starog omiškog groblja u gradski park	600.000,00	60.000,00	180.000,00	180.000,00	180.000,00
3.4.	Uspostava učinkovitog sustava očuvanja, zaštite i upravljanja prirodnim i kulturnom baštinom te unaprjeđenje sustava zaštite i spašavanja	7.780.000,00	1.001.000,00	2.363.000,00	2.208.000,00	2.208.000,00
projekt	Uređenje obala na ušću rijeke Cetine	3.000.000,00	300.000,00	900.000,00	900.000,00	900.000,00
projekt	Održivi razvoj rijeke Cetine	50.000,00	5.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00
projekt	Zaštita kulturne baštine na području Grada Omiša	200.000,00	20.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00
projekt	Postavljanje stanice za praćenje čistoće zraka i klimatske podatke (DHMZ)	100.000,00	10.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00
projekt	Uređenje protupožarnih putova na području Grada Omiša i susjednih jedinica lokalne samouprave	500.000,00	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
projekt	Izgradnja/uređenje vatrogasnih domova na području Grada Omiša	1.000.000,00	100.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00
projekt	Sanacija stijena na području Grada Omiša	600.000,00	60.000,00	180.000,00	180.000,00	180.000,00
projekt	Sanacija klizišta Mlija	300.000,00	30.000,00	90.000,00	90.000,00	90.000,00
4.	Dobro upravljanje	350.000,00	125.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00
4.1.	Povećanje učinkovitosti javne uprave	350.000,00	125.000,00	75.000,00	75.000,00	75.000,00
projekt	Mjere za unaprjeđenje upravljanja	30.000,00	3.000,00	9.000,00	9.000,00	9.000,00
projekt	Izrada planova razvoja i upravljanja	20.000,00	2.000,00	6.000,00	6.000,00	6.000,00
UKUPNO		278.200.000,00	28.822.000,00	85.166.000,00	83.241.000,00	82.971.000,00

6.3. Institucionalni okvir za provedbu Strategije

U provedbenoj fazi Strategije razvoja Grada Omiša krovno tijelo nadležno za provedbu bit će Grad Omiš kao nositelj izrade Strategije, odnosno Gradonačelnik Grada Omiša kao osoba koja predlaže Strategiju razvoja Grada Omiša za usvajanje Gradskom vijeću Grada Omiša.

Za operativnu provedbu Strategije razvoja Grada Omiša bit će koordinativno odgovorni upravni odjeli Grada Omiša: Upravni odjel za gospodarstvo i društvene djelatnosti te Upravni odjel za komunalno stambenu djelatnost, uređenje prostora i zaštitu okoliša. Sukladno definiranoj koordinaciji između upravnih odjela, za delegirane aktivnosti naznačen je Grad Omiš kao koordinator provedbe cilja, prioriteta, mjere i/ili aktivnosti. Osim tijela Gradske uprave, važni dionici u provedbi Strategije su gradske tvrtke Peovica d.o.o. (za aktivnosti iz domene gospodarenja otpadom i upravljanja javnim površinama) i Vodovod d.o.o. (za aktivnosti iz domene razvoja komunalne infrastrukture). Značajnu ulogu u koordinaciji imaju i tijela: Turistička zajednica Grada Omiša i Centar za kulturu Omiš koji su zastupljeni kao sukoordinatori u aktivnostima iz domene turizma, odnosno kulture. Ostali koordinatori tijela su u nadležnosti šireg prostornog obuhvata: Hrvatske vode, Hrvatske šume UŠP Split, Udruženje obrtnika Omiš, Lučka uprava Splitsko-dalmatinske županije s Lučkom ispostavom Omiš, upravna tijela Splitsko-dalmatinske županije, odgojno-obrazovne ustanove u Gradu, HZZ ispostava Omiš, Centar za socijalnu skrb Omiš, Dom zdravlja Omiš i dr. Detaljan pregled delegiranih koordinatora provedbe aktivnosti i projekata definiran je u Akcijskom planu koji je prilog ove Strategije. Nositelje provedbe aktivnosti i projekata definirat će upravna tijela Grada Omiša tijekom faze provedbe Strategije.

7. HORIZONTALNA NAČELA

Cjelokupan proces izrade Strategije razvoja Grada Omiša temeljen je na poštivanju i uvažavanju horizontalnih načela održivog razvoja i nediskriminacije. Glavne odrednice načela nediskriminacije odnose se na izbjegavanje svakog oblika socijalne isključenosti i nejednakog postupanja prema socijalno ranjivim skupinama, dok se načelo održivog razvoja temelji na očuvanju i zaštiti okoliša, učinkovitoj uporabi resursa, ublažavanju i prilagodbi prostora klimatskim promjenama, očuvanju bioraznolikosti, jačanju otpornosti na krizne situacije i sprječavanje rizika te izbjegavanje ugrožavanja okoliša i nepovratnog gubitka neobnovljivih prostornih resursa (Sl. 19.).

Sl. 19. Temeljne odrednice definiranih horizontalnih načela

Horizontalna načela su primjenjivana u svim fazama izrade Strategije razvoja Grada Omiša, čime su, koliko je to moguće, u određenoj mjeri uklopljena u sve razine strateškog okvira. Najveći izravni učinak je pritom predviđen kroz mjere koje se većim dijelom usredotočuju na uža tematska područja koja su u potpunosti ili djelomično povezana uz navedena horizontalna načela.

7.1. Implementacija horizontalnih načela tijekom analize stanja

Prilikom izrade analize stanja definirana horizontalna načela upotrijebljena su prilikom odabira tema koje će obraditi, ali i prilikom identifikacije problema u analiziranim razvojnim područjima. U nastavku teksta numeracija poglavlja odnosi se na Cjelovitu analizu stanja koja je Prilog 1. Strategiji razvoja Grada Omiša.

U poglavlju 2.1.3. *Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi* obrađeno je socijalno stanje Grada Omiša pri čemu je naglasak stavljen na korištenje i dostupnost socijalnih usluga od strane ranjivih skupina. U poglavlju 2.1.2. *Društvena infrastruktura* analizirana je dostupnost stambenog fonda, zdravstvene, društvene, kulturne i sportsko-rekreacijske infrastrukture s naglaskom i na socijalno ranjive skupine. Načelo nediskriminacije je također implementirano i u proces izrade 2.1.4. *Odgoj i obrazovanje* gdje se dostupnost obrazovanja i obrazovne infrastrukture analizirala i za socijalno ranjive skupine stanovništva.

Načelo održivog razvoja uzeto je u obzir prilikom izrade poglavlja 2.2.5. *Poljoprivreda i ribarstvo* te svih potpoglavlja u okviru poglavlja 2.3. *Urbano okruženje*. U poglavlju 2.3.1. *Gospodarenje urbanim okolišem i izloženost rizicima* analizirana je kvaliteta i onečišćenost zraka, voda i tla te su definirani potencijalni prirodni i antropogeni rizici koji utječu na gospodarenje urbanim okolišem, a samim time i na njegovo smanjenje održivosti. U poglavlju 2.3.2. *Upravljanje javnim urbanim površinama* održivi razvoj analiziran je u kontekstu racionalnog gospodarenja prirodnim baštinom i zaštićenim prirodnim vrijednostima, javnim zelenim površinama, šumskim površinama, ali i brownfield područjima. U poglavlju 2.3.3. *Komunalna infrastruktura* napravljena je analiza u pružanju usluga vezanih uz opskrbu vodom, gospodarenje otpadom, sustav grijanja, elektroopskrbu, eksploataciju alternativnih energenata i energetske učinkovitost u okviru kojih je identificirano postojeće stanje i provedene aktivnosti koje promiču održive prakse gospodarenja resursima. U okviru poglavlja 2.3.4. *Prometna infrastruktura* i 2.3.5. *Urbani prijevoz* analizirani su prometni i javni prijevozni sustavi s naglaskom na održivu mobilnost.

7.2. Implementacija horizontalnih načela tijekom izrade strateškog okvira

Osmišljavanje razvojnih prioriteta i mjera tijekom izrade strateškog okvira vođeno je horizontalnim načelima kako bi se osigurao održivi društveni, ekonomski i okolišni razvoj u svim razvojnim područjima kao i nediskriminacija u svim razvojnim mjerama i aktivnostima u kojima je diskriminacija moguća. Horizontalna načela su pritom ugrađivana u strateški okvir na dva načina:

- razvojni prioriteti, mjere i aktivnosti definirani su kako bi u nazivu i sadržaju ta načela bila prepoznatljiva i tako se osiguralo njihovo uvažavanje u ostvarenju strateškog razvoja;
- ukoliko načela nisu mogla biti izravno primijenjena definirani su dodatni razvojni prioriteti, mjere i aktivnosti usmjereni na osiguravanje nediskriminacije i održivog razvoja u poljima na koja se prioriteti, mjere ili aktivnosti odnose.

Nediskriminaciji i održivom razvoju izravno doprinose aktivnosti navedene u Tab. 12.

Naposljetku, u fazi određivanja pokazatelja za praćenje provedbe strategije definirani su i pokazatelji kojima se prati doprinos Strategije održivom razvoju i nediskriminaciji, kroz prethodno navedene komponente obuhvaćene tim načelima. Neki od tih pokazatelja prikazani su u Tab. 13.

Tab. 12. Pregled razvojnih mjera koje integriraju načela održivog razvoja i nediskriminacije prema razvojnim ciljevima

CILJ 1. Konkurentno i održivo gospodarstvo temeljeno na održivom korištenju prirodnih i društvenih dobara te razvoju poduzetničkog potencijala	CILJ 2. Unaprjeđenje kvalitete života kroz ulaganja u razvoj društvene infrastrukture i društvenih usluga	CILJ 3. Održivo gospodarenje prostornim resursima uz poboljšani standard života i kvalitetu okoliša
<i>Održivi razvoj</i>	<i>Nediskriminacija</i>	<i>Održivi razvoj</i>
1.1.1. Uspostava mreže i jačanje kapaciteta poduzetničkih potpornih institucija (PPI) za razvoj poduzetništva 1.1.3. Umrežavanje gospodarskih subjekata na području Grada Omiša 1.1.4. Stvaranje povoljnog gospodarskog okruženja i poticanje održivog razvoja industrije 1.2.1. Podrška razvoju selektivnih oblika turizma u svrhu jačanja izvansezonske turističke ponude 1.3.2. Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje	2.1.1. Poboljšanje uvjeta i kvalitete usluga sustava odgoja i obrazovanja na svim razinama 2.2.2. Jačanje zapošljivosti i podrška radu lokalnih dionika u razvoju zapošljivosti 2.3.1. Poboljšanje uvjeta i kvalitete usluga institucija socijalne skrbi 2.3.2. Podrška pružanju socijalnih usluga u lokalnim zajednicama s ciljem razvoja izvaninstitucionalne socijalne skrbi 2.3.3. Aktivno uključivanje socijalno ugroženih skupina i mladih u život zajednica 2.4.1. Poboljšanje pristupa hitnoj i primarnoj zdravstvenoj zaštiti te kvalitete zdravstvenih usluga 2.7.1. Unaprjeđenje sportsko-rekreacijske infrastrukture 2.8.1. Razvoj ostale društvene infrastrukture i sadržaja za lokalne zajednice	3.1.1. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom i sanacija zagađenih lokacija 3.1.2. Razvoj i unaprjeđenje učinkovitog sustava vodoopskrbe i odvodnje 3.1.4. Razvoj, obnova i unaprjeđenje učinkovitog i održivog sustava opskrbe energije 3.2.1. Unaprjeđenje cestovne prometne mreže i sustava za upravljanje i sigurnosti u prometu 3.2.4. Razvoj pješačkog i biciklističkog prometa 3.3.1. Prenamjena brownfield područja 3.3.2. Unaprjeđenje i gospodarenje javnim površinama 3.4.1. Unaprjeđenje sustava upravljanja zaštićenim krajobrazom kanjona Cetine 3.4.2. Održivo korištenje prirodne i kulturne baštine u svrhu očuvanja i turističke valorizacije 3.4.3. Organizacija i unaprjeđenje sustava praćenja kakvoće okoliša i podizanje svijesti o važnosti očuvanja okoliša 3.4.4. Unaprjeđenje sustava zaštite i spašavanja

Tab. 13. Pregled odabranih pokazatelja praćenja provedbe Strategije kojima se doprinosi načelima održivog razvoja i nediskriminacije

Održivi razvoj	Nediskriminacija
- Uspostavljena javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjem kanjona rijeke Cetine - Broj saniranih točaka opasnosti za stanovništvo - Površina obnovljenih brownfield područja - Uveden registar javnih zelenih površina - Broj reciklažnih dvorišta i zelenih otoka - Broj ekoloških poljoprivrednih gospodarstva - Godišnji broj turista izvan turističke sezone	- Kumulativna površina novoobnovljenih i izgrađenih društvenih objekata - Broj uređenih/opremljenih dječjih igrališta i školskih dvorana - Broj novoobnovljenih i opremljenih jedinica zdravstvene infrastrukture - Broj mobilnih timova socijalne skrbi - Broj osoba koje su se zaposlile unutar godinu dana nakon pohađanja programa cjeloživotnog učenja i prekvalifikacije - Kumulativan broj osoba koje su pokrenule samostalno poslovanje - Broj novoizgrađenih, obnovljenih i opremljenih društvenih ustanova - Udio odgojno-obrazovnih ustanova novoopremljenih specijaliziranom opremom

Navedene mjere moguće je integrirati kako bi obuhvatile zadovoljenje oba horizontalna načela – nediskriminacije i održivog razvoja, što se može postići njihovom integracijom tijekom provođenja. Primjerice, moguća je integracija projekata vezanih uz održivi gospodarski razvoj i promicanje zapošljivosti dugotrajno nezaposlenih, kao i uključivanja mladih u niz aktivnosti (integracija mjera 1.2.1. *Podrška razvoju selektivnih oblika turizma u svrhu jačanja izvansezonske turističke ponude* i 1.3.2. *Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje s mjerama* 2.2.2. *Jačanje zapošljivosti i podrška radu lokalnih dionika u razvoju zapošljivosti* i 2.3.3. *Aktivno uključivanje socijalno ugroženih skupina i mladih u život zajednica*). Isto tako, potencijalna integracija mjera moguća je prilikom promicanja efikasnog gospodarenja otpadom što znači da će se prilikom ocjene projekta uzeti u obzir da li će novi objekti biti prilagođeni osobama iz ranjivih skupina i djeci (integracija mjere 2.3.3. *Aktivno uključivanje socijalno ugroženih skupina i mladih u život zajednica* i 3.1.1. *Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom i sanacija zagađenih lokacija*). Integriranost je moguća i prilikom projekata izgradnje infrastrukture za odgoj, obrazovanje te socijalnu skrb kojima će se utvrditi da li popratna infrastruktura obuhvaća opremljenost biciklističkom i pješačkom infrastrukturuom te adekvatnim stazama (integracije mjera 2.1.1. *Poboljšanje uvjeta i kvalitete usluga sustava odgoja i obrazovanja na svim razinama* ili 2.3.1. *Poboljšanje uvjeta i kvalitete usluga institucija socijalne skrbi* s 3.2.4. *Razvoj pješačkog i biciklističkog prometa*). Isto tako,

integritet mjera moguće je postići prilikom provođenja mjere obnove brownfield područja prilikom čije procjene izvedivosti će se procjenjivati učinak na spolove i nediskriminaciju, odnosno tijekom provođenja mjera očuvanja i održivog korištenja prirodne i kulturne baštine prilikom čega će se naglasak staviti na omogućenost uključenosti sudjelovanja žena, manjina i ranjivih skupina u edukativnim i informativnim kampanjama.

7.3. Implementacija horizontalnih načela tijekom provedbe Strategije

Tijekom provedbe Strategije horizontalna načela nediskriminacije i održivog razvoja promicat će se u postupcima odabira projekata, u okviru kriterija odabira i pitanja za kvalitativnu procjenu, tako što će prijavitelji kroz opis predviđenih aktivnosti morati dokazati da će projekti koje prijavljuju pozitivno doprinositi načelu održivog razvoja i/ili načelu nediskriminacije te u kojoj mjeri je navedeni doprinos predviđen.

Tijekom faze odabira projekata i budućeg ugovaranja u obzir će se uzimati veličina i tip projekta, odnosno radi li se o infrastrukturnom ili „soft“ projektu (aktivnostima poput edukacija, podizanja razine svijesti i promocije određenih tema i sl.) te će se u skladu s tim provjeravati prijavni obrazac projekta u kojem će se dokazivati doprinos horizontalnim načelima.

7.3.1. Implementacija načela održivog razvoja tijekom provedbe Strategije

Svi prijavitelji morat će dokazati kako njihov projekt neće imati štetne učinke na okoliš, službeno potvrditi da je ekološki neutralan i/ili opisati na koji će način projekt pozitivno utjecati na održivi razvoj. Svaki će prijavitelj prilikom pripreme projekta morati razmotriti ključne čimbenike održivosti te, prema potrebi, razmisliti kako uvećati pozitivne učinke projekta na okoliš. Isto tako, u pogledu ostvarivanja načela diskriminacije tijekom odabira projekata ocjenjivat će se prijavljene projektne aktivnosti koje će zadovoljavati kriterije iz perspektive borbe protiv socijalne isključenosti i izbjegavanje nejednakog postupanja prema svim socijalno ugroženim skupinama.

Prema potrebi će se realizacije pojedinih infrastrukturnih intervencija čija je provedba planirana u okviru Strategije podnijeti molba za *Ocjenu o potrebi strateške procjene utjecaja*

zahvata na okoliš. To podrazumijeva provedbu postupka tijekom kojeg nadležno tijelo utvrđuje može li planirani zahvat imati značajne utjecaje na okoliš i odlučuje o potrebi provedbe procjene utjecaja zahvata na okoliš kako bi se utjecaji sveli na najmanju moguću mjeru i postigla najveća moguća očuvanost kakvoće okoliša.

7.3.2. Implementacija načela nediskriminacije u provedbi Strategije

Tijekom provedbe Strategije razvoja Grada Omiša načelo nediskriminacije promicat će se kroz aktivnosti definirane prethodno navedenim mjerama unutar ciljeva 1. i 2. Konkretnije, provest će se aktivnosti kojima će se spriječiti diskriminacija, promicati ravnopravnost i jednake mogućnosti za pojedince u opasnosti od društvene isključenosti. To se u kontekstu cilja *1. Konkurentno i održivo gospodarstvo temeljeno na održivom korištenju prirodnih i društvenih dobara te razvoju poduzetničkog potencijala* odnosi na pružanje usluga potpore poduzećima u začetku (start-up poduzećima) u kojima ne postoji dovoljna zastupljenost pripadnika ranjivih skupina, posebice predstavnika nacionalnih manjina.

Unutar cilja *2. Unaprjeđenje kvalitete života kroz ulaganja u razvoj društvene infrastrukture i društvenih usluga* načelo nediskriminacije prepoznato je kroz pružanje podrške zapošljavanju ranjivih skupina (manjine, žene, dugotrajno nezaposleni i sl.) pristupačnost fizičkog okoliša, prijevoza, informacija te ostalog sadržaja osobama s invaliditetom, pružanje podrške pružanju socijalnih usluga u lokalnim zajednicama s ciljem razvoja izvaninstitucionalne skrbi. Važan aspekt predstavljaju mjere poboljšanja pristupa obrazovanju kao i povećanje dostupnosti primarnoj i hitnoj zdravstvenoj pomoći.

Mjere kojima će se unutar cilja *3. Održivo gospodarenje prostornim resursima uz poboljšani standard života i kvalitetu okoliša* omogućiti ostvarenje načela održivog razvoja vodit će računa o tematskim područjima zelene javne nabave, klimatskih izazova, zelenog rasta i učinkovitosti resursa.

7.3.3. Implementacija horizontalnih načela u praćenju provedbe Strategije

Sustav praćenja provedbe Strategije razvoja Grada Omiša s obzirom na horizontalna načela provodit će se redovnim praćenjem pokazatelja kojima se doprinosi ovim načelima te

analizom podataka koja se usredotočuje prije svega na ta pitanja. Primjena horizontalnih načela ovisit će o prirodi i opsegu projekta, definiranim aktivnostima te o uvjetima određenog natječaja (u tom će slučaju upute za prijavitelje odrediti uvjete i bodovanje za doprinos horizontalnim načelima). Informaciju o doprinosu horizontalnim načelima prijavitelji će upisivati u predviđen obrazac za što može poslužiti postojeći obrasci koji su predloženi u uputama za prijavitelje i korisnike o provedbi horizontalnih načela operativnih programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. te Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.

Kao pomoćni alat u praćenju predlaže se izrada kontrolne liste za osobe koje sudjeluju u pripremi projekta koja će pomoći uključenim dionicima u pripremi projektne prijave te samim prijaviteljima. Kontrolna lista će u početnoj fazi biti otvorena te će se moći nadopunjavati i proširivati. O učinkovitosti i mogućnosti njezinog korištenja kao pomoći prijaviteljima odlučit će se naknadno, a do tada će ona biti interni alat. Ukoliko se tijekom provedbe Strategije prijavitelji projekata odluče za njezino korištenje, ona može postati dio projektne dokumentacije što znači kako će biti dostupna tijekom provjere i revizije kao dokaz pripremnih aktivnosti te kao provjera procjene pozitivnog ili neutralnog učinka na provedbu Strategije s obzirom na horizontalna načela.

U pogledu promicanja načela nediskriminacije, relevantne organizacije civilnog društva i nevladine organizacije koje djeluju u području održivog razvoja uključene su u izradu Strategije te će i dalje biti uključene u aktivnosti praćenja provedbe, savjetovanja o izvješćima o napretku provedbe te sudjelovati na sastancima kojima je tema praćenje i upravljanje provedbom. Na taj će se način osigurati nastavak njihove uključenosti i rada. Konkretnije će se raditi na borbi protiv diskriminacije osiguranjem dostupnosti za osobe s invaliditetom, kao i njihovom pristupu odgovarajućim proizvodima i uslugama. Takve će se aktivnosti primjenjivati u svim fazama planiranja i provedbe, pogotovo infrastrukturnih projekata te će se uzeti u obzir i odredbe koje će uključivati jednakost spolova. Kako bi se u konačnici smanjio cjelokupni rizik od diskriminacije, jedna od ključnih aktivnosti uključivat će i promidžbene aktivnosti te širenje informacija koje obuhvaćaju mjere za podršku pristupačnosti, poput obuke i sastanaka na razini Grada Omiša, odgovarajućih internetskih stranica, tiskanih materijala i dr. K tomu, provodit će se i mjere za obuku osoblja tijela uključenih u upravljanje i kontrolu Strategije, u području antidiskriminacijske politike, politike i zakona u području spolne ravnopravnosti, kao i invalidnosti s obzirom na Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom. Za svaki projekt definirala bi se zasebna rješenja, odnosno

utvrdili obavezni ili neobavezni zahtjevi u pogledu promicanja načela održivog razvoja i nediskriminacije na razini projekta.

U kontekstu načela održivog razvoja u provedbenoj fazi Strategije, obuhvatit će se poštivanje minimalnih zakonskih odredbi održivog razvoja. U svakom pozivu će se morati navesti relevantno zakonodavstvo i pripadajući dokumenti koje će prijavitelji morati priložiti. U konkretnom slučaju, praćenje provedbe Strategije obuhvatit će poštivanje propisa i međunarodnih ugovora iz područja zaštite okoliša, zaštite zraka, zaštite voda, zaštite klime i ozonskog sloja, gospodarenja otpadom, zaštite prirode, zaštite mora i priobalja i zaštite od elementarnih nepogoda. U skladu s navedenim, praćenje provedbe Strategije obuhvatit će:

- *uvodjenje okolišno održivih praksi u sektor zbrinjavanja otpada* (sve potencijalno negativne posljedice kažnjavat će se u skladu s važećim Zakonom o održivom gospodarenju otpadom);
- *poštivanje zakonodavnog okvira za gospodarenje vodama* (uključuje načela nadoknade troškova za usluge distribucije vode i načela onečišćivač plaća i korisnik plaća, u skladu sa Zakonom o vodama);
- *zaštitu ekološke mreže Natura 2000* (omogućit će se održivo upravljanje što će pozitivno utjecati na lokalno gospodarstvo; u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode i važećim pravilnicima i propisima);
- *gradnju novih građevina nakon prilaganja podataka o provedenoj procjeni* (uključivanje podataka o energetske pregledu i postupku izdavanja certifikata, analizi troškova i koristi, troškova životnog ciklusa; u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i Zakonom o zaštiti okoliša);
- *izrade planova zaštite i spašavanja* (utvrdit će se opseg elementarnih nepogoda; u skladu sa Zakonom o zaštiti od elementarnih nepogoda);
- *revitalizacije brownfield područja* (nakon provođenja obaveznog energetske pregleda u slučaju renoviranja ili adaptacije na zgradama u javnom vlasništvu, zgradama otvorenim za javnost ili velikim poduzećima; u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i zakonom o zaštiti okoliša);
- *ublažavanje i prilagodba na klimatske promjene* (u skladu sa Zakonom o zaštiti zraka i važećim uredbama EU).

Mogućnosti provođenja projekata u pogledu zelene javne nabave, mjere suočavanja s klimatskim izazovima, poticanje učinkovitosti resursa i zelena načela rasta bit će u potpunosti poštovana i provedena na svim razinama provedbe Strategije razvoja Grada Omiša.

U kontekstu poštivanja načela održivog razvoja, u planu je i podnošenje molbe za Ocjenu o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš. To podrazumijeva provedbu postupka tijekom kojeg nadležno tijelo utvrđuje može li planirani zahvat imati značajne utjecaje na okoliš i odlučuje o potrebi provedbe procjene utjecaja zahvata na okoliš, kako bi se utjecaji sveli na najmanju moguću mjeru i postigla najveća moguća očuvanost kakvoće okoliša.